

ΤΕΛΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Οι Προστατευόμενες Περιοχές «όχημα»
για τη βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής υπαίθρου:
Η περίπτωση των Πρεσπών
2018-2022

POLIPRESPA

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΕΛ. 3

Εισαγωγή

Σύντομη αποτίμηση του POLIPRESPA

ΣΕΛ. 6

Στόχος 1

Ενδυνάμωση ανθρώπινου κεφαλαίου

ΣΕΛ.44

Στόχος 2

Ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών αξιών στις παραγωγικές και κοινωνικές διαδικασίες

ΣΕΛ. 67

Στόχος 3

Ενίσχυση κοινωνικού και θεσμικού κεφαλαίου

Εισαγωγή: Σύντομη αποτίμηση του POLIPRESPA

Το πρόγραμμα Poliprespa (2018-2022) αποτέλεσε μία πρωτοβουλία όλων των φορέων της πολύτιμης περιοχής των Πρεσπών, στο πλαίσιο ενός κοινού οράματος και αντίστοιχα προγραμματισμού για τη βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής των Πρεσπών. Το πολύτιμο και διεθνώς προστατευόμενο φυσικό περιβάλλον των Πρεσπών αποτέλεσε τη βάση για τη δημιουργία ενός βιώσιμου μοντέλου ανάπτυξης για την περιοχή. Σε αυτή τη βάση Περιβάλλον, Οικονομία και Κοινωνία μπήκαν σε κοινή τροχιά με σκοπό τα φυσικά πλεονεκτήματα της περιοχής να αξιοποιηθούν προς όφελος της οικονομικής ανάπτυξης, διασφαλίζοντας παράλληλα και την κοινωνική ευημερία.

Το Poliprespa δεν είναι ένα πρόγραμμα με χρονική αρχή και τέλος, αλλά περισσότερο αποτελεί έναν συνδυαστικό κρίκο που “ένωσε” όλες τις δυνάμεις και τους πόρους της περιοχής σε ένα κοινό σχέδιο υπό τη σκέπη ενός κοινού οράματος. Πρόκειται για μία πολύ-συμμετοχική πρωτοβουλία που αντιμετώπισε μεν συστημικές αδυναμίες σε επίπεδο υποδομών και δομών συνεργασίας αλλά εντέλει εμπέδωσε την αλληλεπίδραση του Περιβάλλοντος, της Οικονομίας και της Κοινωνίας. Θεσμικοί, παραγωγικοί, συλλογικοί φορείς και κάτοικοι ξεδίπλωσαν το όραμα της περιοχής υλοποιώντας από κοινού μία σειρά δράσεων στα επίπεδα του περιβάλλοντος, της οικονομίας και της κοινωνίας. Συγκεκριμένα ο Δήμος Πρεσπών, η Εταιρία Προστασίας Πρεσπών, οι παραγωγικοί φορείς της περιοχής, τα σχολεία, οι σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων και οι πολιτιστικοί σύλλογοι όρισαν μια πρωτότυπη για τα ελληνικά δεδομένα συμμαχία για ένα καλύτερο μέλλον στην Πρέσπα. Όλες οι δράσεις αποτέλεσαν μέρος ενός ευρύτερου σχεδίου που έβαλε αποσπασματικές πρωτοβουλίες και σημαντικούς χρηματοδοτικούς μηχανισμούς (ευρωπαϊκούς πόρους, δημοτικούς πόρους, δωρεές ιδρυμάτων, ιδιωτικές συνεισφορές) κάτω από την ομπρέλα του Poliprespa, μέσω του οποίου υλοποιήθηκε ένα πρόγραμμα συνολικού κόστους €1.937.452 (€865.524 δωρεά ΙΣΝ και €1.071.928 συγχρηματοδότηση φορέων).

Το Poliprespa επέφερε καταλυτικές αλλαγές σε υποδομές, υπηρεσίες και κουλτούρα συνεργασίας σε πολλαπλά σημεία εφαρμογής όπως ο πρωτογενής τομέας, το περιβάλλον, η παιδεία, ο αθλητισμός, η υγεία, ο πολιτισμός, ο οικοτουρισμός, η εξωστρέφεια, η δικτύωση και οι δομές συνεργασίας.

Συγκεκριμένα:

Βελτιώθηκε το επίπεδο ζωής των κατοίκων μέσω της ενίσχυσης των υποδομών και των υπηρεσιών στους τομείς της εκπαίδευσης, του πολιτισμού και της υγείας. Δράσεις όπως η ανακαίνιση της αίθουσας συσσιτίου στο δημοτικό και η δημιουργία των εργαστηρίων φυσικής/χημείας και τεχνολογίας στο γυμνάσιο-λύκειο και ο σχεδιασμός και η υλοποίηση διαθεματικών εκδρομών συνέβαλαν στο επίπεδο των υπηρεσιών εκπαίδευσης σε βάθος χρόνου. Η βιβλιοθήκη, το μοναδικό κύτταρο πολιτισμού της περιοχής, όχι μόνο “ξεπέρασε” τον παραδοσιακό της ρόλο σχεδιάζοντας και υλοποιώντας ένα πολυδιάστατο πρόγραμμα δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων για τα παιδιά και τους νέους, αλλά με το ενδιαφέρον των εργαζόμενων, των γονιών, των παιδιών και των φορέων υλοποίησης του Poliprespa σήμερα είναι ένας οικονομικά βιώσιμος φορέας που συνεχίζει το έργο του με το ίδιο μεράκι και την ίδια ποιότητα.

Εφαρμόστηκε περιβαλλοντική διαχείριση σε ευρεία κλίμακα αντιμετωπίζοντας τη μεγάλη πρόκληση της εποχής, την κλιματική αλλαγή. Μέσω του προγράμματος LIFE, το οποίο υποστήριξε και το Poliprespa, εφαρμόστηκε διαχείριση σε ευρεία διαχείριση με εξειδικευμένο εξοπλισμό και με τη συμμετοχή των κατοίκων. Το πρόγραμμα στο κλείσιμό του αφήνει πίσω ένα ειδικό διαχειριστικό σχέδιο, εγκεκριμένο από τους αρμόδιους φορείς, το οποίο θα διασφαλίσει τη συνέχιση των δράσεων στο μέλλον. Μέσω του προγράμματος εντατικοποιήθηκε και ενισχύθηκε η ολιστική προσέγγιση της διαχείρισης με τις παραγωγικές δραστηριότητες που εφαρμόζονται στον υγρότοπο να αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της. Πάνω από 20 κτηνοτρόφοι συμμετείχαν εθελοντικά στις δράσεις διαχείρισης βόσκησης και αξιοποιώντας παράλληλα τα υπολείμματα βόσκησης ως ζωοτροφή.

Εφαρμόστηκαν σημαντικές πιλοτικές δράσεις στον τομέα της γεωργίας και άνοιξε ο δρόμος για τη συστηματικοποίησή τους. Με τη συνεργασία της Αμερικάνικης Γεωργικής Σχολής εφαρμόστηκε πρόγραμμα ευφυούς γεωργίας στο οποίο συμμετείχαν παραγωγό βιολογικού φασολιού, αποκτώντας τον εξοπλισμό και την τεχνογνωσία μίας πρακτικής που όχι μόνο συμβάλει στην ορθή χρήση των φυσικών πόρων, αλλά ενισχύει την ποιότητα του παραγόμενου προϊόντος, αφού παρέχει λεπτομερή δεδομένα για την καλλιέργεια κάθε χωραφιού χωριστά. Παράλληλα ολοκληρώθηκε η μελέτη για τη γενετική κατοχύρωση του σπόρου του γίγαντα Πρεσπών και το επόμενο χρονικό διάστημα αναμένεται και η ένταξη στο Εθνικό Κατάλογο Ποικιλιών -ένα πολύ σημαντικό βήμα για την προστασία της εντοπιότητας του σπόρου. Ερευνητικές δράσεις σε συνεργασία με το Τμήμα Φαρμακογνωσίας και Χημείας του Πανεπιστημίου Αθηνών ανέδειξαν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του μελιού των Πρεσπών, καθώς και τις ιδιαιτερότητες των φυτών της περιοχής, ανοίγοντας το δρόμο για επόμενα βήματα που θα ποικιλοποιήσουν την αγροτική οικονομία, όπως η στοχευμένη προώθηση του μελιού των Πρεσπών και η πιλοτική καλλιέργεια φαρμακευτικών φυτών.

Τέλος το πιο σημαντικό επίτευγμα του Poliprespa είναι ότι **ενεργοποιήθηκε η κοινωνία πρακτικά και θεσμικά** μέσω της εμπέδωσης της συνεργασίας και της δημιουργίας της Τοπικής Ομάδας Δράσης. Το Poliprespa δημιουργήθηκε για να αξιοποιήσει ένα συλλογικό όραμα για την περιοχή και να συνδέσει τα αποσπασματικά προϋπάρχοντα και πετυχημένα σχήματα συνεργασίας σε συγκεκριμένα πεδία, όπως για παράδειγμα το περιβάλλον, σε ένα ευρύτερο πολυ-συμμετοχικό όργανο λήψης αποφάσεων για την περιοχή, την Τοπική Ομάδα Δράσης. Αυτό επιτεύχθηκε με μία από κάτω προς τα πάνω προσέγγιση, κατά την οποία αναδείχθηκαν οι ιδιαιτερότητες του κάθε φορέα και αναπτύχθηκαν αντίστοιχες διαδικασίες και σχέδια συνεργασίας μέσω της από κοινού υλοποίησης πολύ-επίπεδων και σύνθετων δράσεων. Οι εμπλεκόμενοι αναγνώρισαν και αντιμετώπισαν θεσμικά "κενά" που παλιότερα αποτελούσαν τροχοπέδη στην εξέλιξη κοινών προτάσεων και εξοικειώθηκαν πρακτικά στην υλοποίηση από κοινού και παρακολούθηση μεγάλων προγραμμάτων. Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι η πανδημία, η οποία χρονικά (2020) προέκυψε σε κομβικό σημείο του Poliprespa, στη μέση περίπου του προγράμματος και στην πιο ώριμη φάση υλοποίησης πολλών δράσεων, όπως ήταν αναμενόμενο επηρέασε το συνολικό χρονοδιάγραμμα και επέφερε πολλές δυσκολίες που απαίτησαν επανασχεδιασμό υλοποίησης. Ειδικότερα όμως στον τομέα της συνεργασίας, η οποία αποτέλεσε και κεντρικό πυρήνα και στόχο του Poliprespa, οι δυσκολίες της δια ζώσης επαφής όχι μόνο δεν ατόνησαν τη συνεργασία αλλά την ενίσχυσαν αναδεικνύοντας τον διαδικτυακό τρόπο συνεργασίας. Η εξοικείωση με τον νέο τρόπο επικοινωνίας ήταν άμεση, ενώ παράλληλα προέκυψε περισσότερος χρόνος για ποιοτική ανάλυση των θεμάτων, ανάδειξη προβλημάτων και εύρεση λύσεων. Παράλληλα αποδείχθηκε και πρακτικά ότι η συμμετοχή των εμπλεκόμενων εκτός Πρέσπας μπορεί να

είναι πολύτιμη και εξ' αποστάσεως, οπότε διερευνήθηκε περαιτέρω η ενεργή συμμετοχή του κύκλου των ανθρώπων που ενδιαφέρονται για την Πρέσπα. Η ευελιξία αυτή στον τρόπο συνεργασίας που δημιουργήθηκε στη διάρκεια της πανδημίας οδήγησε και στην ιδέα της δημιουργίας μίας πλατφόρμας, του roliprespa.gr, που θα κρατήσει αυτό το σχήμα δυναμικό, ενεργό και σε συνεχή διάδραση παρέχοντας συνεχώς "περιεχόμενο" κοινού σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων.

Κλείνοντας τη σύντομη αποτίμηση του RoliPrespa είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η «επόμενη» μέρα του προγράμματος και η διατήρηση των καλών αποτελεσμάτων αποτέλεσε δομικό μέρος του προγράμματος, όπως άλλωστε φαίνεται στην αναλυτική αναφορά των δράσεων που ακολουθεί. Η κάθε δράση σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε με γνώμονα τη βιωσιμότητα της και τη συστηματοποίησή της στο μέλλον. Επιπλέον η Τοπική Ομάδα Δράσης ως όργανο παρακολούθησης και συντονισμού και με κεντρικό εργαλείο την πλατφόρμα roliprespa.gr, θα διασφαλίσει τη δυναμική διάχυση της πληροφορίας, την πολύ-συμμετοχική λήψη αποφάσεων και την προώθηση κοινών πρωτοβουλιών σε συνέπεια με το κοινό όραμα για την περιοχή.

Στόχος 1:

Ενδυνάμωση ανθρώπινου κεφαλαίου

Με το Poliprespa έγιναν σημαντικά βήματα για την ενίσχυση των δομών, που είχαν ανάγκη υποστήριξης στην ακριτική Πρέσπα. Τα σχολεία απέκτησαν νέο εξοπλισμό και τους δόθηκε η δυνατότητα για διοργάνωση εκπαιδευτικών εκδρομών σε μακρινούς προορισμούς. Η ανακαίνιση της αίθουσας συσσιτίου αναβάθμισε τη σημαντική αυτή παροχή προς τις οικογένειες και στήριξε τον Σύλλογο Γονέων στην προσπάθειά του για βελτίωση των συνθηκών στο σχολείο. Η βιβλιοθήκη ενισχύθηκε σε ανθρώπινο δυναμικό, εξοπλισμό, τίτλους και παιχνίδια αλλά και εξελίχθηκε με την οργάνωση ειδικά σχεδιασμένων παιδαγωγικών δραστηριοτήτων. Στην επιμόρφωση/εκπαίδευση αγροτών έγινε μια προσπάθεια για τη στήριξη μικρών ομάδων (μελισσοκόμοι, βιοκαλλιεργητές) και συγκεκριμένες δράσεις για την ενίσχυση της τεχνογνωσίας των φασολοπαραγωγών. Η εξωστρέφεια της τοπικής κοινωνίας τονώθηκε από το Poliprespa με τη συνεργασία και τη στήριξη των αθλητικών, πολιτιστικών συλλόγων, ομάδων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Η ανακαίνιση του αθλητικού κέντρου "Πατουλίδειο" ξεκίνησε στις αρχές του 2021 και οι εργασίες προχωρούν με στόχο την προσέκλυση αθλητικού τουρισμού. Ο νέος και πιο δραστήριος πολιτιστικός σύλλογος, ο Πολιτιστικός Σύλλογος Πρεσπιωτών δούλεψε συστηματικά με το πρόγραμμα και ενίσχυσε την τεχνογνωσία του σε θέματα οργάνωσης δραστηριοτήτων. Οι δράσεις δικτύωσης έφεραν νέους ανθρώπους στην Πρέσπα κάνοντας γνωστή την περιοχή σε έναν σημαντικό αριθμό ανθρώπων, αλλά και ενισχύοντας την εξωστρέφεια των κατοίκων. Μέσω του Poliprespa δόθηκε η ευκαιρία στον Δήμο να διερευνήσει νέους τρόπους προβολής της περιοχής και να εκτιμήσει την απήχηση που έχουν προκειμένου να σχεδιάσει μια αποτελεσματική στρατηγική προβολής του τόπου.

Στόχος 1: Ενδυνάμωση ανθρώπινου κεφαλαίου

1.1 Ενίσχυση τυπικών και άτυπων παροχών εκπαίδευσης

1.1.1 Ενίσχυση λειτουργίας των σχολείων

Η Πρέσπα, μια περιοχή αραιοκατοικημένη και απομακρυσμένη από τα αστικά κέντρα, τα τελευταία χρόνια με τη συμβολή του προγράμματος Poliprespa έκανε σημαντικά βήματα για την αναβάθμιση των τυπικών δομών εκπαίδευσης, εφόσον και το επίπεδο της εκπαίδευσης σε τοπικό επίπεδο αποτελεί βασική προϋπόθεση για την παραμονή του πληθυσμού στην περιοχή.

Στην Πρέσπα σήμερα λειτουργούν: 1 παιδικός σταθμός (4 παιδιά), 1 νηπιαγωγείο (13 παιδιά), 1 δημοτικό (39 παιδιά) και 1 γυμνάσιο-λυκειακές τάξεις (40 παιδιά), συγκεντρώνοντας συνολικά 96 παιδιά από όλα τα χωριά των Πρεσπών. Το νηπιαγωγείο και το δημοτικό σχολείο βρίσκονται στον Άγιο Γερμανό και οι υπόλοιπες σχολικές υποδομές στον Λαιμό. Οι κτιριακές υποδομές είναι σε καλή κατάσταση μετά από πρόσφατες ανακαινίσεις και την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων, οπότε το πρόγραμμα επικεντρώθηκε στην αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης μέσω αγορών εξοπλισμού και διενέργειας εκπαιδευτικών δράσεων με στόχο την τόνωση της εξωστρέφειας.

Δημοτικό & Νηπιαγωγείο Αγ. Γερμανού: Ανακαινίστηκε και εξοπλίστηκε πλήρως η αίθουσα μαγειρικής του δημοτικού σχολείου Αγ. Γερμανού, όπου ετοιμάζεται το συσσίτιο για τα παιδιά του ολοήμερου του νηπιαγωγείου και του Δημοτικού. Η υποστήριξη της μισθοδοσίας της μαγείρισσας από το πρόγραμμα έδωσε στον Σύλλογο τη δυνατότητα να αναβαθμίσει τις πρώτες ύλες και να αυξήσει το αποθεματικό του για χρήση σε άλλες δράσεις, ενώ παράλληλα έδωσε τον χρόνο στον Δήμο Πρεσπών να εντοπίσει τον κατάλληλο χρηματοδοτικό μηχανισμό, μέσω του οποίου υποστηρίζεται πλέον η μισθοδοσία της μαγείρισσας. Σήμερα έχει αναβαθμιστεί η ποιότητα του φαγητού, ενώ έχει μειωθεί η συνδρομή των γονέων ανά παιδί (από 30€ σε 25€). Το νούμερο των παιδιών που σιτίζονται έχει αυξηθεί, παρά τη μείωση των παιδιών που φοιτούν στο σχολείο (βλ. δείκτες αξιολόγησης), γεγονός που οφείλεται στην αναβαθμισμένη ποιότητα των υπηρεσιών σίτισης. Επιπλέον ανακαινίστηκαν ο χώρος υποδοχής και η κουζίνα του Νηπιαγωγείου Αγ. Γερμανού προκειμένου να πληρούνται οι κανόνες υγιεινής και ασφάλειας των παιδιών.

Σε επίπεδο εξοπλισμού το πρόγραμμα παρείχε εποπτικό υλικό (πχ εκπαιδευτικό υλικό, αθλητικό εξοπλισμό), το οποίο ενίσχυσε την εκπαιδευτική διαδικασία και επιπλέον στήριξε την διοργάνωση τεσσάρων εκπαιδευτικών εκδρομών (βλ. δείκτες αξιολόγησης).

Τέλος η προγραμματισμένη δράση του Δήμου για την υλοποίηση μελέτης για την αίθουσα γυμναστικής/εκδηλώσεων του δημοτικού δεν κατέστη εφικτό να υλοποιηθεί, καθότι συνδέεται με το ρυμοτομικό σχέδιο του Αγίου Γερμανού. Η σύμβαση για τη μελέτη του ρυμοτομικού υπεγράφη με την ANKO Δυτικής Μακεδονίας (Αναπτυξιακός Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης) τον Ιανουάριο 2022, είναι σε προχωρημένο στάδιο και αναμένεται

η ολοκλήρωσή της μέχρι το τέλος του 2023. Στη συνέχεια θα υποβληθεί για έγκριση στις αρμόδιες αρχές και για την έκδοση του σχετικού προεδρικού διατάγματος.

Γυμνάσιο & Λυκειακές τάξεις Λαιμού: Αντίστοιχα και στο γυμνάσιο/λυκειακές τάξεις ενισχύθηκε η εκπαιδευτική διαδικασία με τη δημιουργία εργαστηρίου φυσικής-χημείας, υπολογιστών και τεχνολογίας, ενώ εμπλουτίστηκε το εκπαιδευτικό υλικό σε επίπεδο εργαλείων και διδακτικού υλικού (βλ. δείκτες αξιολόγησης).

Για την ενίσχυση της εξωστρέφειας διοργανώθηκαν τρεις διαθεματικές εκδρομές με τη συμμετοχή όλων των παιδιών του σχολείου. Στις πολυήμερες αυτές εκδρομές οι μαθητές επισκέφθηκαν εκπαιδευτικά ιδρύματα, σύγχρονους χώρους πολιτισμού, μουσεία, ιστορικά μνημεία και συνάντησαν συνομήλικούς τους με τους οποίους είχαν την ευκαιρία να ανταλλάξουν εμπειρίες και απόψεις (βλ. δείκτες αξιολόγησης).

Επιπλέον μέσω του προγράμματος 20 μαθητές γυμνασίου συμμετείχαν στη *Μαθητιάδα 2018* (Μάιος, Σέρρες), έναν θεσμό-προσομοίωση των Ολυμπιακών Αγώνων στον οποίο συμμετέχουν μαθητές γυμνασίου από όλη την Ελλάδα και από σχολεία της Ομογένειας. Τέλος, 5 μαθητές της Β' λυκείου συμμετείχαν στο Masterclass «Προχωρημένα μαθήματα φυσικής σωματιδίων» του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης τον Μάρτιο του 2019.

Για τη μελέτη επέκτασης του γυμνασίου Λαιμού με τη δημιουργία αίθουσας πολλαπλών χρήσεων ο Δήμος υπέβαλε φάκελο μελέτης στο πρόγραμμα "Αντώνης Τρίτσης". Η μελέτη επέκτασης του γυμνασίου ακολουθεί το εγκεκριμένο κτιριολογικό πρόγραμμα του 2010. Με αυτές τις προδιαγραφές συντάχθηκε φάκελος έργου και υποβλήθηκε στην πρόσκληση 09 του προγράμματος "Αντώνης Τρίτσης" με σύνολο προεκτιμώμενων αμοιβών 743.400€. Το συγκεκριμένο θέμα έθεσε ως προτεραιότητα στο Υπ. Εσωτερικών ο Δήμαρχος Πρεσπών στην συνάντηση που είχε με τον αρμόδιο υφυπουργό Στ. Πέτσα, στον οποίο υπέβαλε και σχετικό υπόμνημα.

Βιωσιμότητα δράσης: Η διατήρηση του εξοπλισμού έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα συντήρησης των σχολικών υποδομών, ενώ οι εκδρομές συνεχίζονται στα πλαίσια των προγραμματισμένων εκδρομών με την οικονομική συμβολή του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων. Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η υποστήριξη των εκδρομών μέσω του προγράμματος δεν στόχευε μόνο στην οικονομική υποστήριξη αλλά και στην ενίσχυση τεχνογνωσίας στη διοργάνωση διαθεματικών εκδρομών, κάτι το οποίο φαίνεται ότι έχει επιτευχθεί. Τέλος, όσον αφορά τη βιωσιμότητα του συσσιτίου, η μισθοδοσία υποστηρίζεται πλέον από τον Δήμο Πρεσπών μέσω προγράμματος ΟΑΕΔ (Πρόγραμμα Απασχόλησης Μακροχρόνια Ανέργων 55-67) και βέβαια από την ίδια συμμετοχή (συνδρομές/δωρεές) των γονέων.

Δείκτες αξιολόγησης:

1) Πρόγραμμα εργαστηρίων φυσικής-χημείας και αριθμός ωρών εντός σχολικού ωραρίου, που θα χρησιμοποιούνται τα εργαστήρια φυσικής-χημείας και πληροφορικής/τεχνολογίας, η σχολική βιβλιοθήκη και η αίθουσα τεχνολογίας.

Εργαστήριο πληροφορικής: αγοράστηκαν 10 υπολογιστές desktop & 2 laptops. Σε εβδομαδιαία βάση το εργαστήριο λειτουργεί 14 ώρες για το μάθημα πληροφορικής και 21 ώρες χρησιμοποιείται εκ περιτροπής από άλλα μαθήματα που επιβάλλουν χρήση ψηφιακών συστημάτων (πλήρης λειτουργία).

Εργαστήριο φυσικής-χημείας: αγοράστηκαν εργαλεία και αναλώσιμα είδη για τη διενέργεια πειραμάτων/μελέτης. Σε εβδομαδιαία βάση το εργαστήριο χρησιμοποιείται 35 ώρες: 11 ώρες για το μάθημα της χημείας, 14 ώρες για το μάθημα της βιολογίας και 16 ώρες για το μάθημα της φυσικής (πλήρης λειτουργία).

Επιπλέον υλικά: έγιναν επιπλέον αγορές για την αίθουσα τεχνολογίας, όπως εργαλεία ξυλουργικής, 3d εκτυπωτής. Η αίθουσα λειτουργεί 6 ώρες την εβδομάδα για τα εργαστήρια δεξιοτήτων.

Τέλος αγοράστηκαν και βιβλία/διδασκτικά βοηθήματα για τους καθηγητές.

2) Συμμετοχή μαθητών στο συσσίτιο

Συνολικά παρατηρείται μείωση των παιδιών που φοιτούν στα σχολεία της Πρέσπας από 124 (2017) σε 96 (2023). Παρ' όλα αυτά ο αριθμός των παιδιών που συμμετέχει στο συσσίτιο έχει αυξηθεί στα 30 παιδιά από 21 παιδιά που ήταν το 2017. Αυτή σημαίνει ότι ενώ συνολικά έχει μειωθεί το νούμερο των μαθητών, έχει αυξηθεί σημαντικά το ποσοστό των μαθητών που παραμένουν στο ολόημερο, εξαιτίας της αναβαθμισμένης παροχής υπηρεσιών σίτισης (=αύξηση συμμετοχής από το 45% που ήταν το 2017 στο 60% σήμερα).

3) Πρόγραμμα πραγματοποιηθέντων εκπαιδευτικών εκδρομών.

Εκπαιδευτικές εκδρομές δημοτικού/νηπιαγωγείου:

- Αθήνα (Ακρόπολη/Θησείο, Αστεροσκοπείο, ΚΠΙΣΝ, Μέγαρο Μουσικής)
- Θεσσαλονίκη (Παιδικό φεστιβάλ Kidot)
- Κοζάνη (Θεατρική παράσταση)
- Φλώρινα (Σχολή Καλών Τεχνών)
- Φλώρινα-εκδρομή νηπιαγωγείου (πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής-ζωολογικός κήπος)

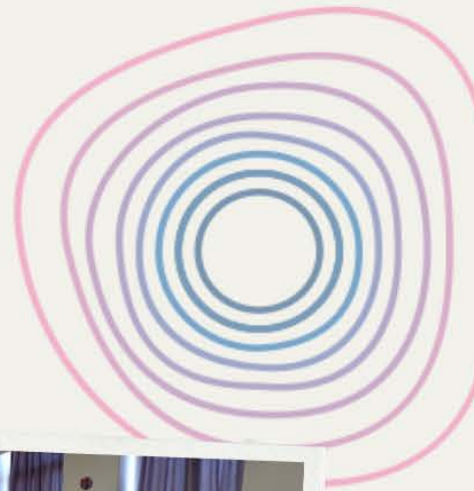
Εκπαιδευτικές εκδρομές γυμνασίου/λυκείου

Τρεις (3) διαθεματικές εκδρομές σε:

1) Κρήτη, 2) Ιωάννινα, 3) Αθήνα

Και δύο (2) εκδρομές αθλητικού/εκπαιδευτικού ενδιαφέροντος:

- Μαθητιάδα, Σέρρες (20 μαθητές/γυμνάσιο)
- Συμμετοχή σε masterclass του ΑΠΘ (5 μαθητές Β' λυκείου)

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

εκπαίδευση-σχολεία

Εξοπλίστηκαν πλήρως τα εργαστήρια υπολογιστών & φυσικής/χημείας στο Γυμνάσιο-Λύκειο (1,3), ανακαινίστηκε η κουζίνα του συσσιτίου στο Δημοτικό(4) & αγοράστηκε εποπτικό υλικό, όπως χάρτες (2), βιβλία, μουσικά όργανα για το δημοτικό και το γυμνάσιο.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

εκπαίδευση- σχολεία

1

2

3

Εκδρομή του γυμνασίου/λυκείου στην Κρήτη και στην Αθήνα (1,2) και του Δημοτικού στην Αθήνα και στο παιδικό φεστιβάλ Kidot στη Θεσσαλονίκη (3,4).

4

1.1 Ενίσχυση τυπικών και άτυπων παροχών εκπαίδευσης

1.1.2 Λειτουργία και ανάπτυξη της Δημοτικής Βιβλιοθήκης

Η Δημοτική Βιβλιοθήκη στον Λαιμό είναι το μοναδικό κύτταρο πολιτισμού στην Πρέσπα, ειδικά για παιδιά και νέους. Ανακαινίστηκε το 2011 με χορηγία της COSMOTE και από τότε η Εταιρία Προστασίας Πρεσπών και ο Δήμος Πρεσπών στηρίζουν τη λειτουργία της. Το πρόγραμμα στόχευσε στην ενίσχυση των υπηρεσιών της βιβλιοθήκης και στη δημιουργία ενός ευέλικτου οργανισμού που θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες των παιδιών, των νέων και όλων των ενδιαφερόμενων και θα είναι λειτουργικά βιώσιμη.

Τα βασικά σημεία της δωρεάς αφορούσαν την υποστήριξη της βιβλιοθήκης σε επίπεδο υποστήριξης μισθοδοσίας και αναβάθμισης των εκπαιδευτικών/πολιτιστικών δραστηριοτήτων, λαμβάνοντας όμως υπόψη την ανάγκη εύρεσης ενός τρόπου λειτουργίας που θα ήταν βιώσιμος και μετά την ολοκλήρωση του Poliprespa. Σε επίπεδο προσωπικού τα πρώτα χρόνια του προγράμματος η μισθοδοσία υποστηρίχθηκε συνδυαστικά με προγράμματα απασχόλησης του Δήμου (ΟΑΕΔ). Στις θέσεις απασχολήθηκαν νέοι της Πρέσπας, οι οποίοι έδειξαν ζήλο και ενδιαφέρον για την οργάνωση και εξέλιξη της δομής και επιπλέον αποκόμισαν εμπειρία, επιτυγχάνοντας έτσι έναν από τους βασικούς στόχους, που ήταν η προσέλκυση των ανθρώπων που ζουν στην περιοχή και η ενίσχυση της τεχνογνωσίας τους. Στα πλαίσια της εργασίας τους, εκτός από την εκπαίδευσή τους στη λειτουργία της βιβλιοθήκης, είχαν την ευκαιρία να επισκεφθούν και να πάρουν ιδέες από άλλες βιβλιοθήκες-πρότυπα, όπως η Κοβεντάρειος Βιβλιοθήκη Κοζάνης και η Δημοτική βιβλιοθήκη Βέροιας, ενώ συμμετείχαν σε εκπαιδευτικό σεμινάριο στο Βουκουρέστι στα πλαίσια του Erasmus+ με θέμα την νεανική και κοινωνική επιχειρηματικότητα. Αποτέλεσμα όλων αυτών των ενεργειών είναι η απρόσκοπτη λειτουργία της βιβλιοθήκης από 2018 μέχρι και σήμερα και η ένταξη της λειτουργίας της στον προϋπολογισμό του Δήμου Πρεσπών, ο οποίος πλέον υποστηρίζει αποκλειστικά τη λειτουργία της βιβλιοθήκης και την κάλυψη της μισθοδοσίας. Εδώ είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η οικονομική υποστήριξη της βιβλιοθήκης από το Δήμο δεν είναι μόνο οικονομικό αλλά και θεσμικό θέμα, μιας και ο Δήμος, ως δημόσιος οργανισμός, αδυνατεί να προσλάβει μόνιμο προσωπικό. Έτσι σήμερα ο Σύλλογος γονέων Νηπιαγωγείου-Δημοτικού Αγίου Γερμανού συνεργάζεται με τον Δήμο Πρεσπών για τη χρηματοδότηση του πρώτου από τον τοπικό πόρο, οπότε έχει εξασφαλιστεί η στελέχωση της δομής, η αδιάκοπη λειτουργία της καθώς και η διενέργεια εκπαιδευτικών δράσεων για τα επόμενα δύο χρόνια τουλάχιστον.

Σε επίπεδο αναβάθμισης παρεχόμενων πολιτιστικών υπηρεσιών με τη συμβουλευτική της βιβλιοθήκης του παιδαγωγικού τμήματος Φλώρινας του Παν. Δυτικής Μακεδονίας ολοκληρώθηκε η καταλογογράφηση των τίτλων που φιλοξενεί η βιβλιοθήκη, ενώ κατά τη διάρκεια του προγράμματος συνεχίστηκαν και ενισχύθηκαν οι δραστηριότητες της βιβλιοθήκης με εργαστήρια, σεμινάρια και εκδηλώσεις για παιδιά και νέους εξαντλώντας τον προϋπολογισμό και αξιοποιώντας μέρος των λειτουργικών εξόδων, που είχαν εξοικονομηθεί, για να γίνουν επιπλέον δράσεις. Η σταθερή διοργάνωση δράσεων στη βιβλιοθήκη, ενίσχυσε τον ρόλο της δομής ως το σημείο συνάντησης, εκπαίδευσης, πολιτισμού και ψυχαγωγίας για

τα παιδιά της Πρέσπας. Η βιβλιοθήκη λειτούργησε επίσης σαν χώρος φιλοξενίας για τα μαθήματα μουσικής που γίνονται μία φορά την εβδομάδα, αποτέλεσμα συνεργασίας του Δήμου Πρεσπών με το Ωδείο Φλώρινας καθώς και για την ομάδα *Presplorers* (παιδιά γυμνασίου Λαιμού), μιας δράσης περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που υλοποιήθηκε στα πλαίσια του προγράμματος Life από την ΕΠΠ (συναντήσεις, έκθεση φωτογραφίας, εργαστήρια). Το ενδιαφέρον των κατοίκων για τη βιβλιοθήκη αναδείχθηκε και κατά την περίοδο της πανδημίας όπου καταγράφηκε μεγάλη συμμετοχή στις εξ αποστάσεως δράσεις (δανεισμός, εποχικά πακέτα χειροτεχνίας, προτάσεις δράσεων μέσω facebook) που διοργανώθηκαν εκείνη την περίοδο. Η σταθερή και εύρυθμη λειτουργία άνοιξαν την πόρτα και για άλλες χρηματοδοτήσεις. Το 2021 εγκρίθηκαν από το ΥΠΠΟΑ για συγχρηματοδότηση δύο προτάσεις της βιβλιοθήκης, για εκπαιδευτικές δραστηριότητες με παιδιά, εφήβους και ενήλικες με στόχο την καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας και την αποδοχή της διαφορετικότητας. Η επιτυχία της υποβολής της πρότασης, έδειξε ότι η βιβλιοθήκη ως δομή πλέον έχει αποκτήσει την εμπειρία για την αναζήτηση χρηματοδοτήσεων, ώστε να στηρίξει μελλοντικά προσωπικό και δράσεις.

Δείκτες αξιολόγησης

1) Κανονισμός βιβλιοθήκης

Επισυνάπτεται ο νέος κανονισμός της βιβλιοθήκης (Παράρτημα 1).

2) Πρόγραμμα-αριθμός εκδηλώσεων ανά έτος

(έτος)	Εκδηλώσεις
2018	7
2019	11
2020	6
2021	8
2022	5

**Ο αριθμός εκδηλώσεων σημείωσε πτώση το 2022 καθώς από τον Μάρτιο έως τον Ιούνιο και από τον Οκτώβριο έως τον Δεκέμβριο η βιβλιοθήκη υπολειτούργησε λόγω των αναγκαίων διαδικασιών για την ενεργοποίηση της χρηματοδότησης του Συλλόγου Γονέων Νηπ.-Δημ. Αγ.Γερμανού από τον τοπικό πόρο για την στελέχωση της δομής.*

*Ανά έτος οργανώθηκαν δύο ή και περισσότερες εκδηλώσεις/δράσεις για τις ηλικιακές ομάδες παιδιών και εφήβων. Ενδεικτικά στην βιβλιοθήκη υλοποιήθηκαν: θεατρικά και εικαστικά εργαστήρια, σειρά συναντήσεων επαγγελματικού προσανατολισμού *tipping point*, εργαστήριο ρομποτικής, κουκλοθέατρο με κατασκευή κούκλας, εκπαιδευτικά προγράμματα*

του ΥΠΠΟΑ (Φιλαναγνωσία, Αποδοχή διαφορετικότητας) και του ελληνικού δικτύου βιβλιοθηκών (εκστρατεία «Για φαντάσου»), παρουσίαση βιβλίων κλπ.

Παράλληλα με τις παραπάνω δραστηριότητες, σε μόνιμη βάση διοργανώνονταν εποχικές εκδηλώσεις με αφορμή τις εθνικές γιορτές, τις παγκόσμιες ημέρες, τα Χριστούγεννα και το Πάσχα που περιλάμβαναν χειροτεχνίες, παρουσιάσεις, πάρτυ.

Οι δράσεις που αφορούσαν το ενήλικο κοινό ήταν λιγότερες, αλλά σημείωσαν ικανοποιητική συμμετοχή. Συγκεκριμένα διοργανώθηκαν: σεμινάρια μαγειρικής, σεμινάριο πρώτων βοηθειών, ενημερωτική συνάντηση για τη διαχείριση άγχους των εφήβων, ενημερωτική συνάντηση για την έμφυλη βία, σεμινάριο δημιουργικής γραφής.

3) Αριθμός συμμετεχόντων ανά εκδήλωση

Στις εκδηλώσεις της βιβλιοθήκης σημειώθηκε μεγάλη συμμετοχή παιδιών από την 1^η ηλικιακή ομάδα (5-12 ετών), τα οποία ανέρχονταν σε **9-11 παιδιά ανά εκδήλωση** καθώς και από τη 2^η ηλικιακή ομάδα (12-18), ειδικά στα πολυήμερα εργαστήρια (πχ θέατρο), τα οποία ήταν **κατά μέσο όρο ανά εκδήλωση 8 παιδιά**. Στις εκδηλώσεις για ενήλικες η μεγαλύτερη συμμετοχή σημειώθηκε στα σεμινάρια πρώτων βοηθειών (20 άτομα) και μαγειρικής (16 άτομα), ενώ στις υπόλοιπες εκδηλώσεις κυμαίνονταν από 6 έως 10. Να σημειωθεί ότι η ενδοδημοτική συγκοινωνία, παρότι λειτούργησε με κάποιες διακοπές κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του προγράμματος, συνέβαλε στην προσέλευση των παιδιών και νέων στη βιβλιοθήκη, καθώς πραγματοποιούσε κατά βάση δρομολόγια προς τη βιβλιοθήκη και το Πατουλίδειο αθλητικό κέντρο.

4) Παρακολούθηση επισκεψιμότητας σε καθημερινή βάση

Η βιβλιοθήκη από το 2018 λειτουργεί από Τετάρτη έως Σάββατο. Οι ημέρες μεγαλύτερης και σταθερής επισκεψιμότητας είναι η Παρασκευή και το Σάββατο, οπότε και οργανώνονται στην πλειοψηφία τους και οι εκδηλώσεις. Κατά μέσο όρο τη βιβλιοθήκη επισκέπτονταν 20 παιδιά ημερησίως κατά τα έτη 2018-2019 και 15 παιδιά τα έτη 2021-2022 (αριθμός προσέλευσης ανά ημέρα για Παρασκευή και Σάββατο). Καθώς η βιβλιοθήκη λειτουργεί και ως χώρος συγκέντρωσης παιδιών και νέων η επισκεψιμότητα μπορεί να αποτιμηθεί από τη συμμετοχή των παιδιών στις εβδομαδιαίες συγκεντρώσεις και τον αριθμό των βιβλίων που δανείζονται.

4) Αριθμός δανεισμών ανά έτος:

(έτος)	Δανεισμοί
2018	83
2019	109
2020	104

2021	220
2022	62

**Ο αριθμός δανεισμών σημείωσε πτώση το 2022 καθώς από τον Μάρτιο έως τον Ιούνιο και από τον Οκτώβριο έως τον Δεκέμβριο η βιβλιοθήκη υπολειτούργησε λόγω των αναγκαίων διαδικασιών για την ενεργοποίηση της χρηματοδότησης του Συλλόγου Γονέων Νηπ.-Δημ. Αγ.Γερμανού από τον τοπικό πόρο για τη στελέχωση της δομής.*

6) Αριθμός υποβληθέντων προτάσεων για χρηματοδότηση σε άλλα προγράμματα που υποστηρίζουν τομεακές δράσεις (πχ σεμινάρια μουσικής) από το Δήμο

-Ένταξη μισθοδοσίας της βιβλιοθήκης στον τοπικό πόρο και εξασφάλιση μισθοδοσίας για τα επόμενα 2 χρόνια.

-Υποβολή 2 προτάσεων και έγκριση στα χρηματοδοτούμενα πολιτιστικά προγράμματα του Υπ.ΠΟ.Α (2020-21).

7) Ενσωμάτωση της λειτουργίας της βιβλιοθήκης στο Δήμο Πρεσπών

Υπεύθυνος φορέας για τη λειτουργία της βιβλιοθήκης είναι η ΚΕΔ Πρεσπών, εποπτευόμενος φορέας από το Δήμο Πρεσπών.

8) Εμπλουτισμός περιεχομένου βιβλιοθήκης σε επίπεδο τίτλων και εξοπλισμού

Αγοράστηκαν: βιβλία & επιτραπέζια παιχνίδια (βλ. αναλυτική λίστα Παράρτημα 2), 2 υπολογιστές desktop, 1 πολυμηχάνημα-εκτυπωτής, 1 φωτογραφικός εκτυπωτής, 1 πλαστικοποιητής, 2 μικρόφωνα & σετ 8 χειλόφωνων (για θεατρικές παραστάσεις κτο), 1 ηλεκτρικό πιάνο, 2 ξυλόσομπες, 2 air-condition, 1 banner/ταμπέλα βιβλιοθήκης, 2 stand προώθησης νέων βιβλίων, 9 ράφια/βιβλιοθήκες. Σε επίπεδο τεκμηρίων, να σημειωθεί ότι στη διάρκεια της 5ετίας έγιναν αποδεκτές και δωρεές από ιδιώτες που υπολογίζονται περίπου στους 1.000 τίτλους.

9) Ενσωμάτωση της βιβλιοθήκης ως χώρου παροχής ψηφιακών υπηρεσιών που σήμερα δεν παρέχονται από οικονομικούς φορείς (εκτυπώσεις φωτογραφιών, φωτοτυπίες, φαξ κλπ).

Ο εξοπλισμός της βιβλιοθήκης χρησίμευσε για την εξυπηρέτηση των συλλόγων γονέων (εκτύπωση ενημερωτικών φυλλαδίων, αφισών κλπ) αλλά και σε γονείς που δεν είχαν εκτυπωτή στο σπίτι, κυρίως για την εκτύπωση σχολικών φυλλαδίων. Κατά τα άλλα οι κάτοικοι της Πρέσπας εξυπηρετούνται επίσης από το ΚΕΠ που βρίσκεται στο κτίριο του Δημαρχείου.

10) Καθιέρωση ετήσιου βραβείου συνεργασίας, ομαδικότητας, εξωστρέφειας και επιχειρηματικότητας που θα επιβραβεύει βήματα και επιτυχίες νέων της περιοχής

Μετά από εσωτερικές συζητήσεις των εταίρων αποφασίστηκε ότι η καθιέρωση ενός τέτοιου βραβείου από τοπικούς φορείς ενδεχομένως και να αποτελούσε σημείο εντάσεων, μιας και η περιοχή είναι πολύ μικρή και οι κάτοικοι ταυτόχρονα εμπλεκόμενοι σε πολλούς φορείς.

Βιωσιμότητα δράσης: Ο Δήμος Πρεσπών έχει επιλέξει τη στήριξη της Βιβλιοθήκης για την εξασφάλιση της σταθεροποίησης της λειτουργίας της δομής στο επίπεδο που βρέθηκε χάρη στο Poliprespa. Προς αυτή την κατεύθυνση έχουν γίνει τα εξής βήματα:

1. Υποστήριξη του πυρήνα λειτουργίας της με την χρηματοδότηση του Συλλόγου γονέων & Κηδεμόνων Νηπιαγωγείου-Δημοτικού Αγίου Γερμανού από τον τοπικό πόρο. Ο Σύλλογος έχει αναλάβει την πρόσληψη υπευθύνου βιβλιοθήκης και τη διοργάνωση εκδηλώσεων. Μ' αυτή τη συνεργασία έχει εξασφαλιστεί η στελέχωση της δομής, η αδιάκοπη λειτουργία της καθώς και η διενέργεια εκπαιδευτικών δράσεων για τα επόμενα δύο χρόνια τουλάχιστον.

2. Υποστήριξη της δράσης του Ωδείου Φλώρινας μέσω προγραμματικής σύμβασης με το Ωδείο, η οποία καλύπτει τα επιπλέον έξοδα του Ωδείου και των καθηγητών, ώστε τα παιδιά της Πρέσπας να καταβάλλουν τα ίδια δίδακτρα, όπως και οι μαθητές στην έδρα του Ωδείου, στην Φλώρινα.

Είναι υπό εξέλιξη: 3. Διαμόρφωση διαδραστικού επισκέψιμου χώρου χώρου που θα παρέχει virtual reality εμπειρίες σε επισκέπτες με σκοπό να έσοδα να διατίθενται για τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης. 4. Κατασκευή αναμνηστικών (καρτ ποστάλ, πόστερ, σελιδοδείκτες, τσάντες κλπ) προς πώληση σε επισκέπτες με σκοπό να έσοδα να διατίθενται στην λειτουργία της Βιβλιοθήκης.

Το 2024, με την νέα δημοτική περίοδο αναμένεται μεγάλη αύξηση των πόρων που θα διατίθενται σε ορεινούς δήμους σαν την Πρέσπα. Ένα μέρος τους θα αξιοποιηθεί για την αύξηση της επιχορήγησης της Κοινωφελούς Επιχείρησης, ώστε να εξασφαλιστεί η λειτουργία της βιβλιοθήκης στο διηνεκές.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

δημοτική βιβλιοθήκη

1

2

3

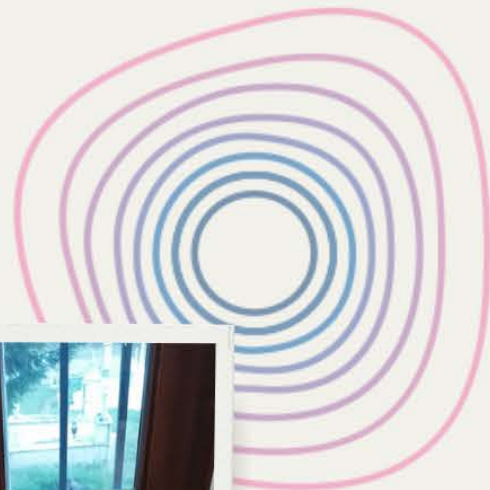

4

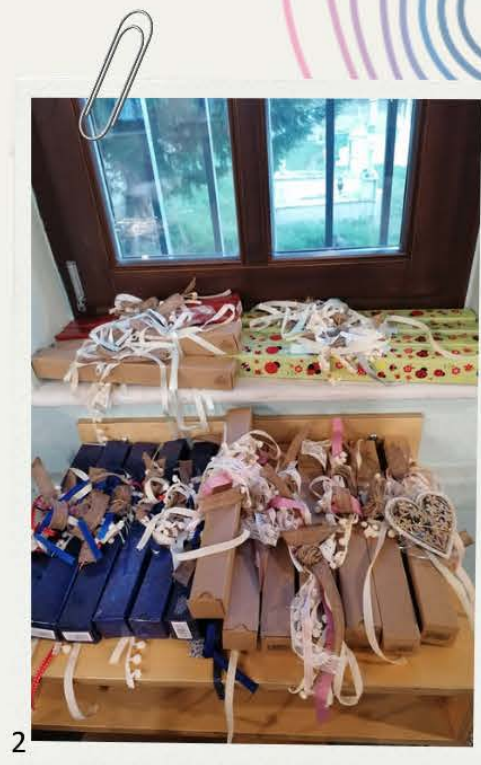
Στη δημοτική βιβλιοθήκη υλοποιήθηκαν πολυάριθμες δράσεις για παιδιά και νέους και έγινε προσπάθεια προσέλκυσης και ενηλίκων (3). Τα θεατρικά εργαστήρια (1,4) έγιναν παράδοση στην Πρέσπα, καθώς οι θεατρικές παραστάσεις των παιδιών (2) άφησαν εποχή!

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

δημοτική βιβλιοθήκη

1

2

3

Ακόμα και κατά τη διάρκεια των lockdown μοιράστηκαν εποχικά πακέτα χειροτεχνίας/δραστηριοτήτων σε παιδιά και ενήλικες κρατώντας τον δεσμό με τη βιβλιοθήκη ζωντανό.

4

1.1 Ενίσχυση τυπικών και άτυπων παροχών εκπαίδευσης

1.1.3. Ενίσχυση της τεχνογνωσίας των αγροτών σε θέματα παραγωγής, οικονομίας, συλλογικότητας, επιχειρηματικότητας και προστασίας περιβάλλοντος

Εισαγωγή:

(αφορά όλες τις δράσεις που σχετίζονται με τον αγροτικό τομέα και που τροποποιήθηκαν στην πορεία του προγράμματος και συγκεκριμένα τις: 1.1.3, 2.1.4α, 2.1.4β, 2.1.4.γ1)

Πριν την αναφορά της δράσης 1.1.3, η οποία σχετίζεται κατά κύριο λόγο με τον αγροτικό τομέα, είναι κρίσιμο να αναφερθεί ότι μέσα από το Poliprespa σχεδιάστηκε η συντονισμένη και ολιστική προσέγγιση των αγροτικών θεμάτων με στόχο την ενίσχυση της βιολογικής γεωργίας και την ποικιλοποίηση της παραγωγής προς όφελος της φύσης και της τοπικής οικονομίας. Κατά την υλοποίηση όμως του προγράμματος κρίθηκε αναγκαίος ο επανασχεδιασμός των αγροτικών δράσεων, είτε με τροποποιήσεις, είτε με προσθήκη νέων δράσεων, ώστε να ανταποκρίνονται αυτές στις πραγματικές ανάγκες των παραγωγών και στην επίτευξη του τελικού στόχου. Για παράδειγμα στην αρχικά σχεδιαζόμενη δράση 2.1.4β: *Μελέτη ταυτοποίησης Πάρκου Πρεσπών (branding & πρωτόκολλα παραγωγής) για την προώθηση βιολογικών προϊόντων*, αποδείχθηκε στην πράξη ότι -σε επίπεδο αποδεδειγμένων ποιοτικών στοιχείων- μόνο το φασόλι και το μέλι ήταν ώριμα για branding περιοχής προέλευσης, οπότε η δράση προσαρμόστηκε ανάλογα.

Συνολικά το εγχείρημα για παρεμβάσεις στις παραγωγικές δραστηριότητες αποδείχθηκε αρκετά περίπλοκο, μιας και επηρεαζόταν από μία ευρεία σειρά εξωτερικών παραγόντων, όπως οι δυσκολίες της εκάστοτε καλλιεργητικής περιόδου, που καθόριζαν την ευελιξία των συμμετεχόντων παραγωγών και οι τρέχουσες εξελίξεις αγροτικού ενδιαφέροντος της Πολιτείας σε θεσμικό και χρηματοδοτικό επίπεδο. Επιπλέον η εκκίνηση του προγράμματος συνέπεσε με την αλλαγή διοίκησης και την αντιμετώπιση σοβαρών διαχειριστικών θεμάτων του μοναδικού Αγροτικού Συνεταιρισμού της Πρέσπας, του Α.Σ. "Πελεκάνος", βασικού εταίρου του προγράμματος στα αγροτικά θέματα. Ο Συνεταιρισμός, παρά τα εσωτερικά του προβλήματα, ολοκλήρωσε την κύρια και μεγαλύτερη δράση, σε επίπεδο προϋπολογισμού, για την οποία είχε δεσμευτεί: τη μελέτη για τη διασφάλιση του σπόρου φασολιού Πρεσπών και την κατάθεση φακέλου για την εγγραφή του στον Εθνικό Κατάλογο ποικιλιών. Δεν κατάφερε όμως να ανταποκριθεί στις δράσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη του Συνεταιρισμού, όπως η διοργάνωση σεμιναρίων για τους αγρότες και η μελέτη για την πειραματική ανάπτυξη προϊόντων φασολιού. Παρόλα αυτά είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι τα οικονομικά και διοικητικά προβλήματα του Συνεταιρισμού σταδιακά ξεπερνιούνται. Λίγους μήνες πριν το κλείσιμο του προγράμματος υλοποιήθηκε συμβουλευτική δράση σε συνεργασία με νομικό σύμβουλο για την οργάνωση των μελών του Συνεταιρισμού σε ομάδα παραγωγών, την προσέλκυση νέων μελών και τη διαχείριση δανείων και εξόδων.

Στα θετικά των αγροτικών δράσεων αξίζει να αναφερθεί ότι στην πορεία υλοποίησής τους προσέλκυσαν το ενδιαφέρον και άλλων δωρητών και συγκεκριμένα των ιδρυμάτων Lund

Foundation και Sigrid Rausing Charitable Foundation, τα οποία συνέβαλαν με την οικονομική υποστήριξη επιλεγμένων δράσεων.

Οι αγροτικές δράσεις που τροποποιήθηκαν είναι οι εξής:

1.1.3 Διοργάνωση 1 κύκλου σεμιναρίων/έτος για αγρότες (βλ. παρακάτω)

2.1.4α Μελέτη και πειραματική εφαρμογή φαρμακευτικών-καλλωπιστικών φυτών (βλ. σελ. 51)

2.1.4β Μελέτη ταυτοποίησης Πάρκου Πρεσπών (branding & πρωτόκολλα παραγωγής) για την προώθηση βιολογικών προϊόντων (βλ. σελ. 53)

2.1.4γ1 Οργάνωση προώθηση ποιοτικών χαρακτηριστικών μελισσοκομίας (βλ. σελ. 54)

1.1.3 Ενίσχυση της τεχνογνωσίας των αγροτών σε θέματα παραγωγής, οικονομίας, συλλογικότητας, επιχειρηματικότητας και προστασίας περιβάλλοντος (1.1.3)

Η δράση 1.1.3. Διοργάνωση ενός κύκλου σεμιναρίων ανά έτος/ για αγρότες (κάλυψη κόστους συμμετοχής ομιλητών και διοργάνωσης) τροποποιήθηκε, χωρίστηκε σε 4 ξεχωριστές δράσεις ενίσχυσης τεχνογνωσίας και έγινε ανακατανομή του προϋπολογισμού της ανάλογα με τις προβλεπόμενες ενέργειες.

α) Διοργάνωση σεμιναρίων με φορέα υλοποίησης τον Α.Σ. «ΠΕΛΕΚΑΝΟΣ»

β) Εκπαίδευση παραγωγών στην παραγωγή εξειδικευμένων μελισσοκομικών προϊόντων

γ) Οργάνωση πρωτοκόλλου παραγωγής και κατάθεση φακέλου για πιστοποίηση μελισσοκομικών προϊόντων

δ) Εκπαίδευση παραγωγών και πρωτόκολλο παραγωγής φασολιού για φαρμακευτική/καλλυντική χρήση, εάν απαιτείται.

Οι υποδράσεις **β), γ), δ)** σχεδιάστηκαν σε συνάρτηση με τα αποτελέσματα της δράσης 2.1.4 (βλ. αναφορά σελ. 51).

α) Διοργάνωση σεμιναρίων με φορέα υλοποίησης τον Α.Σ. «ΠΕΛΕΚΑΝΟΣ»

Η δράση ενίσχυσης τεχνογνωσίας των αγροτών είχε προβλεφθεί να υλοποιηθεί σε συνεργασία με τον Α.Σ. Πελεκάνος, προκειμένου να οργανωθούν δράσεις που θα κάλυπταν τις ανάγκες και τα κενά εκπαίδευσης και ενημέρωσης των παραγωγών φασολιού. Στις συζητήσεις για το τι θα ενδιέφερε και θα βοηθούσε τον συνεταιρισμό, αλλά και συνολικά τους φασολοπαραγωγούς της Πρέσπας, η διοίκηση του Α.Σ. «Πελεκάνος» περιέγραψε σε πρώτη φάση τον προβληματισμό για την έλλειψη γνώσεων και καθοδήγησης ως προς τις διαδικασίες διάθεσης και εξαγωγής του προϊόντος. Ο συνεταιρισμός είχε ήδη κάνει μια προσπάθεια εξωστρέφειας με την συμμετοχή του με δικό του περίπτερο στην διεθνή έκθεση προϊόντων SIAL στο Παρίσι (Οκτ.2018). Έτσι στα πλαίσια του Poliprespa και σε συνεργασία με το Ίδρυμα Καπετάν-Μιχάλη & Κάρμεν Κωνσταντακόπουλου, οργανώθηκε στην Πρέσπα ημερίδα ενημέρωσης με θέμα «Βιώσιμη Αγροτική ανάπτυξη - προκλήσεις και προοπτικές για τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας στην περιοχή των Πρεσπών» (βλ. Δελτίο Τύπου-Παράρτημα 3, Πρόγραμμα ημερίδας-Παράρτημα 4). Οι ομιλητές ήταν καταξιωμένοι

επαγγελματίες από όλη την Ελλάδα και η συμμετοχή των κατοίκων ήταν σημαντική, καθώς προσήλθαν περί τα 50 άτομα.

Στη συνέχεια, απαντώντας στην ανάγκη του Α.Σ. «Πελεκάνος» να ενισχύσει τον ρόλο του στην περιοχή και να αντιμετωπίσει τα εσωτερικά του προβλήματα, οργανώθηκαν τον Φεβρουάριο του 2020 επισκέψεις αγροτών της Πρέσπας (10-12 συμμετέχοντες ανά επίσκεψη) σε δύο επιτυχημένους και ιστορικούς συνεταιρισμούς της Ελλάδας: στην Ζαγορά Βόλου και στο Βελβεντό Κοζάνης. Εκεί οι συμμετέχοντες, μεταξύ των οποίων και μέλη του Δ.Σ. του Συνεταιρισμού, ξεναγήθηκαν στα τμήματα παραγωγής και συζήτησαν με τις αντίστοιχες διοικήσεις προβλήματα και τρόπους αντιμετώπισης (εσωτερική λειτουργία, διάθεση προϊόντων, προσέλκυση μελών).

Καθώς ο Α.Σ. «Πελεκάνος» δεν είχε πρόθεση να αξιοποιήσει περαιτέρω τον προϋπολογισμό της δράσης για εκπαίδευση αγροτών, εξαιτίας των εσωτερικών διοικητικών δυσκολιών που αντιμετώπιζε τότε, προσανατολιστήκαμε στην εκπαίδευση άλλων ομάδων αγροτών/παραγωγών. Έτσι, παρακολούθησαν το εξ αποστάσεως πρόγραμμα του ΕΚΠΑ με τίτλο "Αρωματοθεραπεία-Βοτανοθεραπεία" 8 κάτοικοι των Πρεσπών, των οποίων η ενασχόληση συνδέεται με το θέμα αυτό (μελισσοκόμοι, βιοκαλλιεργητές, βιολόγος κλπ). Η περίοδος μαθημάτων διήρκεσε από τον Φεβρουάριο έως και τον Ιούλιο 2021 και οι 7 από τους 8 έλαβαν πιστοποιητικό επιμόρφωσης.

Τέλος σε συνεργασία με την ΚΟΙΝΣΕΠ «Φύση & Πολιτισμός» οργανώθηκε διήμερο εργαστήριο τον Οκτώβριο 2022 με τον γεωπόνο Παναγιώτη Μανίκη και με τίτλο «Φυσική καλλιέργεια και αυτάρκεια». Στο εργαστήριο συμμετείχαν 12 κάτοικοι της Πρέσπας και 9 συμμετέχοντες ήρθαν στην περιοχή με αφορμή το σεμινάριο από άλλα μέρη της Ελλάδας (Αίγινα, Ζάκυνθος, Ιωάννινα, Έδεσσα, Αθήνα, Θεσσαλονίκη).

Στα πλαίσια της προσπάθειας ανάκαμψης του Συνεταιρισμού, αλλά και για την παροχή συμβουλευτικής σε άλλες παραγωγικές ομάδες, ο Α.Σ. «Πελεκάνος» σε συνεργασία με το Ροίργρεσρα οργάνωσε συναντήσεις με νομικό σύμβουλο, ειδικό στην οργάνωση και λειτουργία συλλογικών σχημάτων. Ο σύμβουλος, κ. Γιώργος Αποστολόπουλος, επισκέφθηκε την Πρέσπα τρεις φορές μέσα στο 2022 προκειμένου να συναντήσει τις ενδιαφερόμενες ομάδες αγροτών (βιοκαλλιεργητές φασολιού, παραγωγούς κρέατος, γαλακτοπαραγωγούς, Συνεταιρισμό) για την ενημέρωση και συμβουλευτική τους. Το αποτέλεσμα των συναντήσεων αυτών ήταν η οργάνωση νέων κτηνοτρόφων της Πρέσπας καθώς και των μελών του Α.Σ. Πελεκάνος σε ομάδες παραγωγών, ένα συλλογικό σχήμα/εργαλείο πιο ευέλικτο και επιλέξιμο για μελλοντικές χρηματοδοτήσεις.

Ο νομικός σύμβουλος παρέδωσε στην ΕΠΠ και μια συνολική εκτίμηση της αγροτικής ανάπτυξης στην Πρέσπα, καθώς και χρήσιμες οδηγίες για τη δημιουργία συλλογικών σχημάτων, η οποία είναι διαθέσιμη στους ενδιαφερόμενους (Παράρτημα 5).

Δείκτες αξιολόγησης:

- 1) Ποσότητες αγροχημικών που χρησιμοποιούνται από αγρότες σύμφωνα με τα στοιχεία του Α.Σ. «Πελεκάνος»

Ο δείκτης αυτός ήταν συνδεδεμένος με την ενημερωτική δράση για τη χρήση φυτοφαρμάκων, η οποία τροποποιήθηκε.

2) Πρωτόκολλο συνεργασίας με έναν ερευνητικό φορέα

Μέσω του προγράμματος εμπεδώθηκε η συνεργασία με την Αμερικάνικη Γεωργική Σχολή, η οποία εξακολουθεί και παρακολουθεί τα αποτελέσματα του πιλοτικού της ευφυούς γεωργίας, έχοντα μάλιστα παραχωρήσει και δικό της εξοπλισμό.

3) Αριθμός παραγωγών που έχουν εκπαιδευτεί στην παραγωγή μελισσοκομικών προϊόντων Πάρκου Πρεσπών

βλ. δράση 2.1.4, σελ. 51

4) Αριθμός Παραγωγών που έχουν εκπαιδευτεί σε πρακτικές βιολογικής καλλιέργειας

βλ. δράση 2.1.4, σελ. 51

5) Αριθμός παραγωγών που μετά την εκπαίδευση προχώρησαν στην εφαρμογή μέσω της συμμετοχής στις πιλοτικές δράσεις (δράση 2.1.6) ή αυτόνομα

βλ. δράση 2.1.4, σελ. 51

Νέος δείκτης αξιολόγησης:

6) Αριθμός εκπαιδευτικών δράσεων με αγροτικό περιεχόμενο

Υλοποιήθηκαν έξι δράσεις εκπαιδευτικού και ενημερωτικού χαρακτήρα.

Βιωσιμότητα δράσης: Η δράση αυτή δεν ξεκίνησε από μηδενική βάση αλλά βασίζεται σε προεργασία που ήδη είχαν κάνει οι φορείς, αλλά και στη μελέτη του Κέντρου Βιώσιμης Επιχειρηματικότητας Εξέλιξη Α.Ε. που έγινε ειδικά για την Πρέσπα. Η μελέτη ανέδειξε τους συγκεκριμένους τομείς που πρέπει να «επενδύσει» η περιοχή των Πρεσπών για την ανάπτυξη του αγροτικού τομέα με βιώσιμο τρόπο και σε αυτό το σκεπτικό υλοποιήθηκαν οι δράσεις σε όλο τον αγροτικό τομέα "ανοίγοντας" τον δρόμο για την συστηματοποίηση πρακτικών.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

επιμόρφωση αγροτών

Με στόχο την ενίσχυση της τεχνογνωσίας των αγροτών πραγματοποιήθηκαν δύο επισκέψεις σε επιτυχημένους συνεταιρισμούς (1 Βελβεντό, 2 Ζαγορά), μια ημερίδα με έμπειρους ομιλητές (2) και ένα σεμινάριο φυσικής καλλιέργειας και αυτάρκειας (4).

1.2. Καλλιέργεια εξωστρέφειας

1.2.1.Βελτίωση υφιστάμενων υποδομών για ενδυνάμωση δραστηριοτήτων που προσελκύουν οργανωμένες και στοχευμένες ομάδες επισκεπτών όπως αθλητισμός, εκπαιδευτικός τουρισμός, οικοτουρισμός

Στην Πρέσπα υπάρχει και λειτουργεί ένα αθλητικό κέντρο, το «Πατουλίδειο». Περιλαμβάνει ένα κλειστό στάδιο κατασκευής 1998 και ένα ανοιχτό στάδιο που δεν είναι ολοκληρωμένο. Το κλειστό στάδιο, χωρητικότητας 200 ατόμων, επισκευάστηκε το 2001 με χορηγία της COSMOTE, οπότε και αντιμετωπίστηκαν πολλά κατασκευαστικά προβλήματα με συγκεκριμένες όμως τεχνικές αστοχίες, όπως η κακή εφαρμογή του νέου δαπέδου. Το ανοιχτό στάδιο από την άλλη απαιτεί μεγάλης κλίμακας τεχνικές παρεμβάσεις, εφόσον η κατασκευή του διακόπηκε και παρέμεινε ημιτελής.

Η ύπαρξη ενός αθλητικού κέντρου με σωστές προδιαγραφές είναι σημαντική για την περιοχή τόσο για τις αθλητικές της δραστηριότητες των κατοίκων, όσο και για την προσέλκυση ομάδων και επισκεπτών. Ο αθλητισμός αποτελεί μία από τις ελάχιστες διεξόδους εκτόνωσης, ψυχαγωγίας, κοινωνικοποίησης και εξωστρέφειας για τα παιδιά και ο αθλητικός τουρισμός θα ενισχύσει επιπλέον τις τουριστικές δομές.

Μέσω του Poliprespa, προκειμένου να στηριχθεί ο αθλητισμός σε όλα τα επίπεδα, υλοποιήθηκαν δράσεις σε τρεις κατευθύνσεις: 1) στήριξη τοπικών ομάδων/αθλητικών συλλόγων 2) υποστήριξη ενδοδημοτικής συγκοινωνίας και 3) συνεισφορά στην λειτουργία, ανακαίνιση και ολοκλήρωση του σταδίου.

Σε τοπικό επίπεδο δραστηριοποιούνται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου τρεις **αθλητικοί σύλλογοι**: ένας ερασιτεχνικός ποδοσφαιρικός (ΠΑΣ Πρεσπών), ένα σωματείο μπάσκετ με ακαδημία για παιδιά και εφήβους (Shooters) και ένας σύλλογος καράτε (Shogun). Ειδικά το μπάσκετ, από το 2010 και έπειτα έγραψε τη δική του ιστορία στην Πρέσπα, καθώς η ομάδα κορασίδων ήταν πολυπληθής και πέτυχε πολλές διακρίσεις σε πανελλαδικό επίπεδο.

Το πρόγραμμα ενίσχυσε τους αθλητικούς συλλόγους με αγορές προπονητικού εξοπλισμού και ενδυμασίες, με καταβολή οδοιπορικών των προπονητών, κάλυψη μετακινήσεων σε αθλητικές εκδηλώσεις και υποστήριξη διοργάνωσης camp εντός και εκτός Πρέσπας. Σημειώθηκε ως ιδιαίτερα σημαντική η συμβολή του προγράμματος στο να έρθουν τα παιδιά της ομάδας μπάσκετ σε επαφή με άλλες ομάδες σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Δυτική Μακεδονία, να γνωρίσουν από κοντά μεγάλα ονόματα του αθλήματος και να συμμετέχουν σε διοργανώσεις εκτός Πρέσπας. Αυτό συνέβαλλε τόσο στην τόνωση της εξωστρέφειας των παιδιών και των οικογενειών τους, όσο και στην ενίσχυση της αγάπης τους για τον αθλητισμό και τα πολλαπλά του οφέλη. Με τη στήριξη του προγράμματος επίσης δημιουργήθηκε η νέα ομάδα junior με παιδιά από 5 έως 8 ετών, η οποία θα αποτελέσει τη μαγιά για το μέλλον του αθλήματος στην περιοχή.

Η υποστήριξη της **δημοτικής συγκοινωνίας** συνέβαλε επίσης στην συμμετοχή των παιδιών στα αθλήματα, καθώς οι γονείς δεν είναι εύκολο να τα μετακινούν από και προς το αθλητικό κέντρο και τη βιβλιοθήκη, ειδικά τις καλλιεργητικές περιόδους για ευνόητους λόγους. Η ενδοδημοτική συγκοινωνία προς το Πατουλίδειο και τη Δημοτική Βιβλιοθήκη με τη χρήση δημοτικών οχημάτων λειτουργεί από τον Νοέμβριο του 2018 μέχρι και σήμερα με ελάχιστες διακοπές, που οφείλονταν στα μέτρα κατά της πανδημίας, αλλά και στις διαδικασίες πρόσληψης οδηγών (πχ κενά μεταξύ προγραμμάτων χρηματοδότησης). Η συγκοινωνιακή μελέτη που εκπόνησε το πανεπιστήμιο Πατρών υλοποιήθηκε δοκιμαστικά τον Αύγουστο του 2021 και έκτοτε χρησιμοποιείται με τις απαιτούμενες προσαρμογές. Σημαντικό για το ενεργειακό αποτύπωμα του Δήμου Πρεσπών ήταν ότι αγόρασε στα πλαίσια της δράσης του έργου GreenInter-e-Mobility δύο ηλεκτροκίνητα οχήματα: ένα επιβατικό αυτοκίνητο, το οποίο αξιοποιείται από την δομή «Βοήθεια στο σπίτι» και ένα 9θέσιο βαν, το οποίο χρησιμοποιείται ιδίως για τις απογευματινές μετακινήσεις από τα χωριά της Δυτικής Πρέσπας (Βροντερό, Πύλη, Αγ. Αχίλλειος) στις δομές του Δήμου (Βιβλιοθήκη, Πατουλίδειο), ενώ κάθε Πέμπτη μεταφέρει και τους καθηγητές του Ωδείου από τη Φλώρινα.

Η αναβάθμιση και ολοκλήρωση του **αθλητικού κέντρου** ανατέθηκε τον Ιανουάριο του 2021 σε κατασκευαστική εταιρία και οι εργασίες έχουν ξεκινήσει. Με σκοπό την άρτια ολοκλήρωση του έργου γίνονται οι επιπλέον κινήσεις: α. Προμήθειες εξοπλισμού για το αθλητικό κέντρο (με το ποσό των €105.000, που απομένει από το αρχικό εγκεκριμένο ποσό της Περιφέρειας ύψους €420.000). Η προμήθεια περιλαμβάνει αθλητικό εξοπλισμό, σύστημα άρδευσης και χλοοτάπητα, μηχανήματα, κουφώματα για το κλειστό γυμναστήριο και οικίσκο κυλικείου. β. Η αλλαγή στέγης, προκειμένου να εξασφαλιστεί η στεγανότητα του κτιρίου πριν τοποθετηθεί το νέο δάπεδο/παρκέ, έχει ανατεθεί με ξεχωριστή σύμβαση στον ίδιο εργολάβο και θα γίνει μόλις το επιτρέψουν οι καιρικές συνθήκες. γ. Υποβλήθηκε πρόταση στο πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης για προμήθεια αρδευτικού συστήματος και χλοοτάπητα για το εξωτερικό στάδιο/γήπεδο με προϋπολογισμό ύψους 44.874,57€. Η ένταξη όμως της προμήθειας καθυστερεί, οπότε αποφασίστηκε το σύστημα άρδευσης να ενταχθεί στην προμήθεια εξοπλισμού, ώστε το γήπεδο να είναι λειτουργικό άμεσα μετά το πέρας των εργασιών. Ο διαγωνισμός για τον εξοπλισμό, που περιλαμβάνει το σύστημα άρδευσης, έγινε στις 28/10/22 και οι συμβάσεις υπογράφηκαν στις 28/2/2023 με προθεσμία 90 ημερών για την παράδοση. Σημειώνεται ότι ειδικά ο χλοοτάπητας θα χρειαστεί άλλους τρεις μήνες κανονικής φροντίδας, ώστε να είναι αρκετά ισχυρό το ριζικό του σύστημα για να είναι ανθεκτικός στην τακτική χρήση του αγωνιστικού χώρου. δ. Για το αθλητικό κέντρο ως σύμπλεγμα υποβλήθηκε πρόταση για τη διενέργεια μελέτης αναβάθμισής του με την προσθήκη προπονητηρίου, που θα καλύπτει τις απαιτήσεις μικρού γηπέδου ποδοσφαίρου 5X5/τένις χωρίς εξέδρες. Για την υποβολή συντάχθηκε φάκελος έργου με προϋπολογισμό μελέτης 528.200€ στο πρόγραμμα "Αντώνης Τρίτσης" και θα υποβληθεί τον Μάιο (προθεσμία 4/5/2023) στο Πράσινο Ταμείο -στα πλαίσια της χρηματοδότησης του σχεδίου δράσης για την ενέργεια και το κλίμα- τεχνικό δελτίο για

μελέτη ενεργειακής αναβάθμισης του συγκροτήματος του Πατουλίδειου ύψους 72.000€ με την προοπτική το έργο να ενταχθεί στο ΠΕΠ 2021-2027.

Συνολικά το συγκρότημα Πατουλίδειο (κλειστό γυμναστήριο και γήπεδο) θα έχουν ολοκληρωθεί και εξοπλιστεί μέχρι τον Μάιο του 2023, οπότε και λήγουν οι συμβάσεις που έχουν υπογραφεί, με εξαίρεση τον αγωνιστικό χώρο του γηπέδου (χλοοτάπητας), που, όπως προαναφέρθηκε, θα χρειαστεί μερικούς ακόμα μήνες μέχρι να είναι έτοιμος για χρήση.

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος τα λειτουργικά έξοδα του Πατουλιδείου καλύφθηκαν κατά ένα μεγάλο ποσοστό από τον Δήμο, εκτός κάποιων δαπανών, όπως η μισθοδοσία φύλακα, έξοδα θέρμανσης και καθαριότητας στα οποία έχει συνεισφέρει το Poliprespa. Είναι σε εξέλιξη διαδικασία για πρόσληψη εργαζόμενου από το πρόγραμμα του ΟΑΕΔ για μακροχρόνια άνεργους ηλικίας 55 ετών και άνω, το οποίο έχει το διπλό πλεονέκτημα: ότι επιτρέπει την πρόσληψη για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα (2 χρόνια) και επιπροσθέτως καλύπτει και ένα μεγάλο μέρος της μισθοδοσίας (50%-75%). Η λύση αυτή έχει ήδη εφαρμοστεί με πολύ καλό αποτέλεσμα στη στελέχωση του συσσιτίου του δημοτικού σχολείου. Αναμένεται ότι η διαδικασία αυτή θα ολοκληρωθεί έως τον Ιούνιο του 2023, ώστε με την παράδοση του έργου το αθλητικό κέντρο να λειτουργεί στελεχωμένο.

Δείκτες αξιολόγησης:

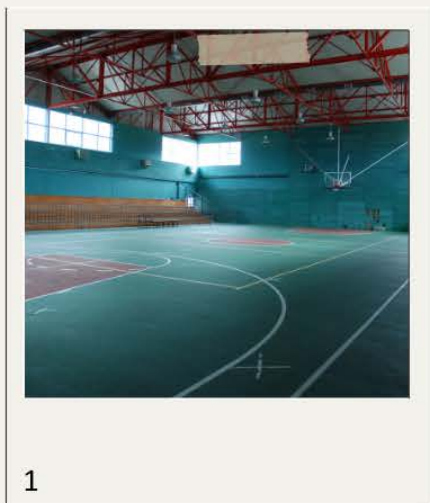
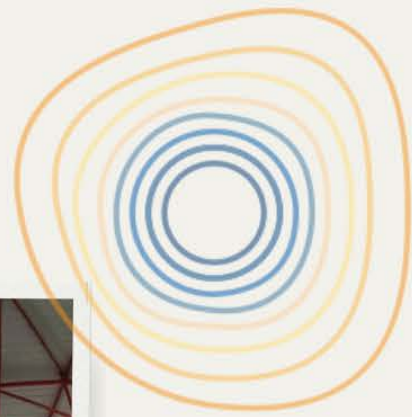
- 1) Ολοκλήρωση των κατασκευαστικών εργασιών βάσει σχετικής μελέτης
-Οι εργασίες ξεκίνησαν τον Ιανουάριο 2021 και βάσει του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος θα ολοκληρωθούν τον Μάιο 2023.
- 2) Κανονισμός λειτουργίας και αναφορές των αποτελεσμάτων της εφαρμογής του
-Επισυνάπτεται στο Παράρτημα 6.
- 3) Αριθμός εκδηλώσεων ετησίως και άτομα/συμμετέχοντες ανά εκδήλωση
-Καθώς δεν έχουν ολοκληρωθεί τα κατασκευαστικά έργα στο αθλητικό κέντρο, δεν υπάρχουν δεδομένα.
- 5) Ενσωμάτωση λειτουργίας του αθλητικού κέντρου για την επόμενη 5ετία στον Δήμο Πρεσπών
Το Αθλητικό κέντρο ενσωματώνεται στη στοχοθεσία του Δήμου Πρεσπών για την ποιότητα ζωής των κατοίκων και την εκπαίδευση των παιδιών, αλλά και στην ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού. Το κρίσιμο στην φάση αυτή που γίνεται η αναβάθμιση του κλειστού σταδίου και η ολοκλήρωση του ανοιχτού γηπέδου είναι η εξασφάλιση ενός αξιόλογου επιπέδου λειτουργίας με κόστος που μπορεί να καλύψει ο Δήμος και οι χρήστες του, ενώ στη συνέχεια θα επιδιωχθεί η περαιτέρω επένδυση στον χώρο με την ενεργειακή αναβάθμιση του κλειστού και την κατασκευή νέων εγκαταστάσεων.
- 6) Τακτική/ενδοδημοτική συγκοινωνία: ολοκλήρωση μελέτης, αριθμός δρομολογίων, αριθμός επιβατών και οικονομοτεχνική μελέτη βιωσιμότητας

Η εσωτερική συγκοινωνία που περιλαμβάνει τις μετακινήσεις παιδιών και νέων προς τις δομές του Δήμου (Βιβλιοθήκη+Ωδείο, Πατουλίδειο, ΚΔΑΠ) έχει μελετηθεί σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Πατρών και έχει σταθεροποιηθεί σε επίπεδα που μπορεί να υλοποιεί ο Δήμος με οδηγό αξιοποιώντας το ηλεκτροκίνητο ναη, που επιπρόσθετα από άλλα πλεονεκτήματα έχει και μικρό κόστος λειτουργίας μια και η ενέργειά του καλύπτεται από αυτοπαραγωγή με χρήση του φωτοβολταϊκού σταθμού στο δημαρχείο Πρεσπών.

Βιωσιμότητα δράσης: Το Πατουλίδειο Αθλητικό Κέντρο αποτελεί ήδη ζωτικό κύτταρο της καθημερινότητας της περιοχής και η χρήση του, παρά τα προβλήματα που αναφέρθηκαν, είναι εκτεταμένη. Το σημερινό επίπεδο λειτουργίας οφείλεται στον Δήμο, αλλά και στην ίδια την κοινωνία η οποία παλεύει για τη διατήρηση του συμβάλλοντας σε διάφορα επίπεδα. Η παρούσα πρόταση αφορά ουσιαστικά την αναβάθμιση του κέντρου και την οργάνωση της χρήσης του, μέσω της προσέλκυσης επισκεπτών που σταδιακά αναμένεται να αποφέρουν έσοδα και να δημιουργηθεί έτσι ένα σύστημα αυτοχρηματοδοτούμενης διαχείρισης. Σε αυτή την κατεύθυνση βοηθά και η εγκατάσταση κυλικείου που θα μπορεί να αποφέρει κάποια έσοδα που θα συνεισφέρουν στον προϋπολογισμό. Τέλος, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι πρόκειται για ένα μικρό αθλητικό κέντρο και τα όποια κόστη διαχείρισης, σε περίπτωση που δεν λειτουργήσει το σύστημα εσόδων, θα καλυφθούν από τον Δήμο και τους τοπικούς φορείς μέχρι να καταρτιστεί εναλλακτικό πλάνο διαχείρισης. Επιπλέον η κτιριακή αναβάθμιση θα επιτρέψει στη συνέχεια την υποβολή πρότασης του Δήμου στα διαθέσιμα προγράμματα εναλλακτικού και αθλητικού τουρισμού. Ήδη έχει εκδηλωθεί ενδιαφέρον για καλοκαιρινές διοργανώσεις και στο κλειστό γυμναστήριο και στο ανοιχτό γήπεδο. Όσον αφορά τη βιωσιμότητα της συγκοινωνίας αυτή εν πολλοίς εξαρτάται από την διαθεσιμότητα οδηγού που θα εξασφαλιστεί σε συνεργασία με την ΚΟΙΝΣΕΠ Φύση και πολιτισμός.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

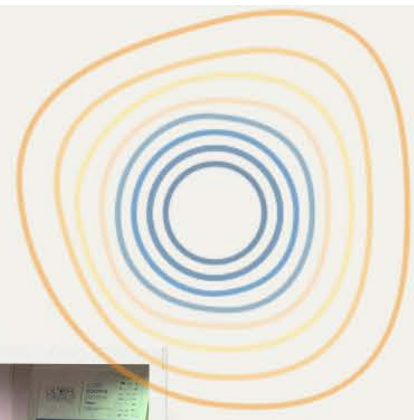
αθλητισμός

Το αθλητικό κέντρο "Πατουλίδειο"(1) ανακαινίζεται εσωτερικά και εξωτερικά (4) και εξοπλίζεται με όργανα και εργαλεία προπόνησης (2,3) με στόχο να προσελκύσει αθλητικό τουρισμό στο μέλλον.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

αθλητισμός

1

2

3

4α

4β

Οι αθλητικοί σύλλογοι ενισχύθηκαν προκειμένου να προσελκύσουν νέα μέλη, να οργανώσουν camps (1) και να συμμετέχουν σε διοργανώσεις εκτός Πρέσπας (2). Τη θρυλική ομάδα κορασίδων Πρέσπας που 'αποφοίτησε' με μια συγκινητική τελετή (3), διαδέχθηκε η ομάδα junior, που δημιουργήθηκε στα χρόνια του Poliprespa και είναι το μέλλον του αθλήματος στην περιοχή (4α, 4β).

1.2. Καλλιέργεια εξωστρέφειας

Η ενίσχυση της εξωστρέφειας αποτελούσε και αποτελεί ζητούμενο για την κοινωνία των Πρεσπών. Μέσω του προγράμματος έγινε προσπάθεια να ενισχυθούν οι συλλογικότητες με την οργάνωση ομάδων ή/και συλλόγων διαφόρων ενδιαφερόντων, αλλά και μέσω της δικτύωσης τους με άλλες περιοχές και φορείς. Για το σκοπό αυτό μέσω του Poliprespa:

1. Ενισχύθηκαν οι πολιτιστικοί σύλλογοι για τη διοργάνωση εκδηλώσεων στην Πρέσπα
2. Υλοποιήθηκαν δράσεις δικτύωσης με ομάδες/συλλόγους/ιδρύματα ανά την Ελλάδα
3. Υλοποιήθηκε η δράση δικτύωσης νέων της Πρέσπας με νέους από την υπόλοιπη Ελλάδα («ΘΕΣ-ΠΡΕΣ»)

1.2.2α. Δράσεις πολιτιστικών συλλόγων

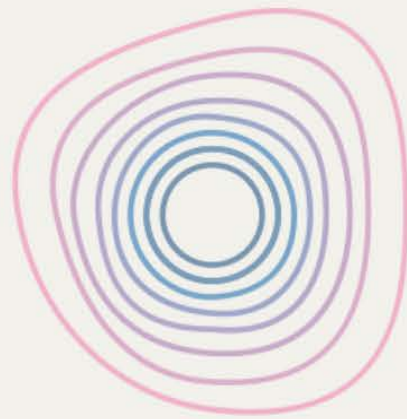
Η έναρξη του Poliprespa συνέπεσε με τη δημιουργία του «Πολιτιστικού Συλλόγου Πρεσπιωτών» (ΠΣΠ), μιας πρωτοβουλίας των νέων της Πρέσπας με στόχο την συλλογική προσπάθεια για τη διάσωση των παραδόσεων της περιοχής (χοροί, εορτασμοί), αλλά και την διοργάνωση πιο φιλόδοξων εκδηλώσεων. Μετά από γραπτή βεβαίωση των ενεργών πολιτιστικών συλλόγων του Δήμου, συμφωνήθηκε το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού της δράσης να διατεθεί στον νέο σύλλογο-ομπρέλα, στον οποίον συμμετείχαν μέλη και άλλων μικρότερων συλλόγων (όπως πχ του Συλλόγου Αγίου Γερμανού). Από τις μεγαλύτερες και απαιτητικότερες εκδηλώσεις που διοργάνωσε ο ΠΣΠ ήταν το τριήμερο μουσικό φεστιβάλ στην πλαζ Κούλα στη Μεγάλη Πρέσπα. Το Φεστιβάλ υλοποιήθηκε για 2 χρονιές (2018, 2019) με επιτυχία, καθώς συγκέντρωσε ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού της Πρέσπας, που το στήριξε με συνέπεια και ένα μέρος συμμετεχόντων εκτός Πρέσπας (κυρίως από Φλώρινα, Καστοριά, Θεσσαλονίκη). Οι νέοι του ΠΣΠ με την καθοδήγηση της συντονίστριας, του Δήμου και άλλων εθελοντών που είχαν τα προηγούμενα χρόνια συμμετάσχει σε διοργάνωση Φεστιβάλ, στήριξαν και υλοποίησαν ένα πλούσιο πρόγραμμα, το οποίο περιλάμβανε κι άλλα δρώμενα εκτός των μουσικών (θεατρική παράσταση, σεμινάριο φωτογραφίας με κινητό, παραστάσεις κινητού πλανητάριου, δραστηριότητες για παιδιά, τουρνουά βόλει). Ο ΠΣΠ συνεργάστηκε με τους τοπικούς φορείς (πχ ο τότε ΦΔΕΠΠ έκανε χορηγία 800 μπλουζάκια, τα οποία δίνονταν ως δώρο με την αγορά εισιτηρίου), με τον Δήμο Πρεσπών και την Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας. Για να καλύψει επιπλέον έξοδα ο σύλλογος αναζήτησε χορηγίες από τοπικές επιχειρήσεις. Επιτυχημένες κινήσεις έγιναν και για την προώθηση και προβολή της εκδήλωσης, όπως αποστολή δελτίου τύπου, ραδιοφωνικό σποτ και ραδιοφωνικές συνεντεύξεις.

Στη διάρκεια των δύο ετών ο ΠΣΠ οργάνωσε επιπλέον εποχικές εκδηλώσεις, όπως αποκριάτικη παρέλαση και κούλουμα, φωτιές των Χριστουγέννων και συμμετείχε σαν συνδιοργανωτής σε άλλες τοπικές εκδηλώσεις, όπως στη γιορτή τοπικών προϊόντων «Φασόλι-Τσιρόνι», στη γιορτή του Νάρκισσου, σε Χριστουγεννιάτικες εκδηλώσεις ή σε γιορτές τοπικών κοινοτήτων.

Συνολικά, η συνεργασία με το Poliprespa σε συνδυασμό με τη διοργάνωση ενός μεγάλου event όπως το Φεστιβάλ, ήταν πολύτιμες εμπειρίες για τον Πολιτιστικό Σύλλογο Πρεσπιωτών, ο οποίος επέδειξε οργανωτικότητα, ευελιξία και ετοιμότητα στην αντιμετώπιση προβλημάτων/ απρόβλεπτων και φάνηκε ότι μπορεί να αναλάβει μελλοντικά τη διοργάνωση παρόμοιων εκδηλώσεων. Δυστυχώς η έλευση της πανδημίας, η οποία ανέστειλε τις πολιτιστικές δράσεις εν γένει, ανέκοψε την δυναμική πορεία του και αναμένεται η επανενεργοποίησή του στο άμεσο μέλλον.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

πολιτισμός-σύλλογοι

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Πρεσπιωτών διοργάνωσε για 2 χρονιές το μουσικό φεστιβάλ Κούλας (1,2,4) και εποχικές εκδηλώσεις όπως καρναβαλική παρέλαση (3), φωτιές των Χριστουγέννων κ.α.

1.2.2α Οργάνωση ανταλλαγών: 1 ομάδα σχολείων, 1 ομάδα νέων- 1 ομάδα αγροτών

Το πρόγραμμα Poliprespa στήριξε την συνεργασία με φορείς, συλλόγους και εκπαιδευτικά ιδρύματα με την πλειοψηφία των περιπτώσεων δικτύωσης να είναι ομάδες που επισκέφθηκαν την Πρέσπα. Συγκεκριμένα:

-Συμμετοχή **20 μαθητών του Γυμνασίου Λαιμού στη Μαθητιάδα Σερρών** (Μάρτιος 2018). Στη διοργάνωση, στην οποία συμμετείχαν μαθητές από όλη την Ελλάδα και η οποία είναι εμπνευσμένη από τους Ολυμπιακούς αγώνες, τα παιδιά της Πρέσπας αγωνίστηκαν σε δύο αθλήματα το καθένα και διακρίθηκαν σε κάποια από αυτά. Επιπλέον παρακολούθησαν και άλλα αθλήματα με πολύ μεγάλο ενδιαφέρον όπως γκολφ, πάλη, συγχρονισμένη κολύμβηση, καλλιτεχνική ιππασία κ.α.

-**Φιλοξενία αθλητικής ομάδας** μπάσκετ «Μάκαρος Άμφισσας» στην Πρέσπα, όπου προπονήθηκε και έπαιξε φιλικούς αγώνες με την τοπική ομάδα κορασίδων «Shooters» (Ιούλιος 2018). Ένα σχετικό άρθρο που δημοσιεύτηκε από την πλευρά της φιλοξενούμενης ομάδας δείτε [εδώ](#).

-**Φιλοξενία της φωτογραφικής ομάδας “Metropolis”** από την Αθήνα, οι οποίοι παρέδωσαν φωτογραφίες τοπίων, μνημείων και ανθρώπινων δραστηριοτήτων για φωτογραφικό αρχείο στους φορείς της Πρέσπας.

-**Διενέργεια 2 εργαστηρίων της Αρχιτεκτονικής Σχολής** του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στην Πρέσπα: **α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ** του 4^{ου} εξαμήνου σπουδών κατά το οποίο 151 φοιτητές μελέτησαν κτίρια στα χωριά Άγιος Γερμανός και Λαιμός (Μάρτιος 2018). Σε δεύτερο χρόνο επιλεγμένες εργασίες των φοιτητών παρουσιάστηκαν σε μορφή έκθεσης στο κτίριο της Βυζαντινής Συλλογής Αγ. Γερμανού, όπου και παραδόθηκαν σε CD οι προτάσεις αποκατάστασης στους ιδιοκτήτες των σπιτιών που μελετήθηκαν. **β. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΥΝΟΛΑ ΚΑΙ ΤΟΠΟΙ: ΑΝΑΠΛΑΣΗ – ΑΝΑΒΙΩΣΗ**, του 9ου εξαμήνου σπουδών κατά το οποίο 52 φοιτητές επισκέφθηκαν την Πρέσπα για ένα διήμερο, ώστε να μελετήσουν τον οικισμό Μηλιώνα και να συντάξουν προτάσεις ανάπλασης-αναβίωσής του (Οκτώβριος 2019).

-Μελέτη τεσσάρων περιοχών ενδιαφέροντος της Πρέσπας (Ψαράδες, Δάσος Κέδρων, Μικρολίμνη, Άγιος Αχίλλειος) από **50 δευτεροετείς φοιτητές του τμήματος Δασολογίας & Διαχ. Φυσικού Περιβάλλοντος** (Καρπενήσι) στα πλαίσια των μαθημάτων Δασική Βοτανική, Διαχείριση Υγροτόπων, Οικολογία & διαχείριση λιβαδιών, Αγροδοσοπονία, Διευθέτηση ορεινών υδάτων (Μάιος 2022).

-Συνεργασία με την **εθελοντική ομάδα Cleaningans** από τη Θεσσαλονίκη για την υλοποίηση της δράσης καθαρισμού ρεμάτων της Πρέσπας σε συνεργασία με το πρόγραμμα «Prespa’s Green and Blue LifeLines» (2022-2025), που υλοποιείται με δωρεά από το Donors Initiative for Mediterranean Freshwater Ecosystems (DIMFE).

Οι Cleaningans ταξίδεψαν στην Πρέσπα γνωρίζοντας πως η συγκεκριμένη δράση καθαρισμού θα διαφέρει από άλλες, μιας και θα βρίσκονταν μακριά από μεγάλα αστικά κέντρα και εντός του Εθνικού Πάρκου Πρεσπών. Σχεδόν 1,5 τόνος σκουπιδιών και μπάζων συλλέχθηκε από το ρέμα της Μικρολίμνης και απορρίφθηκε με τη συμβολή του Δήμου Πρεσπών.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

πολιτισμός - ανταλλαγές ομάδων

1

2

3

4

Από τη σχολή Δασολογίας του Γεωπονικού Αθηνών (1) και την Αρχιτεκτονική Σχολή ΑΠΘ (2) μέχρι την εθελοντική ομάδα καθαριότητας Cleaningsans (3) και τα παιδιά από το Χαμόγελο του Παιδιού (4), οι εμπειρίες φιλοξενίας ομάδων στην Πρέσπα και δημιουργίας δεσμών με τον τόπο και τους ανθρώπους του ήταν πολυάριθμες και συγκινητικές.

1.2.2β. Δράση δικτύωσης νέων, ΘΕΣ-ΠΡΕΣ (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ-ΠΡΕΣΠΕΣ): Μία νεανική περιοδεία ανταλλαγής ιδεών, πολιτισμών και δημιουργικότητας

Η δράση δικτύωσης νέων «ΘΕΣ-ΠΡΕΣ» υλοποιήθηκε δύο χρονιές φέρνοντας κοντά νέους της Πρέσπας (18-24 ετών) με νέους από άλλες περιοχές της Ελλάδας, οι οποίοι συνταξίδεψαν και συνεργάστηκαν με την καθοδήγηση έμπειρων συντονιστών. Στόχος της δράσης ήταν η τόνωση της εξωστρέφειας των νέων της Πρέσπας με τη συμμετοχή τους σε μία νεανική περιοδεία ανταλλαγής ιδεών και δημιουργικότητας. Τα μέσα μαζικής μεταφοράς έγιναν μέσα πολιτισμού και διάδοσης ιδεών και συνέδεσαν τους νέους σε ένα ταξίδι από τη Θεσσαλονίκη ως την Πρέσπα με ενδιάμεσους σταθμούς όπως η Βέροια, η Πτολεμαΐδα και η Φλώρινα.

ΘΕΣ-ΠΡΕΣ 2019:

Ενα εικαστικό ταξίδι νέων με έμπνευση τις περιπατητικές περιηγήσεις στο αστικό και ορεινό περιβάλλον της Μακεδονίας και κέντρο δικτύωσης, αναζήτησης και προβληματισμού το βαγόνι το τρένου.

Για την υλοποίηση του πρώτου ΘΕΣ-ΠΡΕΣ το Poliprespa συνεργάστηκε με το Τμήμα Εικαστικών & Εφαρμοσμένων Τεχνών (ΤΕΕΤ) Φλώρινας και με επιστημονικά υπεύθυνο τον καθηγητή Ι. Ζιώγα. Το ξεχωριστό ταξίδι στηρίχθηκε στη βιωματική πραγματοποίηση της πορείας Θεσσαλονίκη/Πρέσπες με μια περιοδεία των συμμετεχόντων σε σημεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Οι δεκατρείς νέοι συναντήθηκαν στη Θεσσαλονίκη και στο ταξίδι τους για την Πρέσπα έκαναν δύο ενδιάμεσες στάσεις, στη Βέροια και στη Φλώρινα, με στόχο τη γνωριμία και εξοικείωσή τους με σύγχρονες καλλιτεχνικές πρακτικές. Με ξεναγούς και καθοδηγητές τρεις συνεργάτιδες του ΤΕΕΤ, τις Ράνια Σχορετσανίτη, Σύνθια Γεροθανασίου και Στέλλα Συλλαίου, επισκέφθηκαν μουσεία, περιδιάβηκαν ιστορικές συνοικίες, συγχρωτίστηκαν με ντόπιους και ξεναγήθηκαν από ειδικούς. Στόχος των συντονιστριών ήταν να εισάγουν τους συμμετέχοντες στον πολιτισμό των πόλεων (με έμφαση τη σύγχρονη εικαστική προσέγγιση), να τους εκπαιδεύσουν στο να εργάζονται ομαδικά, να τους εξοικειώσουν με τις εικαστικές εφαρμογές των σύγχρονων ψηφιακών τεχνών. Οι νέοι σ' αυτό το πλαίσιο γνωρίστηκαν μεταξύ τους, συνεργάστηκαν, αντάλλαξαν απόψεις και εμπειρίες για να καταλήξουν στην Πρέσπα όπου η ζύμωση μετουσιώθηκε σε ομαδικό εικαστικό έργο και παρουσιάστηκε στο κοινό.

Το ταξίδι με λεωφορείο και τρένο ξεκίνησε από τη Θεσσαλονίκη και κατέληξε στην Πρέσπα (25/6/19 – 3/7/19).

Η επίσκεψη της ομάδας του ΘΕΣ-ΠΡΕΣ στην Πρέσπα ήταν σχεδιασμένο να συμπέσει με την έναρξη του διεθνούς καλλιτεχνικού συνεδρίου με θέμα: WALKING PRACTICES/WALKING ART/WALKING BODY (31/6-8/7/19), του οποίου διοργανωτής είναι το ΤΕΕΤ Φλώρινας. Η θεματική του συνεδρίου αφορούσε την περιπατητική διαδικασία ως σημαντικό τρόπο καλλιτεχνικής πρακτικής στο σύγχρονο πλαίσιο, ένα θέμα συναφές και εξίσου ενδιαφέρον με την πορεία των 13 νέων. Στον τελευταίο σταθμό οι συμμετέχοντες/ουσες γνώρισαν την Πρέσπα μέσα από τα μάτια των συνοδοιπόρων τους, αλλά και πολλών άλλων καλλιτεχνών από όλον τον κόσμο. Συμμετείχαν σε περιπατητικά εργαστήρια (walkshops) και εντέλει έφτιαξαν τις δικές τους δημιουργίες από χώμα της Πρέσπας και υλικά που μάζεψαν καθ' όλη τη διάρκεια του ταξιδιού τους. Το ΘΕΣ-ΠΡΕΣ έτσι αποτέλεσε μέρος του Διεθνούς Συνεδρίου και περιλήφθηκε σαν καλλιτεχνική δράση στο Λεύκωμα των πρακτικών του συνεδρίου (Παράρτημα 7).

ΘΕΣ-ΠΡΕΣ 2022:

Ένα πρωτότυπο project με θέμα το θέατρο, που έκανε τη δυσκολία της ζωής κάτω από την σκιά της πανδημίας ευκαιρία για δικτύωση μέσα από το διαδίκτυο. Οι 14 νέοι συμμετείχαν σε 16 διαδικτυακά μαθήματα και σε ένα 10ήμερο εργαστήριο και κατέληξαν να ανεβάζουν την δική τους εκδοχή ενός έργου του Σαίξπηρ στο νησί του Αγίου Αχιλλείου της Πρέσπας. (συνοπτική παρουσίαση: Παράρτημα 8)

Για την υλοποίηση του δεύτερου ΘΕΣ-ΠΡΕΣ, το Poliprespa συνεργάστηκε με το Τμήμα Επικοινωνίας & Ψηφιακών μέσων του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και συγκεκριμένα με το Εργαστήριο Ψηφιακών μέσων & στρατηγικής επικοινωνίας, τον καθηγητή κ. Γιώργο Λάππα (επιστημονικός υπεύθυνος) και την καθηγήτρια Αναστασία Γιαννακοπούλου. Το εργαστήριο ανέλαβε την επικοινωνία της δράσης καθ' όλη τη διάρκειά της (από την πρόσκληση συμμετοχής μέχρι την παράσταση). Τη δράση συντόνισαν και υλοποίησαν δύο επαγγελματίες, ο Τάσος Ράντζος, σκηνοθέτης και ιδρυτής της θεατρικής εταιρίας Μικρός Βορράς (<https://mikrosvorras.gr/>) και η παιδαγωγός-εμπυχώτρια, Μάρθα Μαυρίδου, η οποία γνώριζε την Πρέσπα και τους νέους της από το θεατρικό εργαστήριο και άλλα συναφή σεμινάρια, που πραγματοποίησε στη βιβλιοθήκη της Πρέσπας (2018, 2020).

Βασισμένο στην αρχική ιδέα του ΘΕΣ-ΠΡΕΣ, κατά το οποίο μια ομάδα νέων από την Πρέσπα και την υπόλοιπη Β. Ελλάδα συναντιέται για ένα δημιουργικό ταξίδι με την καθοδήγηση ειδικών-συντονιστών, το δεύτερο ΘΕΣ-ΠΡΕΣ έχει θέμα το θέατρο. Το θέμα επιλέχθηκε καθώς η νεολαία της Πρέσπας, μέσα από τα θεατρικά εργαστήρια που οργανώθηκαν στη δημοτική βιβλιοθήκη, έδειξε μεγάλο ενδιαφέρον για το θέατρο και ανέβασε με επιτυχία δύο παραστάσεις. Οι 13 νέοι από τρεις διαφορετικές περιοχές (6 από τις Πρέσπες, 2 από την Πτολεμαΐδα, 5 από τη Θεσσαλονίκη), συνυπήρξαν ως ομάδα αρχικά μέσα από την ψηφιακή επικοινωνία και την διενέργεια 16 διαδικτυακών σεμιναρίων. Τέσσερα masterclasses από επαγγελματίες στον χώρο του θεάτρου πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως προετοιμασίας του έργου, τους εξής: Δήμητρα Μήττα (δραματολόγος), Μιχάλης Συριόπουλος (ηθοποιός), Γιώργος Γάλλος (ηθοποιός), Αλέξανδρος Ευκλείδης (Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Παραστατικών και Ψηφιακών Τεχνών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου). Η ομάδα συναντήθηκε για πρώτη φορά τον Ιούλιο οπότε και ξεκίνησε το 10ήμερο ταξίδι-camp (σε Θεσσαλονίκη-Πτολεμαΐδα και Πρέσπα) γεμάτο πρόβες, τριβή, συζητήσεις και ξεναγήσεις. Εν τέλει οι νέοι του ΘΕΣ-ΠΡΕΣ παρουσίασαν μια θεατρική παράσταση, το δικό τους «**Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας**» βασισμένο στο ομώνυμο έργο του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ στο εμβληματικό μνημείο των Πρεσπών, τη Βασιλική του Αγίου Αχιλλείου στο ομώνυμο νησί της Μικρής Πρέσπας. Την παράσταση παρακολούθησαν περί τους 150 θεατές και η μαγνητοσκοπημένη εκδοχή της ανέβηκε στο youtube (<https://youtu.be/ulGj50PIWoE>).

Μετά από πρόσκληση σε 119 δήμους ανά την Ελλάδα με χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού για εξ αποστάσεως συμμετοχή στη δράση, συμμετείχαν στην παράσταση και δύο ομάδες: η θεατρική ομάδα «Σκηνοπαίκτες» από τον Αλμυρό Βόλου και το μουσικό συγκρότημα εφήβων ERRETO, από την Τήνο. Οι «Σκηνοπαίκτες» ταξίδεψαν μέχρι την Πρέσπα για τις ανάγκες της παράστασης και συνεισέφεραν παίζοντας 2 σκηνές του έργου. Το μουσικό κομμάτι «A dream that becomes true» ήταν το τραγούδι τίτλων του βίντεο της παράστασης. Η επικοινωνία του ΘΕΣ-ΠΡΕΣ «Ταξίδι στο όνειρο», όπως σχεδιάστηκε και εκτελέστηκε από το εργαστήριο Ψηφιακών μέσων & στρατηγικής επικοινωνίας, παρουσιάστηκε στο 1ο Ετήσιο Ελληνόφωνο Επιστημονικό Συνέδριο Εργαστηρίων Επικοινωνίας με τίτλο "*Πολυτροπική περιβαλλοντική επικοινωνία για πολιτισμό, εκπαίδευση, δημοσιογραφία και πληροφόρηση*" (Παράρτημα 9).

Δείκτες αξιολόγησης:

1) Θέσπιση διαδικασιών λειτουργίας των πολιτιστικών συλλόγων

-Δημιουργία 2 συλλόγων κατά τη διάρκεια του Poliprespa

2) Αριθμός συμμετεχόντων ανά εκδήλωση

-Φεστιβάλ Κούλας 2018 (3 ημέρες): 450 άτομα

-Φεστιβάλ Κούλας 2019 (2 ημέρες): 400 άτομα

-Αποκριάτικες εκδηλώσεις 2018: 150 άτομα

-Φωτιές Χριστουγέννων: περί τα 100-120 άτομα ανά έτος

3) Δύο μνημόνια συνεργασίας με φορείς εκτός Πρεσπών

-Για την υλοποίηση των δύο ΘΕΣΠΡΕΣ υπογράφηκαν μνημόνια συνεργασίας με δύο σχολές του Παν. Δυτικής Μακεδονίας. Η συνεργασία με αμφότερες τις σχολές έφερε πολύ θετικά αποτελέσματα, όχι μόνο στην υλοποίηση της ίδιας της δράσης δικτύωσης αλλά και συνολικότερα στη συνεργασία του Πανεπιστημίου με φορείς της Πρέσπας και στην παρουσία του στην περιοχή. Αξίζει να σημειωθεί ότι με την Σχολή Επικοινωνίας & Ψηφιακών μέσων του ΠΔΜ η συνεργασία συνεχίζεται μέχρι και σήμερα στην υλοποίηση της διαδικτυακής πλατφόρμας Poliprespa (βλ. σελ.41).

4) Δημοσιότητα εκδήλωσης

-Βλ. Παράρτημα 10 -Δημοσιεύματα

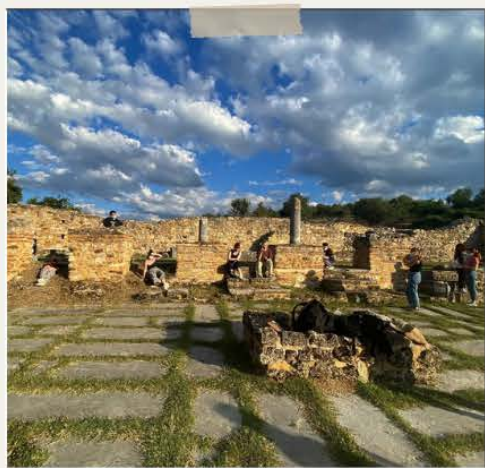
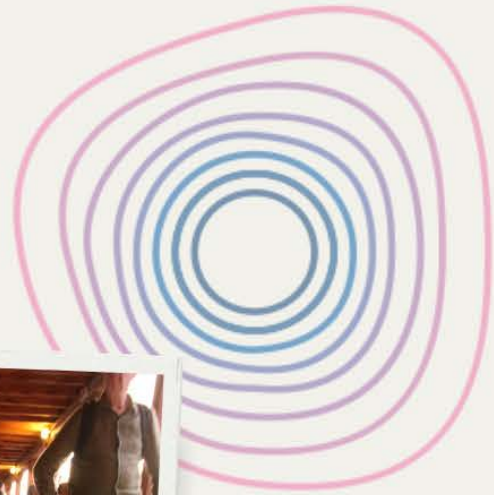
Βιωσιμότητα δράσης: Η δράση στόχευε στην ενεργοποίηση της συλλογικότητας και στο να αποκτήσουν οι φορείς την εμπειρία στην διοργάνωση εκδηλώσεων και δράσεων.

Κατά τη διάρκεια του Poliprespa ιδρύθηκε ο Πολιτιστικός Σύλλογος Πρεσπιωτών (ΠΣΠ) και η Ένωση Τουριστικών & Συναφών δραστηριοτήτων Δήμου Πρεσπών. Ο πρώτος ένωσε κατά κύριο λόγο τους νέους κάτω από μια συλλογικότητα, που έχει στόχο την διατήρηση της παράδοσης της Πρέσπας, αλλά και την οργάνωση πρωτότυπων εκδηλώσεων στη διάρκεια του έτους. Οι νέοι της Πρέσπας από την πρώτη μεγάλη διοργάνωση (Φεστιβάλ Κούλας) έδειξαν τις ικανότητες εύρεσης πόρων και διαχείρισης οικονομικού και ανθρώπινου δυναμικού. Ο ΠΣΠ είναι ενεργός μέχρι σήμερα, συμμετέχει στις τοπικές εκδηλώσεις και αναμένεται, μετά την αποδιοργάνωση που έφερε η έλευση της πανδημίας, να δραστηριοποιηθεί εντονότερα στο κοντινό μέλλον.

Η Ένωση των επιχειρηματιών τουρισμού, αποτέλεσμα εν μέρει και της ύπαρξης του Poliprespa που απέδειξε ότι η συνεργασία είναι μονόδρομος, αριθμεί 39 μέλη, συνδράμει πάντα στις εκδηλώσεις του Δήμου για την προβολή της περιοχής αλλά έχει και έντονη παρουσία στα ΜΜΕ, σε εκθέσεις και εκδηλώσεις που αφορούν την προώθηση του τουριστικού προϊόντος της Πρέσπας.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

πολιτισμός - δικτύωση νέων "ΘΕΣ-ΠΡΕΣ"

1

2

3

4α

Η δράση δικτύωσης νέων "ΘΕΣ-ΠΡΕΣ" υλοποιήθηκε δύο χρονιές: το 2019 με θέμα την περιπατητική τέχνη και με έμφαση στα εικαστικά (2) και το 2022 με θέμα το θέατρο και την παρουσίαση της παράστασης "Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας" στο νησάκι του Αγίου Αχιλλείου Πρεσπών (1,3,4α,4β)

4β

1.2. Καλλιέργεια εξωστρέφειας

1.2.3. Ενίσχυση συμμετοχής σε εκθέσεις προϊόντων και δίκτυα προϊόντων προστατευόμενων περιοχών

Συμμετοχή σε 1-2 εκθέσεις νέων προϊόντων ετησίως

Η δράση συμμετοχής σε εκθέσεις επηρεάστηκε από την καθυστέρηση της έναρξης των αγροτικών δράσεων και ακολούθως από τα μέτρα κατά της πανδημίας covid-19.

Καθώς από το 2018 προστέθηκαν δύο νέα μέλη στην ομάδα των μη μετακινούμενων μελισσοκόμων της Πρέσπας κρίθηκε χρήσιμη η στήριξη της συμμετοχής 3 μελισσοκόμων στο 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επαγγελματικής Μελισσοκομίας (Πάτρα, 1-3 Νοε 2019), για την ενημέρωσή τους καθώς και για τη δικτύωσή τους με μελισσοκόμους από όλη την Ελλάδα. Το εναπομείναν ποσό από την συγκεκριμένη δράση (€10.582) αξιοποιήθηκε για την δημιουργία κοινής συσκευασίας μελιού Πρέσπας και για τη χρηματοδότηση της διαδικτυακής πλατφόρμας poliprespa.gr.

Γιορτή προώθησης τοπικών προϊόντων (θεσμοφόρια)

Η προώθηση των τοπικών προϊόντων και της Πρέσπας εν γένει πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια τη υλοποίησης του Poliprespa με δύο τρόπους:

- ❖ με τη διοργάνωση της τοπικής γιορτής «Φασόλι-Τσιρόνι» στον Λαιμό Πρεσπών
- ❖ με συμμετοχή σε εκθέσεις και δράσεις προώθησης σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη

A) Γιορτή Φασόλι-Τσιρόνι

Η καθιερωμένη πλέον γιορτή «Φασόλι-Τσιρόνι» λαμβάνει χώρα κάθε Σεπτέμβρη (2018, 2019, 2021, 2022) στον Λαιμό Πρεσπών. Σκοπός της γιορτής είναι η προώθηση της τοπικής γαστρονομίας και παράδοσης. Οι παρευρισκόμενοι δοκιμάζουν τις τοπικές γεύσεις, ενώ παράλληλα παρακολουθούν και συμμετέχουν σε ένα γλέντι με τοπική μουσική και χορευτικά συγκροτήματα. Η προσέλευση του κόσμου κάθε χρονιά είναι σημαντική μετρώντας κατά μέσο όρο 600-800 παρευρισκόμενους. Στην γιορτή σερβίρονται τσιρόνια από τη Μεγάλη Πρέσπα και η παραδοσιακή φασολάδα. Στην εκδήλωση του 2022 προσκλήθηκαν και συμμετείχαν χορευτικά συγκροτήματα από τις δύο γειτονικές χώρες, Αλβανία και Βόρεια Μακεδονία προσδίδοντας στον χαρακτήρα της γιορτής μια νότα ενότητας, συνεργασίας και ανταλλαγής πολιτιστικών εθίμων. Η γιορτή έχει γίνει πλέον θεσμός με το Δήμο να αναλαμβάνει τα έξοδα υλοποίησης.

B) Προώθηση περιοχής σε Αθήνα & Θεσσαλονίκη

Το Poliprespa έδωσε στον Δήμο Πρεσπών τη δυνατότητα να οργανώσει στοχευμένες προσπάθειες προώθησης προϊόντων εκτός Πρέσπας στα μεγάλα αστικά κέντρα. Με έναν συνδυασμό χρηματοδότησης από πόρους του Δήμου (προγράμματα Interreg) και του Poliprespa η Πρέσπα ταξίδεψε σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη με ενέργειες που δεν είχαν στο παρελθόν ξαναδοκιμαστεί.

Τον Αύγουστο 2018 διοργανώθηκε τριήμερη **προωθητική δράση στην περιοχή του Λευκού Πύργου στη Θεσσαλονίκη** με στήσιμο περιπτέρου, όπου οι περαστικοί είχαν τη δυνατότητα να ενημερωθούν για την Πρέσπα με έντυπο υλικό και να δοκιμάσουν φασόλια σε δύο διαφορετικές συνταγές. Οργανώθηκε επιπλέον δρώμενο με το χορευτικό συγκρότημα του Πολιτιστικού Συλλόγου Πρεσπιωτών προσελκύνοντας πολύ κόσμο, ο οποίος χόρεψε με τους νέους της Πρέσπας και συνομίλησε με του Πρεσπιώτες οικοδεσπότες. Συνολικά υπολογίζεται ότι περίπτερο επισκέφθηκαν 1000 άτομα στη διάρκεια του τριήμερου, τα οποία εκτέθηκαν στην εμπειρία της Πρέσπας. Η εμπειρία από αυτή την πρώτη εκτός Πρέσπας διοργάνωση πρόσφερε πολύτιμη γνώση σε όλους τους εταίρους, σημείωσε καλή δημοσιότητα και έδωσε τη δυνατότητα παραγωγής έντυπου προωθητικού υλικού για την περιοχή, το οποίο σχεδιάστηκε έτσι ώστε να αξιοποιηθεί και μελλοντικά για την προώθηση της περιοχής (βλ. Παράρτημα 11, έντυπο).

Τον Σεπτέμβριο 2019 η Πρέσπα προβλήθηκε στην Αθήνα μέσα από την **διοργάνωση «Fly me to the moon»**. Το «Fly me to the Moon» αποτελεί ένα κοινό project της πολιτιστικής πλατφόρμας elculture και του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών. Είναι ένα πολυσχιδές, νεανικό, πρωτότυπο και «φρέσκο» πολιτιστικό πρόγραμμα, που περιλαμβάνει πολλά καλλιτεχνικά δρώμενα και στόχο έχει να δώσει πολιτιστική διάσταση στην εμπειρία του επισκέπτη στο Αεροδρόμιο της Αθήνας. Ο Σεπτέμβριος του 2019 ήταν μήνας αφιερωμένος στην Πρέσπα. Ο Δήμος Πρεσπών με τον Πολιτιστικό Σύλλογο Πρεσπιωτών και το χορευτικό συγκρότημα Πισοδερίου, μια αποστολή 40 ατόμων, ταξίδεψαν στην Αθήνα για την παρουσίαση της Πρέσπας για 4 ώρες σε πολυσύχναστο σημείο του αεροδρομίου. Στήθηκε πάγκος με τοπικά εδέσματα, έγινε μια μουσικοχορευτική εκδήλωση σε ένα σκηνικό αμιγώς πρεσπιώτικο, αφού είχε μεταφερθεί από την Πρέσπα και μια παραδοσιακή βάρκα για να ενισχύσει το σκηνικό. Μέρος του σκηνικού αποτέλεσαν και φωτογραφίες παιδιών του Λυκείου Πρέσπας, αποτέλεσμα δράσης της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης του προγράμματος LIFE (ΕΠΠ). Υπολογίζεται ότι περί τα 1000 άτομα πέρασαν από την παρουσίαση της Πρέσπας και το γεγονός είχε ικανοποιητική κάλυψη από τα ΜΜΕ και τα social media.

Μετά από σχεδόν δύο χρόνια περιορισμών κατά της πανδημίας, ο Δήμος Πρεσπών σε συνεργασία με τον νεοσύστατο Σύλλογο Επαγγελματιών Τουρισμού της Πρέσπας συμμετείχε με **περίπτερο στην έκθεση Philoxenia** στη Θεσσαλονίκη τον Νοέμβριο 2021. Στα πλαίσια της ίδιας αποστολής οργανώθηκε και μουσικοχορευτική εκδήλωση στο άγαλμα Μεγ. Αλεξάνδρου στην παραλία της Θεσσαλονίκης- και οι δύο δράσεις προώθησης χρηματοδοτήθηκαν από τον Δήμο (πρόγραμμα Interreg "HolyWater").

Η προώθηση της γιορτής αυτής πλέον έχει γίνει θεσμός με την πιο πρόσφατη να πραγματοποιείται τον Μάρτιο 2022 όπου στήθηκε **περίπτερο προώθησης της Πρέσπας στον πεζόδρομο της οδού Κοραή στην Αθήνα**.

Δείκτες αξιολόγησης:

1) Αναφορές συμμετοχής παραγωγών σε εκθέσεις

-Εξαιτίας των μέτρων της πανδημίας του COVID και των εσωτερικών θεμάτων του Συνεταιρισμού ΠΕΛΕΚΑΝΟΣ η δράση δεν υλοποιήθηκε και το κονδύλι αξιοποιήθηκε για τη στήριξη των μελισσοκόμων (βλ. Εισαγωγή στη δράση 1.1.3 και αναφορά δράσης 2.1.4).

2) Στοιχεία απορρόφησης παραγωγής μέσω των νέων δικτύων

-Ο στόχος τροποποιήθηκε (βλ. Δείκτη 1).

3) Καθιέρωση του θεσμού «Θεσμοφόρια» και αριθμός επισκεπτών ανά εκδήλωση

-Καθιερώθηκε η διοργάνωση τοπικής εκδήλωσης «Φασόλι-Τσιρόνι» ετησίως (Σεπτέμβριος) με μέσο όρο συμμετεχόντων ανά εκδήλωση τα 350 άτομα.

-Στις εκδηλώσεις εκτός Πρέσπας (περίπτερα σε εκθέσεις, εκδηλώσεις σε εξωτερικό χώρο) εκτιμάται ότι στην εμπειρία της Πρέσπας εκτέθηκαν κατά μέσο όρο 1000-1500 άτομα ανά εκδήλωση.

4) Επικοινωνιακή απήχηση (αριθμός αναδημοσιεύσεων Δ.Τύπου & συνεντεύξεων σε τοπικά μέσα)

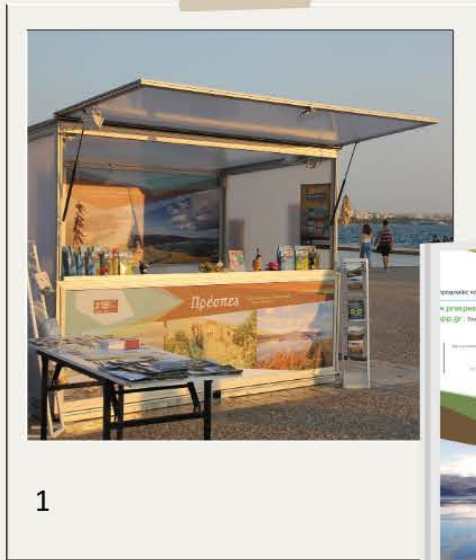
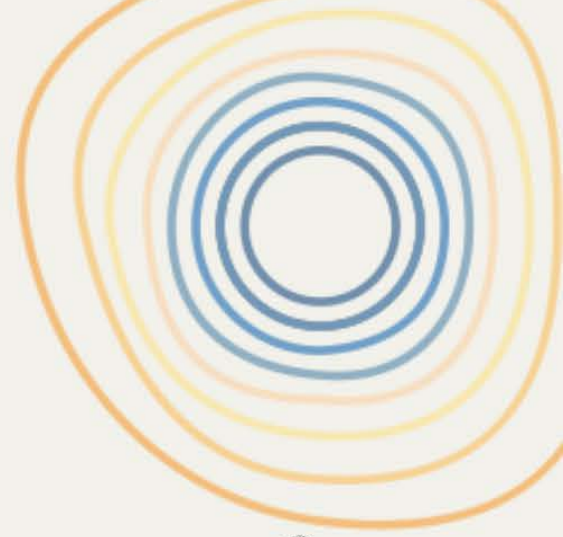
-Οι εκδηλώσεις καλύφθηκαν από τα τοπικά μέσω με δελτία τύπου, με δημοσιεύσεις στα social media και -σε περιπτώσεις- με συνεντεύξεις (βλ. Παράρτημα 10).

Βιωσιμότητα δράσης

Τα Θεσμοφόρια είναι ένας θεσμός που έχει αγκαλιαστεί από την κοινωνία της Πρέσπας και πλέον έχει και μακρά παράδοση παρά την διακοπή της περιόδου 2011-2014. Το κόστος διοργάνωσης για το 2023 έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα LEADER Φλώρινα, και αναμένεται η εκδήλωση να ενταχθεί και στο LEADER της επόμενης προγραμματικής περιόδου. Ο Δήμος Πρεσπών είναι διατεθειμένος να καλύπτει τα έξοδα της διοργάνωσης είτε εξασφαλίζοντας χρηματοδότηση από κάποιο πρόγραμμα ή χρηματοδοτικό εργαλείο, είτε από ίδιους πόρους.

οικονομία

προώθηση τοπικών προϊόντων

1

2

3

4

5

Η προβολή της Πρέσπας και των τοπικών προϊόντων πραγματοποιήθηκε με εκδηλώσεις προώθησης στη Θεσσαλονίκη (1,3 άγαλμα Μεγ. Αλεξάνδρου) και στην Αθήνα (4 Αεροδρόμιο Ελ. Βενιζέλος) και με την καθιέρωση της ετήσιας τοπικής γιορτής Φασόλι-Τσιρόνι (5). Το έντυπο προώθησης (2) που δημιουργήθηκε συνοδεύει όλες τις αποστολές εκτός Πρέσπας.

1.3. Διαμόρφωση κατάλληλου περιβάλλοντος για την ανάπτυξη της καινοτομίας στην Πρέσπα

1.3.1. Οργάνωση διεπιστημονικών δραστηριοτήτων για μεταπτυχιακούς φοιτητές και νέους

Η βασική ιδέα της δράσης αυτής ήταν η συνεργασία με πανεπιστήμια και ερευνητικά ιδρύματα μέσω της προσέλκυσης νέων επιστημόνων στην Πρέσπα από διάφορες ειδικότητες, οι οποίοι θα καλούνταν να μελετήσουν ένα συγκεκριμένο θέμα. Η εργασία προέβλεπε μάλιστα ένα διάστημα παραμονής των φοιτητών και των συνεργατών στην Πρέσπα, ώστε να υπάρξει κατανόηση των τοπικών συνθηκών και αλληλεπίδραση με την τοπική κοινωνία. Βασικός στόχος ήταν η επιστημονική γνώση και τα αποτελέσματα της έρευνας να έχουν πρακτική εφαρμογή. Για την εύρεση θέματος προς μελέτη έγιναν συζητήσεις και συνεργασίες με πανεπιστημιακά ιδρύματα. Οι ιδέες που αναπτύχθηκαν, παρότι πολύ ενδιαφέρουσες, δεν προχώρησαν σε υλοποίηση, καθώς κρίθηκε ότι είχαν περισσότερο θεωρητική, παρά πρακτική αξία.

Τα θέματα που εξετάστηκαν ήταν τα παρακάτω:

- Πρόταση για την **ενίσχυση της πράσινης ταυτότητας των προϊόντων φασολιού** της Πρέσπας με την δημιουργία του αγρο-οικολογικού χωραφιού και στη συνέχεια του αφηγήματος του φασολιού της Πρέσπας (συνεργασία με τη Σχολή Γεωπονικών επιστημών του Παν. Δυτικής Μακεδονίας).

- Μελέτη για τη δημιουργία ενός «**καλαθιού προϊόντων Πρέσπας**» που εκτός από το Trader Mark προϊόν της περιοχής, τους Γίγαντες, θα περιλαμβάνει και άλλα προϊόντα.

- Μελέτη/έρευνα για το πώς από την υφιστάμενη κατάσταση στην περιοχή των Πρεσπών, θα οδεύσουμε στην «**κοινωνικο-οικολογική ανάπτυξη των Πρεσπών**», αναδεικνύοντας τους τοπικούς ιδιότυπους πόρους και ενισχύοντας την αξία παραγωγής με την ενεργοποίηση της τοπικής κοινωνίας και των φορέων. (Συνεργασία με Πάντειο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής).

- **Εφαρμογή του συστήματος BLUECHAIN στην περιοχή της Πρέσπας** με τη χρήση τεχνολογικών δομών blockchain και έξυπνων συμβολαίων με στόχο την καταγραφή, ανάλυση και βελτιστοποίηση των αγρο-κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων. (Συνεργασία με Αμερικάνικη Γεωργική Σχολή και Αριστοτέλειο Παν. Θεσσαλονίκης).

- Η **αναγνώριση και μελέτη του τοπίου της Πρέσπας** με σκοπό τη δημιουργία ενός χρήσιμου εργαλείου στα χέρια των τοπικών και των περιφερειακών φορέων που θα μπορέσουν να αξιοποιήσουν ή να προστατεύσουν ή να εντάξουν στο σχεδιασμό τους. (Συνεργασία με το Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο -MedINA).

- Δημιουργία σύγχρονων νοητών & πραγματικών μνημείων των Πρεσπών: η ανάδειξη μιας σύγχρονης ταυτότητας στην περιοχή με δημιουργία **σύγχρονων καλλιτεχνικών εικαστικών παρεμβάσεων** που ήδη έχουν σηματοδοτήσει την περιοχή, ωστόσο τα πορίσματα της Ερευνητικής/Καλλιτεχνικής Ομάδας μπορούν να τα αναδείξουν περαιτέρω. (Συνεργασία με το Τμήμα εικαστικών & εφαρμοσμένων τεχνών Φλώρινας, Παν. Δυτ. Μακεδονίας).

Έτσι, στα πλαίσια της διεπιστημονικής δράσης αποφασίστηκε, κατόπιν και σχετικής έγκρισης του ΙΣΝ, η δημιουργία διαδικτυακής πλατφόρμας Poliprespa. Η πλατφόρμα **poliprespa.gr** θα λειτουργήσει ως ένας εργαλείο συγκυβέρνησης και συνεργασίας των φορέων στα πλαίσια της Τοπικής Ομάδας Δράσης (βλ. σελ.68), ως μέσω δικτύωσης των εταίρων μεταξύ τους και με το κοινό, ως κόμβος επικοινωνίας των δράσεων του προγράμματος και ως πύλη εξωστρέφειας της περιοχής.

Το πόνημα περιλαμβάνει τη δημιουργία ιστοτόπου poliprespa.gr, όπου τρεις βασικές κατηγορίες κοινού πλοηγούνται ανάλογα: Κάτοικοι, Επισκέπτες, Ενδιαφερόμενοι.

Μέσα από το μενού παρουσιάζεται η Πρέσπα και οι χρήστες έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν τις οικολογικές και πολιτιστικές αξίες της, τις υποδομές, τα αξιοθέατα, τους τοπικούς φορείς και τα έργα/δράσεις που γίνονται στην περιοχή. Η ενίσχυση της διάδρασης μέσα από το Poliprespa.gr θα γίνει με την δημιουργία ξεχωριστού subdomain, του engage.poliprespa.gr, όπου θα παρουσιάζονται οι τρέχουσες και μελλοντικές δράσεις καθώς και έρευνες ή δημοσκοπήσεις. Το περιεχόμενο θα είναι ορατό σε όλους τους επισκέπτες, αλλά θα μπορούν να διαδράσουν μόνο όσοι εγγράφονται ως μέλη.

Τα εργαλεία συμμετοχής του ενδιαφερόμενου κοινού:

Ως προς την **ενημέρωση**, ο/η ενδιαφερόμενος/η λαμβάνει ειδοποιήσεις για την εξέλιξη του/των project(s) που τον/την ενδιαφέρουν, έχει τη δυνατότητα δημιουργίας λογαριασμού στην πλατφόρμα για να λαμβάνει ειδοποιήσεις για νέο/ειδικό περιεχόμενο, αλλά και μηνύματα από τους διαχειριστές.

Ως προς τη **διάδραση**, ο/η ενδιαφερόμενος/η εκδηλώνει την υποστήριξή του για ένα έργο (project), απαντάει σε σύντομες δημοσκοπήσεις, απαντάει σε έρευνες.

Ως προς τη **συμμετοχή**, ο/η ενδιαφερόμενος/η τοποθετεί, στον διαδικτυακό διαδραστικό χάρτη, τις προτάσεις του/της, διατυπώνει δημόσια τα σχόλιά του/της στη σελίδα του έργου, διατυπώνει τις ιδέες του/της, υποβάλλει τις δικές του/της προτάσεις.

Ως προς τη **συνεργασία**, ο/η ενδιαφερόμενος/η προσκαλείται να συμμετάσχει σε διαδικτυακές ή διά ζώσης συζητήσεις προκειμένου να ενημερωθεί ή να συζητήσει για συγκεκριμένα θέματα, να εκφράσει την υποστήριξή του/της σε ιδέες συμπολιτών του/της, να αναπτύξει διάλογο με άλλα μέλη της κοινότητας για προτάσεις που υποβάλλονται.

Η λειτουργία της ΤΟΔ, ειδικά τα δύο πρώτα χρόνια υλοποίησης του προγράμματος, οπότε και γίνονταν οι συναντήσεις δια ζώσης, έδειξε ότι υπάρχει ενδιαφέρον τόσο από τους τοπικούς φορείς όσο και από εξωτερικούς συμβούλους/συνεργάτες να υποστηρίξουν τη λειτουργία μιας ομάδας/επιτροπής που θα συνεχίσει το έργο του Poliprespa. Το νέο ψηφιακό περιβάλλον με το οποίο έχουν πλέον όλοι εξοικειωθεί μετά την έλευση της πανδημίας covid-19, δίνει τη δυνατότητα σε όλους να εκφράσουν τη γνώμη τους και να συμμετέχουν.

Η πρωτοβουλία της δημιουργίας της διαδικτυακής κοινότητας για την Πρέσπα, εξυπηρετεί τους σκοπούς της ΤΟΔ και συγχρόνως εναρμονίζεται με τους στόχους της **ψηφιακής δημοκρατίας και τις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται σε εθνικό/ευρωπαϊκό/διεθνές επίπεδο**, καθώς εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού και της ανοικτής και συμμετοχικής διακυβέρνησης, όπως ορίζεται από τη [Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025](#). Με την πλατφόρμα προσφέρεται **ένα ψηφιακό εργαλείο** χάρη στο οποίο οι ενδιαφερόμενοι πολίτες θα έχουν τη δυνατότητα να ενημερωθούν, να συνεργαστούν, να συμβάλλουν στη διαχείριση των προς υλοποίηση έργων και να αποφασίσουν συλλογικά, συνεισφέροντας έτσι σε ζητήματα κοινωνικού, πολιτιστικού και περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και αφήνοντας ένα θετικό αποτύπωμα στην περιοχή των Πρεσπών. **Απώτερος στόχος είναι η ενίσχυση της Δημοκρατίας, της Διαβούλευσης και της Διαφάνειας, η συνεργασία μεταξύ ατόμων και φορέων, η συμμετοχή σε δράσεις και η από κοινού δράση για το καλό του τόπου, η αναβάθμιση των θεσμών, καθώς μέσα από την πληροφόρηση, τον διάλογο, τον προβληματισμό και την ανταλλαγή ιδεών θα**

αναζητηθούν προτάσεις και λύσεις για ζητήματα που απασχολούν την ευρύτερη κοινωνία.
Η δημιουργία της πλατφόρμας ξεκίνησε τον Ιούλιο του 2022 και αναμένεται να δημοσιευτεί πριν το καλοκαίρι του 2023.
Για την παρουσίαση της πλατφόρμας διαδικτυακής κοινότητας πατήστε [εδώ](#).

Βιωσιμότητα: Η λειτουργία της ΤΟΔ θα συνεχιστεί μέσα από το ψηφιακό εργαλείο roliprespa.gr. Την πλατφόρμα διαχειρίζεται και υποστηρίζει οικονομικά η Εταιρία Προστασίας Πρεσπών με ένταξη των εξόδων της στο πλάνο στρατηγικής πενταετούς στρατηγικής 2023-2027.

Στόχος 2: Ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών αξιών στις παραγωγικές & κοινωνικές διαδικασίες

Το Poliprespa συνέβαλε στην υλοποίηση του προγράμματος LIFE Prespa Waterbirds για τη διαχείριση του υγροτόπου της Μικρής Πρέσπας σε μεγάλη κλίμακα, με την αγορά εξειδικευμένου εξοπλισμού και σε συνεργασία με τους κατοίκους της περιοχής. Για τρεις συνεχόμενες χρονιές η διαχείριση της βλάστησης εφαρμόστηκε σε μεγάλη έκταση, ξεπερνώντας συνολικά τα 2.500 στρέμματα διαχειριζόμενων εκτάσεων.

Μέσα από το Poliprespa ξεκίνησε μία συντονισμένη και ολιστική προσέγγιση των αγροτικών θεμάτων με στόχο την ενίσχυση της βιολογικής γεωργίας και την ποικιλοποίηση της παραγωγής προς όφελος της φύσης και της τοπικής οικονομίας. Ο Συνεταιρισμός ολοκλήρωσε την μελέτη για τη διασφάλιση του σπόρου φασολιού Πρεσπών και την κατάθεση φακέλου για την εγγραφή του στον Εθνικό Κατάλογο ποικιλιών.

Το Poliprespa εστίασε στην υποστήριξη των καλλιεργητών βιολογικού φασολιού και σε συνεργασία με την Αμερικάνικη Γεωργική Σχολή εφαρμόστηκε πιλοτικά στην Πρέσπα ένα ολοκληρωμένο σύστημα ευφυούς γεωργίας. Στον τομέα της ενίσχυσης των παραγωγών μελιού και στη διερεύνηση νέων καλλιεργειών συνάφθηκε συνεργασία με το ΕΚΠΑ για την διερεύνηση και ανάδειξη των μοναδικών χαρακτηριστικών των μελισσοκομικών προϊόντων, επιλεγμένων αρωματικών φυτών και του φασολιού.

Μέσα από το Poliprespa ολοκληρώθηκε η μελέτη για τη δημιουργία Πολιτιστικού Κέντρου στην Καλλιθέα, ολοκληρώθηκαν οι εργασίες για τη δημιουργία εργαστηρίου συντήρησης στο κτίριο της Βυζαντινής Συλλογής και παράλληλα -μέσω άλλου προγράμματος- η Εφορεία Αρχαιοτήτων Φλώρινας μετέφερε τη συλλογή στον εκθεσιακό χώρο και δρομολογεί το άνοιγμα της έκθεσης για το κοινό.

Σε επίπεδο οικότουρισμού, με τη χρηματοδότηση του ιδρύματος Aage V. Jensen, η ΕΠΠ ολοκλήρωσε μια σειρά δράσεων τόνωσης του τομέα αυτού (μονοπάτια, έκδοση βιβλίου κλπ).

Στόχος 2: Ενσωμάτωση περιβαλλοντικών αξιών στις παραγωγικές και κοινωνικές διαδικασίες

2.1. Πιλοτικές εφαρμογές στον πρωτογενή τομέα

2.1.1. Σχεδιασμός αγροπεριβαλλοντικού μέτρου ειδικού για την Πρέσπα

Η μελέτη του αγροπεριβαλλοντικού μέτρου, που εκπονήθηκε αποκλειστικά με πόρους του Δήμου Πρεσπών, είχε ως στόχο να ενταχθεί στο υπό-αναθεώρηση Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης για τον Αγροτικό τομέα, σε μια προσπάθεια σύνδεσης της αγροτικής δραστηριότητας με την περιβαλλοντική διαχείριση και προστασία στην περιοχή των Πρεσπών.

Η μελέτη του αγροπεριβαλλοντικού μέτρου (Παράρτημα 12) προτάθηκε στον υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με τον οποίο είχε συνάντηση ο Δήμαρχος Πρεσπών στις 3 Αυγούστου 2021 να συμπεριληφθεί στο ΠΑΑ 2014-2020, που προβλεπόταν να κατατεθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση στο τέλος του έτους. Ο υπουργός έδειξε ενδιαφέρον και ζήτησε να αποσταλεί η μελέτη σε ηλεκτρονική μορφή στους δύο αρμόδιους Γενικούς Γραμματείς, Δημήτρη Παπαγιαννίδη και Κωσταντίνο Μπαγινέτα, όπως και έγινε. Το θέμα τέθηκε εκ νέου στη συνάντηση του Δήμου με τον Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, κ. Γεωργαντά, στις 24/10/22. Τέλος κατά την επίσκεψη του υφυπουργού κ.Στύλιου, αρμόδιου για το Πρόγραμμα Αγροτικής ανάπτυξης, στο Δημαρχείο Πρεσπών στις 8/1/2023 του παραδόθηκε η πρόταση με την θερμή υποστήριξη όλων των αγροτικών φορέων της περιοχής, ώστε να ενταχθεί στο νέο ΠΑΑ 2021-2027.

Η δράση αυτή σε μεγάλο βαθμό εξαρτάται χρονικά από ενδεχόμενες καθυστερήσεις από πλευράς Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, γι' αυτό και δεν είναι εφικτό να γίνει πρόβλεψη για την αποδοχή και εφαρμογή του μέτρου.

Δείκτες αξιολόγησης:

1) Ένταξη μέτρου στο πρόγραμμα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης

-Εκκρεμεί η ένταξή του.

2) Αριθμός επωφελούμενων αγροτών

-Εφόσον ενταχθεί, θα ακολουθήσει η εφαρμογή.

2.1. Πιλοτικές εφαρμογές στον πρωτογενή τομέα

2.1.2 Δράσεις πρόληψης ευτροφισμού από τη γεωργική δραστηριότητα

Ο υγρότοπος είναι η πηγή της ζωής για την Πρέσπα, συνδέεται με τους ανθρώπους και τις δραστηριότητές τους όσο κανένα άλλο σημείο αυτού του μικρού και σπουδαίου τόπου. Με τα σημάδια της κλιματικής κρίσης παντού γύρω μας, ο υγρότοπος της Μικρής Πρέσπας μοιάζει πιο εύθραυστος από ποτέ και η ανάγκη για προστασία εντείνεται. Με το πρόγραμμα LIFE Prespa Waterbirds, ένα μεγάλο μέρος του οποίου εντάχθηκε και στο Poliprespa, καταφέραμε για πρώτη φορά να αντιμετωπίσουμε στοχευμένα και αποτελεσματικά περιβαλλοντικές προκλήσεις, όπως η Κλιματική Αλλαγή. Στο πλαίσιο αυτού, Το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών (εταίρος του προγράμματος), δημιούργησε ένα πρωτόκολλο «ευπάθειας» του υγροτόπου στην κλιματική αλλαγή, ώστε να σχεδιαστούν μέτρα για τη διατήρηση και την προσαρμογή του οικοσυστήματος στις νέες συνθήκες που μπορεί να δημιουργηθούν εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής.

Το σχέδιο του πενταετούς προγράμματος LIFE (2016-2021) αφορούσε την εφαρμογή των δράσεων διαχείρισης στη Μικρή Πρέσπα σε μεγαλύτερη έκταση, καθώς και σε βαθύτερα σημεία της λίμνης, τη δημιουργία αντιπυρικών ζωνών και των καθαρισμό των ρεμάτων. Οι βασικές πρακτικές που εφαρμόστηκαν για τη διαχείριση της βλάστησης, ήταν οι κοπές και η βόσκηση, δοκιμασμένες πρακτικές από το 1990 με θετικά αποτελέσματα. Για την εφαρμογή τους σε μεγαλύτερη κλίμακα αξιοποιήθηκαν εξειδικευμένα μέσα και εργαλεία, όπως ειδικό αμφίβιο μηχάνημα με τη δυνατότητα πραγματοποίησης κοπών σε βαθύτερα σημεία της λίμνης.

Οι μεγαλύτερες σε έκταση κοπές οδήγησαν σε μεγαλύτερα οφέλη για την κοινωνία, μιας και οι διαχειριστικές πρακτικές εμπλέκουν τις παραγωγικές δραστηριότητες που εφαρμόζονται στη λίμνη, όπως η γεωργία και η κτηνοτροφία. Το κομμένο καλάμι που προέκυψε από τη διαχείριση της βλάστησης μοιράστηκε πιλοτικά και δωρεάν σε κτηνοτρόφους της περιοχής και χρησιμοποιήθηκε ως εδαφοβελτιωτικό στις καλλιέργειες στα πλαίσια πιλοτικού προγράμματος με το Τμήμα Γεωπονίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Παράλληλα ενισχύθηκε σημαντικά η εθελοντική συμμετοχή των κτηνοτρόφων στις δράσεις διαχείρισης,

καθώς η διαχείριση του υγροτόπου ολοκληρώθηκε με τη συμβολή τους στις κοπές, στη συλλογή και στην αξιοποίηση της βιομάζας καλαμιού ως ζωοτροφή, αλλά και με την ενίσχυση της βόσκησης στην παραλίμνια ζώνη.

Ένα άλλο πολύ σημαντικό θέμα που προσέγγισε το πρόγραμμα ήταν η γρίπη των πτηνών, μία ασθένεια που δυστυχώς αποτελεί ακόμη τεράστια απειλή για τους πληθυσμούς των υδρόβιων πουλιών. Στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE Prespa Waterbirds καταρτήθηκε «Σχέδιο συντονισμού δράσεων» μεταξύ των τοπικών φορέων (Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών (ΦΔΕΠΑΠ), Εταιρία Προστασίας Πρεσπών (ΕΠΠ), Δήμος Πρεσπών), ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματική συνεργασία και η υποστήριξη των τοπικών κτηνιατρικών αρχών σε περίπτωση εμφάνισης περιστατικών γρίπης.

Βιωσιμότητα δράσης:

Μέλημά μας είναι η διαχείριση του υγροτόπου να συνεχιστεί συντονισμένα και μετά το τέλος του προγράμματος. Εμείς θα συνεχίζουμε να παρακολουθούμε να καταγράφουμε πως επηρεάζει την περιοχή η κλιματική κρίση, σε συνδυασμό και με άλλες εξελίξεις, όπως τα έργα που πραγματοποιούνται για την αλλαγή του αρδευτικού της Πρέσπας σε στάγδην άρδευση, και θα πραγματοποιούνται παρεμβάσεις πάντα με γνώμονα τη συλλογικότητα, που στο σύνολο του προγράμματος απέδειξε πως είναι ο μόνος τρόπος για να πετύχουμε το βιώσιμο μέλλον που προσδοκούμε.

Βασικό πρακτικό και θεσμικό εργαλείο για την βιωσιμότητα αποτελεί ο Οδηγός Διαχείρισης που αποτέλεσε παραδοτέο του προγράμματος και σκοπό είχε να περιγράψει τις δράσεις διαχείρισης της ελοφυτικής βλάστησης που εφαρμόστηκαν στη λίμνη Μικρή Πρέσπα την πενταετία (2017-2021) και, με βάση την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων τους, να προτείνει το βασικό πλαίσιο διαχείρισης της ελοφυτικής βλάστησης του υγροτόπου της λίμνης Μικρή Πρέσπα για την πενταετία 2022-2026.

Δείκτες αξιολόγησης:

1) Έγκριση του Διαχειριστικού Σχεδίου από το Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών
<https://www.prespawaterbirds.gr/odigos-diaxisis-sti-mikri-prespa-2g22-2g26-w-77471.html>

2) Ετήσιες αναφορές εφαρμογής δράσεων διαχείρισης υγροτόπου με στοιχεία κατάστασης/διατήρησης ειδών

<https://www.prespawaterbirds.gr/drasi-c1-diaxisi-ygrotopikis-vlastisis-1i-texniki-anafora-w-15070.html>

<https://www.prespawaterbirds.gr/drasi-c1-diaxisi-ygrotopikis-vlastisis-2i-texniki-anafora-w-93461.html>

<https://www.prespawaterbirds.gr/drasi-c2-diaxisi-apostraggistikon-tafron-3i-texniki-anafora-w-62951.html>

<https://www.prespawaterbirds.gr/drasi-d1-epistimoniki-parakolouthisi-ton-dikton-viopoikilotitas-gia-to-2g19-ydrovia-poulia-w-57124.html>

<https://www.prespawaterbirds.gr/drasi-d1-epistimoniki-parakolouthisi-ton-dikton-viopoikilotitas-gia-to-2g2g-ydrovia-poulia-w-47225.html>

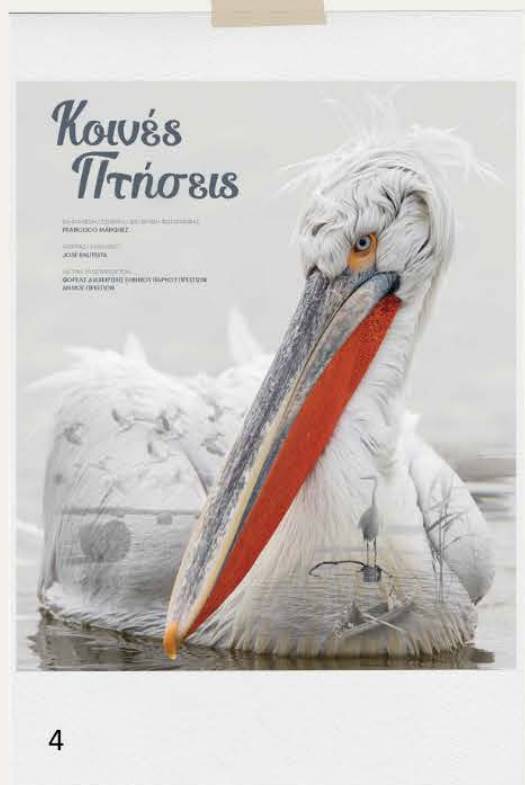
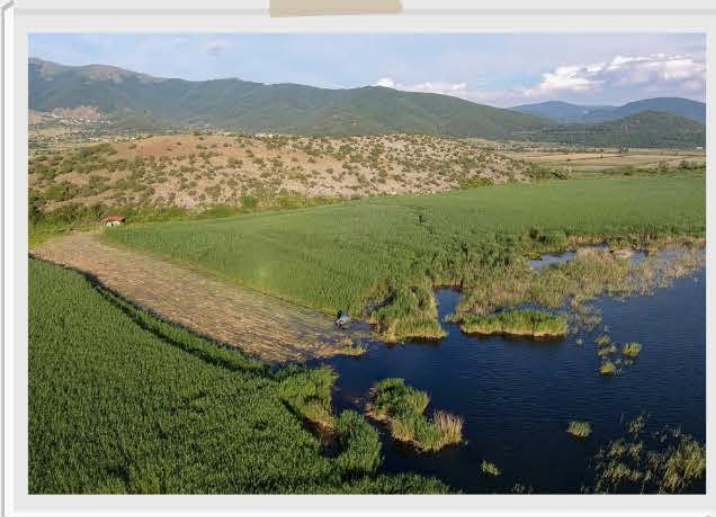
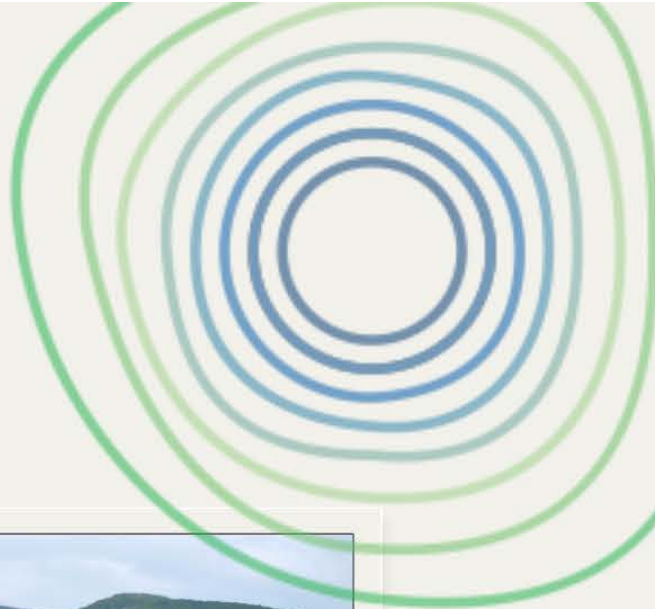
<https://www.prespawaterbirds.gr/drasi-d1-epistimoniki-parakolouthisi-ton-dikton-viopoikilotitas--gia-to-2g21--ydrovia-poulia-w-19642.html>

3)Αποτελέσματα της πιλοτικής εφαρμογής της μελέτης για την αξιοποίηση των παραπροϊόντων διαχείρισης ως εδαφοβελτιωτικό.

<https://www.prespawaterbirds.gr/drasi-a4-anaskopisi-meletis-skopimotitas-gia-ti-xrisi-viomazas-kalamiou-os-edafoveltiotiko-kai-w-43129.html>

περιβάλλον

διαχείριση υγροτόπου

1

2

3

4

Υλοποιήθηκε διαχείριση ευρείας κλίμακας στον υγρότοπο της Μικρής Πρέσπας (1,2) με ειδικά μηχανήματα, όπως το αμφίβιο truxor (3) και με τη συνεργασία των αγροτών. Δράσεις επικοινωνίας, όπως το ντοκιμαντέρ "Κοινές πτήσεις" (4), συνέβαλαν στην ενημέρωση του ευρύτερου κοινού για τη σημασία της διαχείρισης και της συνεργασίας.

2.1. Πιλοτικές εφαρμογές στον πρωτογενή τομέα

2.1.3. Διασφάλιση της ποιότητας του σπόρων φασολιών και προώθηση προϊόντων ολοκληρωμένης καλλιέργειας

Η δράση προέβλεπε την κατοχύρωση της ποιότητας του φασολιού, του πιο διάσημου προϊόντος της Πρέσπας, με τη δημιουργία ενός brand name με την γενετική βελτίωση των σπόρων και την εγγραφή τους στον Εθνικό Κατάλογο Ποικιλιών.

Η Εταιρία Προστασίας Πρεσπών σύναψε τριμερές συμφωνητικό με τον Αγροτικό Συνεταιρισμό «Πελεκάνος» και το Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ)/ Ινστιτούτο Εφαρμοσμένων Βιοεπιστημών (ΙΝΕΒ) προκειμένου να επιτευχθεί η επαναφορά της γενετικής καθαρότητας των ντόπιων πληθυσμών φασολιών «γίγαντες» και «ελέφαντες» της περιοχής. Η συνεργασία ολοκληρώθηκε το 2020 και παραδόθηκε η αντίστοιχη αναφορά (βλ. Παράρτημα 13) και οι σπόροι στον συνεταιρισμό.

Ο Α.Σ. Πελεκάνος στη συνέχεια συνέχισε τη διαδικασία ένταξης συνάπτοντας συμφωνητικό με το ΕΚΕΤΑ να αναλάβει τις απαιτούμενες ενέργειες για την ένταξη του σπόρου τον Εθνικό Κατάλογο. Τη συνεργασία χρηματοδότησε ο Συνεταιρισμός μέσω του προγράμματος ΕΣΠΑ «Ερευνώ-Καινοτομώ». Η αίτηση για την εγγραφή των δύο ποικιλιών έγινε τον Ιανουάριο του 2021 με την αποστολή στην αντίστοιχη υπηρεσία όλων των απαραίτητων εγγράφων και δικαιολογητικών. Την άνοιξη του 2023 αναμένεται επίσκεψη αρμόδιας υπηρεσίας του Τμήματος Ελέγχου Ποικιλιών στην περιοχή, ώστε να γίνει η εγκατάσταση 2 πειραματικών αγρών, που απαιτούνται για την επαλήθευση των δεδομένων που παρουσιάστηκαν στον φάκελο. Η διαδικασία προβλέπεται να ολοκληρωθεί τον Ιανουάριο του 2024.

Η παραπάνω δράση είναι κομβικής σημασίας για την προστασία της γεωγραφικής προέλευσης και τη διατήρηση της ποιότητας σε βάθος χρόνου και αναμένεται να συμβάλει συνδυαστικά με τις άλλες αγροτικές δράσεις στην ενίσχυση της ιδιοτυπίας των παραγόμενων προϊόντων στην Πρέσπα και την έμφαση στα μοναδικά χαρακτηριστικά τους.

Δείκτες αξιολόγησης:

1) Εγγραφή του σπόρου στον Εθνικό Κατάλογο ποικιλιών

Η διαδικασία εξελίσσεται και αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Ιανουάριο του 2024.

2) Έναρξη υλοποίησης σχεδίου νέων προϊόντων

Όπως έχει ήδη αναφερθεί στην εισαγωγή της δράσης 1.1.3 η εκκίνηση του προγράμματος συνέπεσε με διοικητικές αλλαγές στον Αγροτικό Συνεταιρισμό «Πελεκάνος» και την ανάδειξη εσωτερικών οργανωτικών θεμάτων. Έτσι ο «Πελεκάνος» σε εκείνη τη δεδομένη στιγμή αναθεώρησε την προτεραιότητα του στην εισαγωγή νέων προϊόντων με βάση το φασόλι και επικεντρώθηκε στην εσωτερική του αναδιοργάνωση. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο και η συγκεκριμένη υποδράση είναι μία από αυτές που αναθεωρήθηκαν στην πορεία.

Βιωσιμότητα δράσης: Η ένταξη του σπόρου στον Εθνικό Κατάλογο Ποικιλιών θα διασφαλίσει τη γεωγραφική προέλευση και τη διατήρηση της ποιότητας του σπόρου δια παντός. Επιπλέον είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι σπόροι θα είναι διαθέσιμοι για όλους τους παραγωγούς του Πάρκου Πρεσπών, διασφαλίζοντας έτσι την ποιότητα συνολικά.

2.1. Πιλοτικές εφαρμογές στον πρωτογενή τομέα

2.1.4. Πιλοτικές δράσεις προώθησης των μικρών καλλιεργειών (φαρμακευτικά φυτά) και δραστηριοτήτων (μελισσοκομία), δημιουργία τοπικού σήματος ποιότητας & οργάνωση και προώθηση παραγωγών βιολογικών προϊόντων

2.1.4α. Πιλοτικές δράσεις προώθησης των μικρών καλλιεργειών και δραστηριοτήτων (φαρμακευτικά φυτά & μελισσοκομία)

Η ΔΡΑΣΗ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΣΕ

NEW 2.1.4α: Διερεύνηση των χημικών και βιοδραστικών συστατικών επιλεγμένων ειδών της χλωρίδας των Πρεσπών, συμπεριλαμβανομένων των προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας, φασολιού και τσαγιού

Το Εθνικό Πάρκο Πρεσπών είναι μια από τις σπουδαιότερες περιοχές της χώρας, όσον αφορά την ποικιλία των ειδών χλωρίδας σε σχέση με την έκτασή της. Έχουν καταγραφεί στο Εθνικό Πάρκο 1717 taxa, αριθμός που αντιστοιχεί στο 27% της ελληνικής χλωρίδας με 19 από αυτά να σημειώνονται ως ενδημικά της Πρέσπας, βρίσκονται δηλαδή εδώ και πουθενά αλλού στον κόσμο.

Η δράση σχεδιάστηκε προκειμένου να αξιοποιήσει αυτήν ακριβώς την ποικιλία της χλωρίδας της Πρέσπας, αναδεικνύοντας τα φυτά που μπορούν να ευδοκιμήσουν καλλιεργούμενα στο μικροκλίμα και το έδαφος της περιοχής, ώστε να προκύψει ένας επιπλέον τρόπος βιοπορισμού για τους παραγωγούς πέραν της βασικής καλλιέργειας του φασολιού.

Το πρώτο και βασικότερο βήμα που έγινε προς αυτή την κατεύθυνση ήταν η έρευνα για τον καθορισμό των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των φυτών της Πρέσπας, ώστε να προκύψουν αυτά που έχουν τις καλύτερες πιθανότητες αξιοποίησης εμπορικά, είτε σε χρήση φαρμάκων είτε σε χρήση καλλυντικών. Η Εταιρία Προστασίας Πρεσπών συνεργάστηκε με το Τμήμα Φαρμακευτικής του Εθνικού & Καποδιστριακού Παν. Αθηνών (ΕΚΠΑ) αναθέτοντας την εκτέλεση του έργου «*Χημική ανάλυση επιλεγμένων μελισσοκομικών προϊόντων (μέλι, πρόπολη, βασιλικός πολτός) και αρωματικών -φαρμακευτικών φυτών του Εθνικού Πάρκου Πρεσπών - Βιολογικές δράσεις - Αξιοποίηση*» με επιστημονική υπεύθυνη την καθηγήτρια κ. Ιωάννα Χήνου.

Έγινε συλλογή και αποξήρανση συνολικά 65 δειγμάτων από φυτά της Πρέσπας και το τμήμα προχώρησε στην χημική ανάλυσή τους. Μέχρι το κλείσιμο του προγράμματος αναλύθηκαν 20-25 φυτικά είδη για τα οποία παραδόθηκαν και τα σχετικά αποτελέσματα της έρευνας (βλ. Παράρτημα 14), αλλά η έρευνα συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Συνοπτικά τα αποτελέσματα της έρευνας:

Από τα 4 είδη αρκεύθου που συλλέχθηκαν από τα δάση των Πρεσπών παραλήφθηκε το αιθέριο έλαιο και αναλύθηκε ως προς τις χημικές ουσίες και τις βιολογικές του δράσεις. Τα φύλλα παρουσιάζουν υψηλό φαινολικό φορτίο και αξιόλογη αντιοξειδωτική δράση, που τα καθιστά πρώτη ύλη υψηλής προστιθέμενης αξίας για την ανάπτυξη τελικών καλλυντικών και άλλων προϊόντων. Τα αιθέρια έλαια των αρκεύθων χρησιμοποιείται ευρέως στην αρωματοποιία, καθώς και σε προϊόντα για ανανέωση και καθαρισμό της ατμόσφαιρας, αλλά και σε καλλυντικά προϊόντα δέρματος και μαλλιών. Το αιθέριο έλαιο του *Sideritis scardica* (τσάι του βουνού) εμφάνισε χημικό προφίλ ανάλογο με εκείνα της διεθνούς βιβλιογραφίας, υποδηλώνοντας ίδιες ή παρόμοιες ιδιότητες. Οι μελέτες σε σπέρματα φασολιών και φασολιών-γίγαντες, καθώς και σε φασολάχυρο (το υπόλειμμα του φυτού μετά το αλώνισμα),

έδειξαν ένα πολύ ενδιαφέρον προφίλ λιπαρών. Το φυτοχημικό προφίλ του φασολάχυρου, αλλά και της αγριοτριανταφυλλιάς (*Rosa agrestis*) εμφανίσθηκε ως σημαντική πηγή φαινολικών ουσιών, άρα και αξιολόγησης αντιοξειδωτικής δράσης. Περαιτέρω έρευνα μεγαλύτερης διάρκειας θα μπορούσε να επιβεβαιώσει ή όχι κατά πόσο θα άξιζε η περαιτέρω αξιοποίησή τους. Σε ποιοτική σύγκριση των εκχυλισμάτων των άγριων ειδών *Primula veris* της περιοχής των Πρεσπών με το *in vitro* καλλιεργούμενο, διαπιστώθηκε πως το καλλιεργούμενο φυτό είναι σχεδόν πανομοιότυπο με το άγριο. Τα άγρια φυτά παρουσίασαν καλή αντιοξειδωτική δράση γεγονός που συνδέεται με το υψηλό φαινολικό φορτίο τους. Η μελέτη συνιστά την καλλιέργεια του φυτού *Primula veris* στη περιοχή των Πρεσπών και την περαιτέρω εμπορική αξιοποίησή του με παράλληλη προστασία της αειφορίας της χλωρίδας της περιοχής και αποφυγή της εκτεταμένης λαθροθηρίας (βιοπειρατίας) του σημαντικού αυτού φυτού (βλ. αναλυτικότερα Παράρτημα 14).

Δείκτης αξιολόγησης:

1) Ανάδειξη ιδιότυπων χαρακτηριστικών για συγκεκριμένα είδη χλωρίδας της Πρέσπας
-Τα αποτελέσματα της μέχρι τώρα έρευνας έδειξαν ότι 3 είδη, ο άρκευθος, το φασόλι (φασολάχυρο) και η πρίμουλα, μπορούν να αξιοποιηθούν περαιτέρω για την παρασκευή σκευασμάτων υγείας ή/και καλλυντικά λόγω των ιδιοτήτων που τους προσδίδει η γεωγραφική τους προέλευση.

Βιωσιμότητα δράσης:

Οι φορείς είναι ήδη δεσμευμένοι ότι θα συνεχίσουν την έρευνα στα φυτά της Πρέσπας. Τον Απρίλιο του 2023 δημοσιεύτηκε μεταπτυχιακό φοιτήτριας του τμήματος Φαρμακευτικής ΕΚΠΑ που περιλαμβάνει τα αποτελέσματα έρευνας 46 φυτών καθώς και την ολοκληρωμένη εικόνα για τα μελισσοκομικά προϊόντα (βλ. Παράρτημα 16). Επιπλέον η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας διερευνά το ενδεχόμενο πιλοτικής εφαρμογής των αποτελεσμάτων τη έρευνας αυτής στην Πρέσπα, ακολουθώντας το παράδειγμα του πιλοτικού που εφαρμόζεται ήδη στην Κοζάνη.

2.1. Πιλοτικές εφαρμογές στον πρωτογενή τομέα

2.1.4β Μελέτη ταυτοποίησης Πάρκου Πρέσπας (branding & πρωτόκολλα παραγωγής) για την προώθηση των βιολογικών προϊόντων

Η ΔΡΑΣΗ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΣΕ

NEW 2.1.4β: Υποστήριξη της βιολογικής καλλιέργειας του βιολογικού φασολιού (αφορά τη δράση που ήδη υλοποιείται με την ΑΓΣ)

Το πρόγραμμα εστίασε στη βιολογική καλλιέργεια και συγκεκριμένα στο φασόλι, εφόσον το φασόλι είναι η βασική καλλιέργεια στον κάμπο της Πρέσπας και παράλληλα έχει μεγάλο περιθώριο βελτίωσης στις μεθόδους καλλιέργειας που εφαρμόζουν οι βιοκαλλιεργητές. Η δράση που υλοποιήθηκε στόχευε τόσο τη αναβάθμιση της ποιότητας του παραγόμενου προϊόντος και της εμπορικής του αξίας αντίστοιχα, όσο και στην ορθότερη χρήση των φυσικών πόρων και ειδικά του νερού. Στο πλαίσιο αυτό η ΕΠΠ συνεργάστηκε με την Αμερικάνικη Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης σχεδιάζοντας ένα πιλοτικό πρόγραμμα με σκοπό την εκπαίδευση των βιοκαλλιεργητών στις τεχνικές της ευφυούς γεωργίας και τη διενέργεια εξατομικευμένης συμβουλευτικής στο χωράφι. Το πιλοτικό πρόγραμμα διήρκεσε δύο καλλιεργητικές περιόδους (Απρ 2020-Δεκ 2021, βλ. Παραρτήματα 15) και περιλάμβανε:

Ψηφιακή υποδομή: Συνολικά τοποθετήθηκαν δώδεκα αισθητήρες στα χωράφια των βιοκαλλιεργητών. Οι έξι αισθητήρες και το ένα Gateway αγοράστηκαν μέσω του Poliprespa με την υποστήριξη του ΙΣΝ, οι πέντε από το πρόγραμμα που υποστηρίζει το ίδρυμα LUND και ο ένας παραχωρήθηκε από την ΑΓΣ μέσω του προγράμματος ΕΥΔΟΚΙΜΗ ΓΗ (Χρηματοδότηση Αγωγός ΤΑΠ). Με τη βοήθεια των αισθητήρων, οι παραγωγοί μπορούν πλέον, μέσα από το κινητό τους ή τον υπολογιστή τους, να παρακολουθούν συγκεκριμένες παραμέτρους, που αφορούν το χωράφι τους (π.χ. θερμοκρασία εδάφους, θερμοκρασία αέρα, υγρασία κλπ.) και αναλόγως να προσαρμόζουν τις επόμενες κινήσεις τους. Επιπλέον τοποθετήθηκαν 3 δορυφορικές κεραίες, με την υποστήριξη του LUND και της ΑΓΣ η οποία παραχώρησε μία κεραία, δίνοντας πλέον τη δυνατότητα στο σύστημα να καλύψει περισσότερους από 3.000 αισθητήρες -να υπερκαλύψει δηλαδή τις ανάγκες ολόκληρου του καλλιεργούμενου κάμπου, όπως και εγκαταστάσεις αποθήκευσης και τυποποίησης, οχήματα μεταφοράς και γεωργικά μηχανήματα.

Στην ψηφιακή υποδομή τοποθετήθηκε επιπλέον ένας ολοκληρωμένος μετεωρολογικός σταθμός, ο οποίος, μεταξύ άλλων, δίνει τη δυνατότητα πρόβλεψης καιρού σε χρονικό ορίζοντα 14 ημερών, γεγονός που μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στον προγραμματισμό των γεωργικών εργασιών όπως π.χ. της άρδευσης.

Εδαφολογικές αναλύσεις: Λήφθηκαν δείγματα για εργαστηριακές αναλύσεις από τα αγροτεμάχια των 6 βιοκαλλιεργητών, προκειμένου να προσδιοριστούν οι παράμετροι, που θα χρησιμεύσουν στο σχέδιο διαχείρισης λίπανσης και ορθής αρδευτικής πρακτικής. Συνολικά διεξήχθησαν 32 αναλύσεις εδάφους, που ανταποκρίνονται σε 32 καλλιεργούμενα αγροτεμάχια, δηλαδή στο σύνολο των τεμαχίων των ωφελούμενων παραγωγών της δράσης.

Συμβουλευτική υποστήριξη των παραγωγών από γεωπόνους συνεργάτες της Αμερικάνικης Γεωργικής Σχολής και εξατομικευμένη εκπαίδευση προσαρμοσμένη στις ανάγκες κάθε καλλιεργητή στο χωράφι.

Μελέτη αρδευτικών αναγκών και διαχείρισης για κάθε αγροτεμάχιο: Η συγκεκριμένη μελέτη αποτέλεσε μία από τις πιο σημαντικές και ενδιαφέρουσες, καθώς η σωστή χρήση νερού συνδέεται, τόσο με την ποιότητα του παραγόμενου προϊόντος, όσο και με περιβαλλοντικές παραμέτρους. Συγκεκριμένα η μελέτη άρδευσης αφορούσε την παραμετροποίηση ξεχωριστού πρωτοκόλλου για κάθε αγροτεμάχιο. Έτσι υπάρχει πλέον

καταγραφή της άρδευσης σε όλα τα αγροτεμάχια των παραγωγών, που συμμετείχαν στο πρόγραμμα και εξαγωγή συμπερασμάτων για την ορθότητα διαχείρισης νερού και τον αντίκτυπο στην καλλιέργεια. Ένα γενικό συμπέρασμα είναι ότι παρατηρείται υπερ-άρδευση, κάτι το οποίο μελλοντικά, με την εφαρμογή της ευφυούς γεωργίας, θα μπορεί να ελεγχθεί με ακρίβεια και να προσαρμοστεί η άρδευση εξατομικευμένα στις ανάγκες του κάθε αγροτεμαχίου, εξοικονομώντας έναν πολύτιμο φυσικό πόρο.

Κοινή Συσκευασία Βιολογικού Φασολιού: Ως ένα σημαντικό κληροδότημα του προγράμματος προς τους καλλιεργητές του βιολογικού φασολιού, που συμμετείχαν στο πιλοτικό πρόγραμμα του Polirgesra για την ενίσχυση της βιολογικής γεωργίας, ήρθε η δημιουργία ενιαίας συσκευασίας, την οποία εξατομικεύουν οι παραγωγοί με τη χρήση αυτοκόλλητου, στο οποίο αναφέρονται τα στοιχεία τους. Με αυτή τη συσκευασία οι παραγωγοί θα έχουν για πρώτη φορά την ευκαιρία να δοκιμάσουν την προώθηση του προϊόντος τους στο ράφι. Οι 6 από τους 7 βιοκαλλιεργητές (ο έβδομος είναι σε διαδικασία να γίνει βιοκαλλιεργητής) παρέλαβαν περί τις 550 συσκευασίες ο καθένας, τις οποίες μπορούν να αξιοποιήσουν σε νέες αγορές, εφόσον τηρούν τις προδιαγραφές συσκευασίας/τυποποίησης.

Δείκτες αξιολόγησης:

1) Αριθμός βιοκαλλιεργητών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα και αριθμός καλλιεργούμενων στρεμμάτων:

Συνολικά συμμετείχαν 7 βιοκαλλιεργητές με 120 στρέμματα καλλιεργούμενων εκτάσεων.

2) Προσθήκη της αξίας της περιοχής στο παραγόμενο προϊόν

Για πρώτη φορά σχεδιάστηκε και παράχθηκε κοινή συσκευασία για την προώθηση του προϊόντος με «ομπρέλα» Πάρκο Πρεσπών.

Βιωσιμότητα: Το πιλοτικό πρόγραμμα αφορούσε τόσο την απόκτηση και χρήση ειδικού εξοπλισμού, που αποτελεί μία παρακαταθήκη για την περιοχή, όσο και τη συμβουλευτική μέσω της οποίας οι βιοκαλλιεργητές αποκόμισαν σημαντικές γνώσεις για τη διαχείριση του νερού και τη λίπανση. Ο εξοπλισμός είναι διαθέσιμος προς χρήση από κάθε βιοκαλλιεργητή, ενώ το δορυφορικό σύστημα βρίσκεται σε λειτουργία. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το σύστημα ευφυούς γεωργίας αναμένεται να αποφέρει τα μέγιστα αποτελέσματα με την ολοκλήρωση του έργου της στάγδην άρδευσης το 2024, το οποίο θα δώσει τη δυνατότητα στους παραγωγούς να ελέγχουν το πότισμα των χωραφιών βάσει των αναγκών του χωραφιών.

2.1. Πιλοτικές εφαρμογές στον πρωτογενή τομέα

2.1.4γ1 Οργάνωση-προώθηση ποιοτικών χαρακτηριστικών μελισσοκομίας

Η ΔΡΑΣΗ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΣΕ

NEW 2.1.4 γ1: Διερεύνηση των χημικών και βιοδραστικών συστατικών των μελισσοκομικών προϊόντων (πρόπολη, γύρη, βασιλικός πολτός)

Στο πλαίσιο της προώθησης παράλληλων δραστηριοτήτων σχεδιάστηκε και η δράση υποστήριξης της μη μετακινούμενης μελισσοκομίας στην Πρέσπα. Αρχικός στόχος ήταν η πιστοποίηση του μελιού των Πρεσπών και η ενεργοποίηση και κατάρτιση νέων μελισσοκόμων, ώστε να παραχθούν μελισσοκομικά προϊόντα αποκλειστικά από την περιοχή.

Μέχρι την έναρξη του προγράμματος η σταθερή μελισσοκομία στην Πρέσπα μετρούσε μόλις δύο παραγωγούς. Η τριβή νέων ανθρώπων με τις διαδικασίες του Ροίργεςρα και η ενημέρωση σχετικά με την ενίσχυση εναλλακτικών καλλιεργειών με χαρακτηριστικά φιλικά προς το περιβάλλον, όπως η σταθερή μελισσοκομία και η παραγωγή βιολογικού μελιού, συνέβαλαν καταλυτικά, ώστε τρεις επιπλέον κάτοικοι των Πρεσπών να στραφούν στην μελισσοκομία. Έτσι η ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των προϊόντων κυψέλης της Πρέσπας, φάνηκε ότι θα έχει πεδίο εφαρμογής άμεσα και σε πρακτικό επίπεδο.

Στα πλαίσια του έργου «Χημική ανάλυση επιλεγμένων μελισσοκομικών προϊόντων (μέλι, πρόπολη, βασιλικός πολτός) και αρωματικών -φαρμακευτικών φυτών του Εθνικού Πάρκου Πρεσπών - Βιολογικές δράσεις - Αξιοποίηση» του τμήματος Φαρμακευτικής του ΕΚΠΑ, έγινε ανάλυση δειγμάτων όλων των προϊόντων κυψέλης (μέλι, πρόπολη, γύρη, βασιλικός πολτός) από 3 σταθερά μελισσοκομεία για 2 συνεχόμενες χρονιές.

Παρακάτω παραθέτουμε τα γενικά συμπεράσματα για τα προϊόντα κυψέλης (αναλυτικότερα βλ. Παράρτημα 14).

Μέλι:

- Μέλια ασφαλή για κατανάλωση. Παντελής απουσία πυρρολιζιδίνης (που βρίσκεται σε φυτά της οικογένειας Boraginaceae και προκαλεί ηπατοτοξικότητα).
- Έρευνες σχετικά με την υγρασία και ποιοτικούς δείκτες των μελιών επιβεβαιώνουν τις πολύ καλές μελισσοκομικές πρακτικές που ακολουθούνται από τους μελισσοκόμους. Επιβεβαίωσαν πως τα μέλια διατηρούνται σε καλές συνθήκες αποθήκευσης και είναι απολύτως ανόθευτα και φρέσκα.
- Αξιόλογο φαινολικό φορτίο που υποδηλώνει υψηλή αντιοξειδωτική δράση
- Παρατηρήθηκε ιδιαίτερος συνδυασμός γύρης από μελιττοφόρα και μη φυτά, που δεν απαντάται σε άλλα ελληνικά μέλια. Έχουν μοναδικό αποτύπωμα που θα μπορούσε να χαρακτηρίζει τα μέλια ως ΠΓΕ (ποικιλία φυτών των οικογενειών Rosaceae/Boraginaceae που δεν έχει αναφερθεί μέχρι σήμερα σε άλλο ελληνικό μέλι).
- Απαιτείται εκτενέστερη μελέτη με μεγαλύτερο αριθμό δειγμάτων για χρονική διάρκεια 3 τουλάχιστον ετών επιπλέον (πχ 12-20 δείγματα), ώστε να καταχωρηθούν δυνητικά στο μητρώο Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης.

Πρόπολη:

- Η πρόπολη παρουσίασε μερική διαφοροποίηση από χρονιά σε χρονιά το οποίο είναι αναμενόμενο όταν πρόκειται για φυσικό προϊόν, μιας και η επάρκεια, ποιότητα και μορφή της πρώτης ύλης (γύρη, νέκταρ, μελιτώματα) επηρεάζεται από αστάθμητους παράγοντες, όπως είναι οι κλιματικές συνθήκες.
- Όλα τα δείγματα, εκτός αυτού του Βροντερού, εμφάνισαν πολύ υψηλό φαινολικό φορτίο, με υψηλό ποσοστό φλαβονοειδών και αρωματικών εστέρων, που υποδηλώνει **υψηλή αντιοξειδωτική δράση/ικανότητα**.
- Η εμπορική αξιοποίηση της πρόπολης κρίνεται επισφαλής με τα σημερινά δεδομένα, καθώς η παραγόμενη ποσότητα είναι μικρή.

Βασιλικός πολτός:

- Παντελής απουσία μη φυσικών (συνθετικών) ουσιών, όπως μελισσοκομικά φάρμακα ή άλλα κατάλοιπα φαρμάκων και αντιβιοτικών.
- Υψηλή ποιότητα και φρεσκότητα, που συνάδει με τις διεθνείς απαιτήσεις και καθιστά τα δείγματα που εξετάστηκαν αξιοποιήσιμα.
- Προϋπόθεση για εμπορική αξιοποίηση είναι η διασφάλιση σταθερής παραγόμενης ποσότητας μέσω της βασιλοτροφίας.

Γύρη:

- Μη αξιόλογη αντιοξειδωτική δράση λόγω χαμηλού φαινολικού προφίλ
- Το δείγμα του Αγίου Γερμανού παρουσίασε υψηλή περιεκτικότητα (80%) σε γύρη από φυτά της οικογένειας Rosaceae, επιβεβαιώνοντας την έντονη παρουσία τους στην περιοχή.

Το σημαντικότερο γνώρισμα των προϊόντων κυψέλης της Πρέσπας και ειδικά του μελιού, είναι η μεγάλη ποικιλία ανθέων που εμφανίζεται στη σύστασή του. Παρότι η σήμανσή του ως ΠΓΕ απαιτεί επιπλέον διαδικασία και χρόνο, η ομάδα μελισσοκόμων με τη συμβολή του Poliprespa, συναντήθηκε με νομικό σύμβουλο με εξειδίκευση στα συλλογικά σχήματα, προκειμένου να συζητηθεί η άμεση αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της παραπάνω ανάλυσης.

Δείκτες αξιολόγησης:

1) Αριθμός μελισσοκόμων που ασχολούνται με τη σταθερή μελισσοκομία στην Πρέσπα
-Τρεις νέοι μελισσοκόμοι προστέθηκαν στην ομάδα των μελισσοκόμων που εφαρμόζουν μη μετακινούμενη μελισσοκομία στην Πρέσπα (σύνολο: 5).

2) Ανάδειξη των ιδιότυπων χαρακτηριστικών των προϊόντων κυψέλης
-Η έρευνα απόδειξε ότι το μέλι της Πρέσπας παράγεται από μια τέτοια ποικιλία ανθέων, που δεν έχει εμφανιστεί σε άλλο μέλι στην Ελλάδα (από όσα έχουν αναλυθεί). Το χαρακτηριστικό αυτό μπορεί να αποτελέσει βάση για την αναγνώριση του μελιού Πρέσπας σε προϊόν ΠΓΕ.

3) Προσθήκη της αξίας της περιοχής στο παραγόμενο προϊόν
-Δημιουργήθηκε κοινή συσκευασία όλων των παραγωγών μη μετακινούμενης μελισσοκομίας με την ονομασία “Μέλι Πρέσπας” και με στόχο την οργάνωση σε δεύτερο χρόνο των μελισσοκόμων σε ομάδα παραγωγών.

Βιωσιμότητα δράσης:

Οι σταθεροί μελισσοκόμοι της Πρέσπας έχουν ζυμωθεί μέσα από τη συνεχή μεταξύ τους επικοινωνία για ανταλλαγή τεχνογνωσίας, εμπειρίας και απόψεων και έχουν καταλήξει να εργάζονται στα μελίσσια τους με την ίδια φιλοσοφία. Η διάθεση ενός μοναδικού brand στο αγοραστικό κοινό με τα στοιχεία κάθε παραγωγού να σημειώνονται χωριστά, στα πρότυπα της προσπάθειας για τη συσκευασία του βιολογικού φασολιού, αναμένεται να εξελιχθεί σε ένα αφήγημα γύρω από το ποιοτικό και ξεχωριστό μέλι της Πρέσπας, ώστε να στηριχθεί η προσπάθεια της ομάδας στο μέλλον. Σε δεύτερο χρόνο και αφού η διάθεση του μελιού κάτω από μια κοινή συσκευασία αποδώσει, προβλέπεται να δημιουργηθεί ένα συλλογικό σχήμα για την αναζήτηση επενδυτικών και χρηματοδοτικών εργαλείων.

οικονομία

προώθηση βιοκαλλιεργητών & μελισσοκομίας

1

2

3

4

5

6

Για την ενίσχυση της βιοκαλλιέργειας φασολιού εφαρμόστηκε πιλοτικό πρόγραμμα ευφυούς γεωργίας (1,2) και δημιουργήθηκε κοινή συσκευασία (6). Η υποστήριξη της σταθερής μελισσοκομίας (3,4) έγινε με την ανάλυση των προϊόντων κυψέλης για την ανάδειξη των ιδιότυπων χαρακτηριστικών τους καθώς και με τον σχεδιασμό συσκευασίας για το Μέλι Πρέσπας (5).

2.2. Ανάδειξη νέων δραστηριοτήτων για τους επισκέπτες και τον οικότουρισμό

2.2.1 Δημιουργία πολιτιστικού χώρου/συνεδρίων

Στον Δήμο Πρεσπών δεν υπάρχει εξοπλισμένος χώρος πολιτισμού με δυνατότητα να φιλοξενήσει θεατρικές παραστάσεις, προβολές, συνέδρια κλπ με τις κατάλληλες υποδομές. Ένα διαθέσιμο κτίριο, που παλιότερα χρησιμοποιούνταν για τον σκοπό αυτό, το κέντρο νεότητας στην τοπική κοινότητα Καλλιθέα, έκτασης 180τμ περίπου έχει τις κατάλληλες διαστάσεις για την εγκατάσταση αμφιθεάτρου/εξώστη 120-150 ατόμων μαζί με σκηνή, σύστημα προβολής και καμαρίνια που θα εξυπηρετεί πολιτιστικές και επιμορφωτικές δραστηριότητες. Μετά από αίτημα του Δήμου η περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας προχώρησε στην αλλαγή της στέγης (2018) για να εξασφαλιστεί η διατήρηση του κτιρίου (κόστος έργου: 50.000€).

Το αίτημα του Δήμου προς τους μελετητές περιλάμβανε την πρόβλεψη των παρακάτω χώρων:

1. **Κεντρική αίθουσα εκδηλώσεων** με δυνατότητα προβολών, θεατρικών παραστάσεων και συνεδρίων για κοινό περίπου 100 ατόμων, που θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να κρατά σημειώσεις (πχ. με πτυσσόμενο αναλόγιο-θρανίο)
2. **Χώρος φουαγιέ**
3. **Χώρος γραμματείας- κουζίνας**
4. **Χώρος αποθήκης-control room**
5. **Χώροι WC** (συμπεριλαμβανομένης της εξυπηρέτησης ΑμΕΑ)

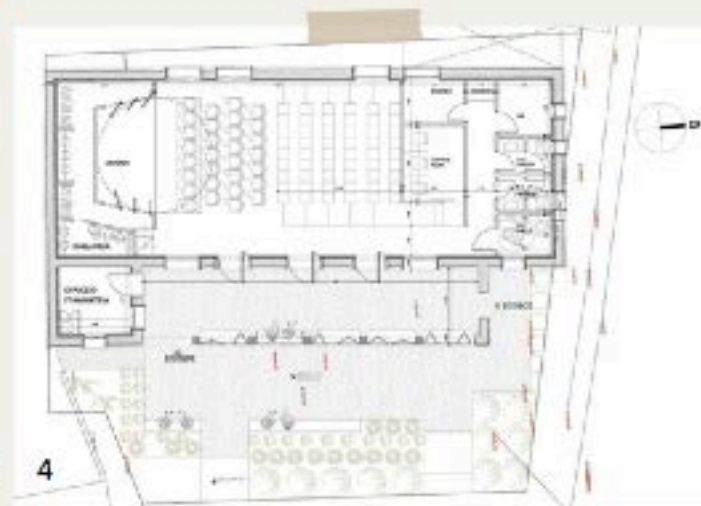
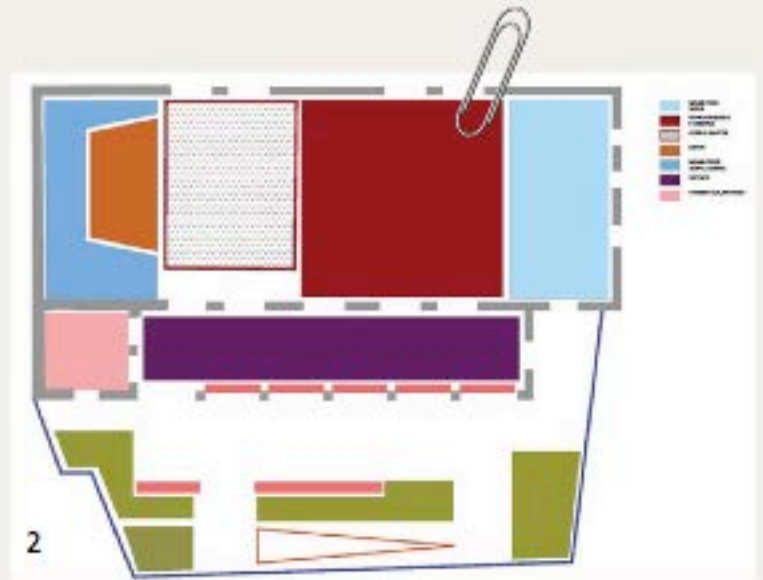
Οι μελετητές ανταποκρίθηκαν στο αίτημα πλήρως και σχεδίασαν έναν χώρο με πολλαπλές δυνατότητες και 'έξυπνες' λύσεις για να αξιοποιήσουν στο έπακρο τα δεδομένα τετραγωνικά.

Όπως προβλέφθηκε από το πρόγραμμα η μελέτη έχει ολοκληρωθεί (βλ. Παράρτημα 17) και η α' φάση της κατασκευής έχει ήδη ενταχθεί στο πρόγραμμα Leader ΠΕ Φλώρινας (υπεγράφη σύμβαση στις 26/9/22). Οι εργασίες πρόκειται να ξεκινήσουν την άνοιξη του 2023.

Για την Β' φάση, η οποία αφορά προμήθεια, συντάσσονται τα τεύχη δημοπράτησης με βάση την αρχική μελέτη και αναμένεται να γίνει ο διαγωνισμός μέχρι τον Ιούλιο του 2023, ώστε αμέσως μετά την ολοκλήρωση του έργου, το κτίριο να εξοπλιστεί και να καταστεί λειτουργικό.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

οικοτουρισμός-πολυχώρος Καλλιθέας

Το κέντρο νεότητας στην Καλλιθέα Πρεσπών (1) με ανακαινισμένη στέγη (χρηματοδότηση: Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας).

Η μελέτη για τη μετατροπή του κτιρίου σε πολυχώρο πολιτισμού/συνεδριακό κέντρο ολοκληρώθηκε (2,3,4,5) και η κατασκευή της α' φάσης εντάχθηκε στο πρόγραμμα Leader.

2.2. Ανάδειξη νέων δραστηριοτήτων για τους επισκέπτες και τον οικότουρισμό

2.2.2 Ανάδειξη Βυζαντινής Συλλογής Αγίου Γερμανού

Μια από τις πιο σημαντικές πολιτιστικές αξίες της Πρέσπας είναι η μεγάλη συγκέντρωση βυζαντινών και μεταβυζαντινών μνημείων στην περιοχή. Στο πλαίσιο αυτό το 2008 ολοκληρώθηκε το έργο της ανακαίνισης και αποκατάστασης παραδοσιακού κτιρίου στην κοινότητα του Αγίου Γερμανού με σκοπό τη στέγαση της Βυζαντινής Συλλογής, ώστε να λειτουργήσει ως σταθμός αναφοράς για το σύνολο του πολιτιστικού αποθέματος της ευρύτερης περιοχής. Για την ολοκλήρωση και τη λειτουργία της συλλογής ήταν απαραίτητη μία σειρά μελετών και εργασιών, που αφορούν στον εμπλουτισμό της υφιστάμενης συλλογής αρχαιοτήτων με τη συγκέντρωση, καταγραφή και συντήρηση του διάσπαρτου αρχαιολογικού υλικού σε χώρους εκτός Πρεσπών.

Στο Poliprespa εντάχθηκε ο εξοπλισμός του εργαστηρίου συντήρησης, που στεγάζεται σε ανεξάρτητο κτίριο στον αύλειο χώρο της Βυζαντινής Συλλογής. Το μικρό κτίριο, που λειτουργούσε ως αποθήκη μέχρι το 2019, μεταμορφώθηκε και δέχτηκε όλον τον προβλεπόμενο εξοπλισμό ενός άρτιου και λειτουργικού εργαστηρίου συντήρησης και ξεκίνησε τη λειτουργία του από το 2020. Συγκεκριμένα ο εξοπλισμός αφορούσε στην προμήθεια όλων των αναγκαίων για την λειτουργική μετατροπή του χώρου (θερμαντικά σώματα, καθίσματα, πάγκους εργασίας, φωτιστικά σώματα κ.ά.) και στα απαραίτητα της λειτουργίας ως εργαστηρίου συντήρησης (στερεομικροσκόπιο, αναλώσιμα συντήρησης κ.ά.).

Νέα ευρήματα από τις έρευνες που διενεργούνται στην Πρέσπα και κυρίως αρχαιότητες που ήταν αποθηκευμένες είτε στο Αρχαιολογικό μουσείο της Φλώρινας είτε σε χώρους Αρχαιολογικών Υπηρεσιών που υπήρξαν στο παρελθόν αρμόδιες για την περιοχή των Πρεσπών, συντηρούνται πλέον στην Πρέσπα με στόχο στο άμεσο μέλλον να εκτεθούν στο κτίριο του Αγ. Γερμανού και να αποδοθούν στο κοινό με τη λειτουργία της Συλλογής.

Δείκτες αξιολόγησης:

- 1) Δυνατότητα επιτόπιας συντήρησης αρχαιολογικών ευρημάτων

Το εργαστήριο συντήρησης στη Βυζαντινή Συλλογή του Αγίου Γερμανού, ως ουσιαστικό και αναπόσπαστο τμήμα της προβλεπόμενης λειτουργίας συνολικά του χώρου, λειτουργεί αδιάλειπτα από το καλοκαίρι του 2020. Η λειτουργία του αναπτύσσεται στα παρακάτω πεδία:

A. Συντήρηση των ευρημάτων των έργων που υλοποιούνται στην περιοχή των Πρεσπών. Συγκεκριμένα η συντήρηση αφορά το σύνολο των ευρημάτων που προέρχονται από τρία μνημεία (Ασκηταριό Ελεούσας, Ασκηταριό Αγίου Αθανασίου και ναός Αγίας Άννας) αλλά και των ευρημάτων που προέρχονται από την ανασκαφική διερεύνηση τους κατά το παρελθόν στα πλαίσια υλοποίησης του έργου «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ – ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΑΣΚΗΤΙΣΜΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ» με χρηματοδότηση από Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία 2014-2020 (ΕΣΠΑ).

B. Στα πλαίσια υλοποίησης της πράξης με το ακρωνύμιο HOLYWATER project, Enhancing the cultural touristic product of the cross-border area of Prespes through the promotion of the natural and cultural heritage του προγράμματος Interreg – IPA CBC Ελλάδα – Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας πραγματοποιήθηκαν:

i. Ολοκληρωμένη συντήρηση του συνόλου των αρχαιοτήτων προς έκθεση στους χώρους της Βυζαντινής Συλλογής

ii. Συγκέντρωση, καταγραφή και συντήρηση αρχαιοτήτων από την περιοχή των Πρεσπών, που φυλάσσονταν σε άλλους χώρους

Γ. Το εργαστήριο παρείχε τη δυνατότητα σύνταξης μελετών συντήρησης μνημείων της περιοχής των Πρεσπών. Ενδεικτικά αναφέρουμε τη σύνταξη μελέτης τεκμηρίωσης εργασιών συντήρησης και περιβαλλοντικών όρων στο Ασκηταριό της Ελεούσας, τεκμηρίωση κατάστασης διατήρησης τοιχογραφιών Αγίου Γερμανού, κ.ά.

Δ. Το εργαστήριο λειτουργεί ως δυναμικός πόλος λειτουργικότητας και κατανόησης του έργου της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας με την υποδοχή, ενημέρωση και ενεργοποίηση όσων συμμετέχουν σε οργανωμένες επισκέψεις εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Ε. Στο εργαστήριο απασχολήθηκε και απασχολείται ειδικευμένο προσωπικό συντήρησης 10 συντηρητών και βοηθητικό προσωπικό 4 εργατών. Οι αυξημένες ανάγκες των εργασιών επέβαλλαν την επέκταση του εργαστηρίου σε χώρους της Συλλογής.

Βιωσιμότητα δράσης:

Η λειτουργία του εργαστηρίου καθορίζεται από το έργο της Υπηρεσίας. Έως το 2025 θα εξυπηρετεί τις ανάγκες συντήρησης ευρημάτων που εντοπίζονται κατά την υλοποίηση από την Υπηρεσία της ΕΑΦ υποέργων στα πλαίσια εκτέλεσης έργων, όπως το Αρδευτικό Πρεσπών και η αντικατάσταση δικτύων ύδρευσης των οικισμών του Δήμου Πρεσπών.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

οικοτουρισμός-εργαστήριο συντήρησης Βυζ. Συλλογής
Αγ. Γερμανού

1

2

3

4α

4β

Το κτίριο στον προαύλειο χώρο της Βυζ. Συλλογής στον Άγιο Γερμανό (1) μετατράπηκε σε πλήρως εξοπλισμένο εργαστήριο συντήρησης (4α, 4β). Τα ευρήματα συντηρούνται (2) από το 2019 και με την τελευταία προσθήκη των προστατευτικών σκιάστρων (3) στο κεντρικό κτίριο τα κειμήλια αναμένεται να τοποθετηθούν στο χώρο βάσει μουσειολογικής μελέτης.

2.2. Ανάδειξη νέων δραστηριοτήτων για τους επισκέπτες και τον οικοτουρισμό

2.2.3 Προώθηση και σύνδεση της περιοχής με δίκτυα οικοτουρισμού και αθλητισμού βουνού

Σκοπός της δράσης ήταν η ενίσχυση υποδομών και υπηρεσιών που θα εκφράζουν την ταυτότητα της περιοχής και θα αναδεικνύουν τις ιδιαιτερότητες της. Αυτό απαιτούσε μία ολιστική προσέγγιση αντίστοιχη με αυτή του Poliprespa, βασισμένη στις αξίες που συνθέτουν ένα ιδιαίτερο οικοτουριστικό προϊόν, όπου η φύση συναντά την ιστορία.

Σε αυτό το πλαίσιο η ομάδα έδωσε έμφαση στην στόχευση εξειδικευμένων κοινών δημιουργώντας υπηρεσίες ειδικού ενδιαφέροντος, όπως φυσιολατρικού-περιπατητικού, ιστορικού-αρχαιολογικού και θρησκευτικού, ενώ προβλήθηκε η διασυνοριακή διάσταση της περιοχής και σε επίπεδο τουρισμού. Οι παρεμβάσεις υλοποιήθηκαν στα πλαίσια του οράματος του Poliprespa και μέσω 3 μεγάλων προγραμμάτων. Το πρώτο αφορούσε την ενίσχυση του οικοτουρισμού και καλύφθηκε αποκλειστικά από το ίδρυμα Aage V. Jensen, το δεύτερο μέσω του LIFE-Prespa Waterbirds και το τρίτο μέσω του Interreg IPA, Ελλάδα-Β. Μακεδονία.

Συγκεκριμένα:

Μέσω του προγράμματος που υποστηρίχθηκε αποκλειστικά από το Aage V. Jensen ολοκληρώθηκε η σήμανση των 15 μονοπατιών, ενώ και με τη συμμετοχή του Poliprespa ολοκληρώθηκε η ψηφιακή εφαρμογή για 5 μονοπάτια (3 πεζοπορικά και 2 ποδηλατικά). Παράλληλα με την πεζοπορική σήμανση εκδόθηκε ο πρώτος οδηγός/λεύκωμα που συγκεντρώνει όλα τα είδη φυτών και τύπους βλάστησης της περιοχής, αποτελώντας ένα μοναδικό σημείο αναφοράς για τους επιστήμονες αλλά και για τους φυσιολάτρες που ενδιαφέρονται για την αναγνώριση ειδών κατά την πεζοπορία τους. Σε συνέχεια της έκδοσης η Εταιρία Προστασίας Πρεσπών σε συνεργασία με το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο υπέβαλε πρόταση ψηφιοποίησης της λίστας στο Πράσινο Ταμείο η οποία και εγκρίθηκε. Συνεχίζοντας με το φυσιολατρικό περιεχόμενο, στα πλαίσια του LIFE-Prespa Waterbirds δημιουργήθηκε μία ταινία μικρού μήκους με τίτλο ΚΟΙΝΕΣ ΠΤΗΣΕΙΣ, η οποία συγκεντρώνει όλη την οικολογική-περιβαλλοντική πληροφορία του υγροτόπου και της διαχείρισης σε ένα υψηλού επιπέδου αφήγημα, απόλυτα συνυφασμένο με την ανθρώπινη παρουσία.

Το Interreg IPA, Ελλάδα-Β. Μακεδονία αποτέλεσε ένα εξαιρετικό παράδειγμα συλλογικής διαχείρισης, αντίστοιχο με αυτό του Poliprespa, μιας και οι εταίροι του ήταν οι βασικοί παράγοντες διαχείρισης της τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής που αντιμετώπισαν συλλογικά την κοινή πρόκληση. Μέσα από το πρόγραμμα αναδείχθηκαν σημαντικά μνημεία-ορόσημα της περιοχής από τη βυζαντινή περίοδο μέχρι και την προ-βιομηχανική εποχή με τρόπο ιδιαίτερο που προσέλκυσε το τουριστικό ενδιαφέρον, όπως οι εικονικές περιηγήσεις στη Βασιλική του Αγίου Αχιλλείου και στο Νοσοκομείο του Δημοκρατικού Στρατού της Ελλάδας (ΔΣΕ) στο Βροντερό. Παράλληλα και σε συνέχεια της αποκατάστασης του νερόμυλου του Αγίου Γερμανού ενισχύθηκε η λειτουργία του με τη δημιουργία απαραίτητων υποδομών για ΑΜΕΑ, τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού και ψηφιακής εφαρμογής για τα παιδιά, καθώς και τη δημιουργία πωλητήριου εντός του χώρου. Το πιο σημαντικό επίτευγμα αυτού του προγράμματος ήταν η συγκέντρωση των οικοτουριστικών προϊόντων/υπηρεσιών της περιοχής σε μία πλατφόρμα που καθοδηγεί τον επισκέπτη αναλόγως των ενδιαφερόντων του.

Τέλος ένα πολύ σημαντικό βήμα που πρέπει να αναφερθεί, στα πλαίσια της συλλογικής αντιμετώπισης, είναι η ίδρυση της Ένωσης Τουριστικών & Συναφών Δραστηριοτήτων Δήμου Πρεσπών η οποία ιδρύθηκε το 2021 με βασικό σκοπό τη συνεργασία όλων των

εμπλεκόμενων τοπικών επιχειρήσεων του τουριστικού κλάδου για την προβολή της Πρέσπας ως μοναδικό τουριστικό προορισμό με πολλές δραστηριότητες. Αυτή τη στιγμή ο σύλλογος αριθμεί 39 μέλη.

Δείκτες αξιολόγησης:

1) Ολοκλήρωση σήματος ποιότητας και χρήση αυτού από τουλάχιστον 6 επιχειρηματίες στο χώρο του τουρισμού έως το 2021

Μετά από κοινή απόφαση των φορέων αποφασίστηκε ότι σε αυτό το στάδιο η ολοκλήρωση πρωτοκόλλου σήματος ποιότητας είναι πρώτη, μιας και μόνο το φασόλι βρίσκεται, από άποψη προδιαγραφών, σε επίπεδο σήματος. Για τα υπόλοιπα προϊόντα/υπηρεσίες προηγούνται άλλα βήματα, πολλά από τα οποία υλοποιήθηκαν μέσω του Poliprespa ή βρίσκονται υπό εξέλιξη/σχεδιασμό την τρέχουσα περίοδο. Έτσι σχεδιάστηκε τοπικό σήμα ποιότητας το οποίο αυτή τη στιγμή αφορά το βιολογικό φασόλι και μόνο και σταδιακά θα επεκταθεί και σε άλλα προϊόντα και υπηρεσίες. Στην πορεία του προγράμματος και μετά από τα αποτελέσματα της έρευνας για τους ποιοτικούς δείκτες και τις ευεργετικές ιδιότητες του μελιού Πρεσπών αποδείχθηκε ότι και το μέλι Πρεσπών “ωρίμασε” για κοινή προώθηση και έτσι σχεδιάστηκε συσκευασία κάτω από το brand ΜΕΛΙ ΠΡΕΣΠΩΝ όπως έχει αναλυτικά περιγράψει στα προηγούμενα κεφάλαια της παρούσας αναφοράς.

2) Σήμανση 15 μονοπατιών

Ολοκληρώθηκε η φυσική σήμανση για 15 και η ψηφιακή για 5 μονοπάτια.

3) Λειτουργία ιστοσελίδας για την προώθηση της περιοχής σε εξειδικευμένα κοινά

Στο πλαίσιο του προγράμματος Interreg-IPA holywater σχεδιάστηκε η κοινή ιστοσελίδα <http://www.visitprespes.gr> η οποία σε αυτό το στάδιο εμπλουτίζεται συνεχώς με υλικό. Συμπληρωματικά στην ιστοσελίδα του προγράμματος ΠΡΟΟΔΟΣ – HOLYWATER παρουσιάζονται όλα τα παραδοτέα του προγράμματος για την προβολή της περιοχής.

4) Βιβλίο για τα φυτά της Πρέσπας

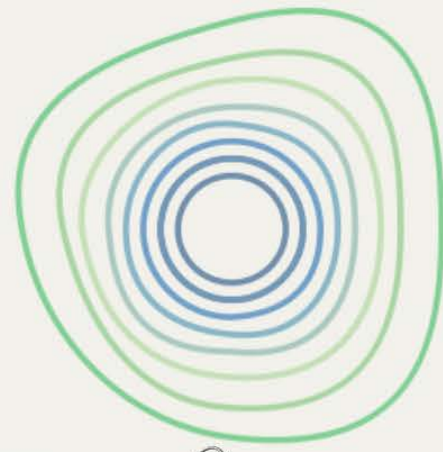
Έκδοση του βιβλίου «Flora and Vegetation of the Prespa National Park, Greece» (spp.gr)

5) Έρευνα Τουρισμού Πρεσπών & σύστημα παρακολούθησης επισκεπτών

-βλ. Παράρτημα 18

ΚΟΙΝΩΝΙΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

οικοτουρισμός

1

2

3

4

Η σήμανση των μονοπατιών (1,4) βοηθάει τους επισκέπτες να γνωρίσουν τη φύση και τα τοπία της Πρέσπας.

Η έντυπη έκδοση του Οδηγού Φυτών (2,3) χαρακτηρίστηκε ως ένα βιβλίο παρακαταθήκη για την Πρέσπα, την Ελλάδα και τα Βαλκάνια.

2.2. Ανάδειξη νέων δραστηριοτήτων για τους επισκέπτες και τον οικότουρισμό

2.2.4 Αγορά εξοπλισμού για το Πολυδύναμο Περιφερειακό Ιατρείο Λευκώνα

Η δράση ενίσχυσης του πολυδύναμου περιφερειακού ιατρείου Λευκώνα (ΠΠΙ Λευκώνα) δεν περιλαμβανόταν ως δράση στην αρχική πρόταση του προγράμματος, παρότι στον αρχικό σχεδιασμό του Ροίπρεςρα είχε προβλεφθεί ένα ποσό, που αφορούσε ένα επιμίσθιο για τους αγροτικούς γιατρούς του ΠΠΙ Λευκώνα. Επειδή όμως ένα αντίστοιχο ποσό νομοθετήθηκε τελικά από την κυβέρνηση, το συγκεκριμένο κονδύλι εκμηδενίστηκε και τα χρήματα κατανεμήθηκαν σε άλλες δράσεις.

Στην διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος προέκυψαν ανάγκες σχετικά μικρού κόστους, αλλά με μεγάλο αποτύπωμα στην κοινωνία, που ο Δήμος θέλησε να καλύψει. Έτσι προχώρησε στη αποστολή σχετικών αιτημάτων προς το ΙΣΝ για αγορές, τα οποία εγκρίθηκαν. Αξιοποιώντας μέρος του προϋπολογισμού των δράσεων συγκοινωνίας και αναβάθμισης του θερμαντικού συστήματος του αθλητικού κέντρου «Πατουλίδειο» προχώρησε στις παρακάτω αγορές:

1. Εργαλεία & αναλώσιμα όπως: λαβίδες, χειρουργικά εργαλεία, κυτία αποστείρωσης, τεστ άμεσης διάγνωσης καρδιακού επεισοδίου, μετρητές ζαχάρου. Εξοπλισμό: 1 laptop, έπιπλα γραφείου. (2018)
2. Καρδιογράφος, φωτισμός χειρουργείου (2019)
3. Εργαλεία & αναλώσιμα όπως: οξύμετρα, ανέπαφα θερμομέτρα, πιεσόμετρα, αερονάρθηκες, αναλώσιμα χειρουργείου (2020)

Σύνολο δαπανών: 7.191€

Αξίζει να σημειωθεί ότι το ΠΠΙ Λευκώνα ανακαινίστηκε πλήρως (εξωτερικός και εσωτερικός χώρος) το 2022 και διαθέτει πλέον μόνιμη γενική ιατρό, γεγονός που αποτελεί εξαιρετική εξέλιξη και μάλιστα για έναν απομακρυσμένο Δήμο.

Φαίνεται δε πως η ύπαρξη ενός πλήρως ανακαινισμένου και λειτουργικού πολυιατρείου, το οποίο διαθέτει μόνιμη ιατρό και νοσηλεύτρια, ασθενοφόρο και οδηγό, εξοπλισμό και στήριξη από τον Δήμο είναι ίσως μοναδική περίπτωση στην Ελλάδα.

Στόχος 3: Ενίσχυση κοινωνικού & θεσμικού κεφαλαίου

Η Τοπική Ομάδα Δράσης είναι το μη θεσμοθετημένο όργανο, που οργανώθηκε κατά τη διάρκεια του Polirespa και πρόκειται να λειτουργήσει και με το πέρας του προγράμματος για να συνδέσει τους φορείς κάτω από κοινούς στόχους για την ανάπτυξη της περιοχής. Παρά την έλευση της πανδημίας και τα πρακτικά προβλήματα που αυτή προκάλεσε, η ομάδα έργου δεν σταμάτησε να βρίσκεται σε συνεχή ζύμωση και να συναποφασίζει. Με γνώμονα τα νέα δεδομένα επικοινωνίας σε ψηφιακό επίπεδο, αποφασίστηκε η δημιουργία μιας διαδικτυακής πλατφόρμας με πολλαπλό ρόλο. Η πλατφόρμα rolirespa.gr θα αποτελέσει πεδίο συνεργασίας και ενεργοποίησης των τοπικών φορέων και παράλληλα θα χτίσει μια διαδικτυακή κοινότητα πέρα από τα όρια της περιοχής με ανθρώπους που ενδιαφέρονται γι' αυτήν ανά τον κόσμο.

Στόχος 3: Ενίσχυση κοινωνικού και θεσμικού κεφαλαίου

Τοπική Ομάδα Δράσης (ΤΟΔ)

Η λειτουργία μιας Τοπική Ομάδα Δράσης κατά τη διάρκεια υλοποίησης του Poliprespa και μετά το πέρας αυτού, ήταν κομβικής σημασίας για την επιτυχία του και θα είναι για τη βιωσιμότητα του. Η ομάδα έργου, με μέλη-εκπροσώπους των φορέων που συνεργάστηκαν στο πρόγραμμα, εξασφάλισε τη συνεπή υλοποίησή του υποστηρίζοντας παράλληλα την σύνδεση μεταξύ των τριών πεδίων δράσης: περιβάλλοντος, κοινωνίας, οικονομίας.

Το σκεπτικό της συνεργασίας των φορέων για την ενιαία αντιμετώπιση και την κοινή θέση των «μεγάλων» θεμάτων, που αντιμετωπίζει η περιοχή δεν αποτελεί κάτι νέο και καινοτόμο για την Πρέσπα. Η λειτουργία της Επιτροπής Διαχείρισης Υγροτόπου, μια επιτροπή από εκπροσώπους των φορέων και των παραγωγικών δραστηριοτήτων που συγκαλείται ετησίως και αποφασίζει για το ύψος της στάθμης της Μικρής Πρέσπας, από το 2007 έχει 'εκπαιδεύσει' τους φορείς σε διάλογο και συνεργασία. Έτσι η λογική της ΤΟΔ καλλιεργήθηκε σε ένα έδαφος ώριμο και γι' αυτόν τον λόγο δεν διαλύθηκε με την έλευση του covid-19.

Η ΤΟΔ λειτούργησε με συχνές συναντήσεις τα πρώτα δύο χρόνια της υλοποίησης του προγράμματος με μεγάλη συμμετοχή και επιτυχία. Τον Σεπτέμβριο 2019 οργανώθηκε και η ΤΟΔ με συμμετοχή εξωτερικών συνεργατών και διαφάνηκε ότι η δημιουργία ενός οργάνου διαβούλευσης και συμβουλευτικής έχει μπει σε πορεία. Με την έναρξη των lockdown οι διαζώσεις συναντήσεις αναβλήθηκαν. Παρ' όλον τούτο για την υλοποίηση των δράσεων που συνεχίστηκαν εν μέσω πανδημίας η συνεργασία μεταξύ συντονιστών και εταιρών συνεχίστηκε εξ αποστάσεως. Τον Δεκέμβριο του 2021 η ομάδα έργου συναντήθηκε μερικώς δια ζώσης και μερικώς διαδικτυακά για τον απολογισμό της 4ετίας και τη μελέτη των δράσεων του τελευταίου έτους. Εκεί συμφωνήθηκε ότι προτεραιότητα για την ολοκλήρωση του προγράμματος είναι η δημιουργία ενός μόνιμου σχήματος, που θα αναλάβει να διατηρήσει και να συνεχίσει το έργο του προγράμματος και θα εξασφαλίσει και την συμμετοχή εξωτερικών συμβούλων.

Η ομάδα κατέληξε ότι με τους νέους τρόπους εξ αποστάσεως επικοινωνίας που έχουν καθιερωθεί και με τις δυνατότητες συμμετοχής που δίνουν τα ψηφιακά μέσα η δημιουργία μιας διαδικτυακής πλατφόρμας είναι ένα εύχρηστο εργαλείο συνεργασίας και διαβούλευσης.

Έτσι αποφασίστηκε η δημιουργία του ιστοτόπου roliprespa.gr, που θα αποτελεί πύλη ενημέρωσης για την Πρέσπα, αλλά και εργαλείο για οργάνωση δράσεων, έρευνας, συμμετοχής των φορέων, των εξωτερικών συνεργατών και όλων των ενδιαφερόμενων για την περιοχή. Θα λειτουργεί συμπληρωματικά και ενισχυτικά στον ρόλο της ΤΟΔ προσφέροντας τη δυνατότητα συμμετοχής σε ανθρώπους που βρίσκονται εκτός Πρέσπας, ακόμα και εκτός Ελλάδας.

Περιοχές που αποφιλώνονται από τους ανθρώπους τους, αλλά είναι μεγάλης πολιτιστικής και περιβαλλοντικής αξίας, όπως η Πρέσπα, έχουν ανάγκη στήριξης από ένα μεγαλύτερο κοινό από αυτό των μόνιμων κατοίκων. Το όραμα της ΤΟΔ μ' αυτόν τον τρόπο διευρύνεται και εμπλουτίζεται με τις απόψεις και τις γνώμοδοτήσεις πολλών περισσότερων δυνητικών μελών/ενδιαφερόμενων.

Η διαδικτυακή πλατφόρμα είναι ο διαδικτυακός καθρέφτης του Poliprespa:

- αποτελεί έναν «χώρο» με ψηφιακά εργαλεία που θα προβάλουν την ουσία του Poliprespa
- διασφαλίζει τη συνέχεια της ομάδας Τοπικής Δράσης
- θέτει τη βάση για τη συνέχεια των δράσεων και ένα ακόμη πεδίο συνεργασίας των φορέων για τα επόμενα χρόνια
- εξωτερικεύει τη συλλογική πρωτοβουλία με τη συνεισφορά όλων των εταίρων/εμπλεκόμενων.
- προβάλλει την Κεντρική Ιδέα - Αφετηρία του προγράμματος Poliprespa σε ένα ευρύ και ετερογενές κοινό

Η διαδικτυακή πλατφόρμα θα υποστηριχθεί από τους παρακάτω φορείς της περιοχής: Δήμος Πρεσπών, Πολιτιστικοί Σύλλογοι, Εταιρία Προστασίας Πρεσπών, Σύλλογοι Γονέων & κηδεμόνων

Στην πλατφόρμα θα συμμετέχουν και οι παρακάτω συνεργάτες, που προέκυψαν από το πρόγραμμα:

- Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας - Τμήμα Επικοινωνίας & Ψηφιακών Μέσων
- Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας
- Εφορία Αρχαιοτήτων Φλώρινας
Αμερικάνικη Γεωργική Σχολή
- Σχολή Καλών Τεχνών Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας - Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών
- Φαρμακευτική Σχολή ΕΚΠΑ - Τομέας Φαρμακογνωσίας & Χημείας Φυσικών Προϊόντων
- Αρχιτεκτονική Σχολή ΑΠΘ

Βιωσιμότητα:

Η λειτουργία της ΤΟΔ συνεχίζεται και μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος ως συμβουλευτικό όργανο που θα είναι υπεύθυνο για τη διατήρηση και τη συνέχεια των αποτελεσμάτων του προγράμματος. Με την δημιουργία της διαδικτυακής πλατφόρμας μειώνονται και τα έξοδα μετακίνησης των μελών εκτός Πρέσπας, οπότε οι απαιτήσεις λειτουργίας της ΤΟΔ μειώνονται στην ύπαρξη ενός συντονιστή. Στόχος είναι η ΤΟΔ να αυτονομηθεί οικονομικά υποστηριζόμενη από τα έσοδα που θα προκύπτουν από το αυτοχρηματοδοτούμενο σύστημα διαχείρισης περιβάλλοντος (υπό ανάπτυξη) αλλά και από άλλα προγράμματα. Μετά τη λήξη του προγράμματος και μέχρι να επιτευχθεί η οικονομική αυτονομία η Εταιρία Προστασίας Πρεσπών υποστηρίζει τη λειτουργία της ΤΟΔ παρέχοντας έναν συντονιστή μερικής απασχόλησης με έσοδα από ενέργειες εξεύρεσης πόρων που θα πραγματοποιήσει στον 3ο χρόνο του προγράμματος, έχοντας ήδη αποτελέσματα της επιτυχίας της δράσης.

Συντονισμός 4ετούς Προγράμματος

Για τον συντονισμό του προγράμματος προβλέφθηκαν οι εξής θέσεις εργασίας:

Συντονιστής προγράμματος-Εταιρία Προστασίας Πρεσπών

Για την καλύτερη παρακολούθηση και συντονισμό του προγράμματος κρίθηκε απαραίτητο να ηγηθεί του προγράμματος ένας από τους συμμετέχοντες φορείς. Η Εταιρία Προστασίας

Πρεσπών λόγω της πολυετούς εμπειρίας στη διαχείριση μεγάλων προγραμμάτων, ανέλαβε τον ρόλο του συντονιστή-φορέα, υπεύθυνου για τη συνολική επίβλεψη υλοποίησης των δράσεων, την οικονομική διαχείριση καθώς και τη σύνταξη των τεχνικών αναφορών προς το ΙΣΝ.

Η ΕΠΠ προχώρησε στην προβλεπόμενη διαδικασία πρόσληψης (προκήρυξη, εξέταση βιογραφικών, διενέργεια συνεντεύξεων), αλλά δυστυχώς η επιλαχούσα εντέλει αποφάσισε ότι δεν ήθελε να έρθει μόνιμα στην Πρέσπα. Καθώς η θέση απαιτούσε συνεχή παρουσία στην περιοχή και -ιδανικά- γνώση της Πρέσπας και των κατοίκων προτάθηκε η στελέχωση της θέσης από την Ζένια Αναστασιάδου, κάτοικο Αθήνας με καταγωγή από την Πρέσπα, η οποία είχε επιλέξει ως μόνιμη κατοικία την Πρέσπα από το 2015. Η ομάδα έργου ομόφωνα συμφώνησε για την ανάληψη της θέσης από την Ζ. Αναστασιάδου. Η Ζένια, παρότι είχε εμπειρία σε πολιτιστικά και κοινωνικά θέματα, τα περιβαλλοντικά και τα αγροτικά ζητήματα ήταν ένα πεδίο με το οποίο δεν είχε ασχοληθεί στο παρελθόν. Ειδικά για τις αγροτικές δράσεις, η ΕΠΠ προχώρησε στη διαδικασία πρόσληψης γεωπόνου, χωρίς όμως να καταλήξει σε συνεργασία, είτε λόγω των απαιτήσεων των δράσεων είτε λόγω απόστασης από την μόνιμη κατοικία. Έτσι αποφασίστηκε η μερική απασχόληση της Ζ. Αναστασιάδου στο πρόγραμμα, ενώ τον συντονισμό των περιβαλλοντικών και αγροτικών δράσεων ανέλαβε η διαχειρίστρια της ΕΠΠ, Μυρσίνη Μαλακού.

Η ΕΠΠ ως διαχειριστής-φορέας διέθεσε ανθρώπινο δυναμικό και από το προσωπικό της για την παρακολούθηση και οικονομική διαχείριση του προγράμματος. Με το Poliprespa ασχολήθηκαν:

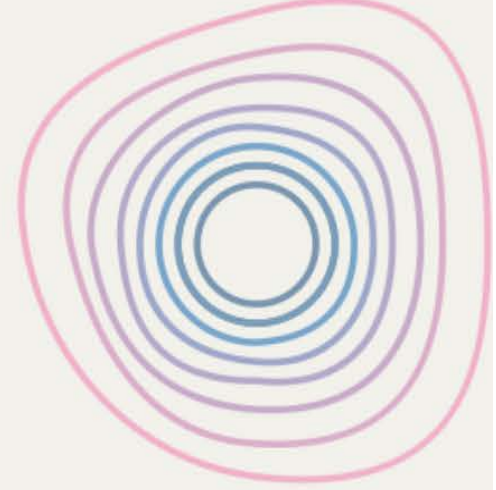
- το οικονομικό τμήμα της ΕΠΠ (διαχειριστής προγραμμάτων, λογιστής, βοηθός λογιστή) για την διαχείριση όλων των οικονομικών του προγράμματος και τη σύνταξη των οικονομικών αναφορών
- η υπεύθυνη fundraising της ΕΠΠ, Μαριάννα Βλάσση, η οποία από την σύνταξη της πρότασης μέχρι την τελική αναφορά ήταν αναπόσπαστο μέρος του συντονισμού του Poliprespa σε όλες του τις εκφάνσεις
- το τμήμα επικοινωνίας της ΕΠΠ (υπεύθυνη επικοινωνίας, βοηθός υπεύθυνης επικοινωνίας) για την υποστήριξη των επικοινωνιακών πτυχών του προγράμματος

Συντονιστής προγράμματος-Δήμος Πρεσπών

Καθώς ο Δήμος κατείχε ένα μεγάλο μέρος των δράσεων του προγράμματος με περίπλοκες δράσεις, από τεχνικά έργα έως λειτουργία της βιβλιοθήκης, προβλέφθηκε η θέση ενός συντονιστή, υπεύθυνου για τον εκτελεστικό σχεδιασμό των δράσεων, τη συνεργασία και την κατανομή αρμοδιοτήτων στις υπηρεσίες του Δήμου, την επικοινωνία με τις αρμόδιες αρχές που εμπλέκονται και τη σύνταξη αναφορών σε επικοινωνία και συνεργασία με την ΕΠΠ. Όπως προβλέφθηκε τη θέση ανέλαβε να στελεχώσει με την προβλεπόμενη διαδικασία η ΕΠΠ. Ο Δήμος μέσω προγραμμάτων είχε τη δυνατότητα να καλύψει από ίδιους πόρους τη μισθοδοσία. Έτσι η θέση συντονιστή των δράσεων του Δήμου καλύφθηκε από έναν συνδυασμό χρηματοδότησης Poliprespa και ίδιων πόρων του Δήμου έως και το πρώτο εξάμηνο του 2021. Από τότε και μέχρι σήμερα η μισθοδοσία της θέσης στηρίζεται εξ ολοκλήρου από πόρους του Δήμου.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Τοπική Ομάδα Δράσης (ΤΟΔ)

1

2

3

4

Η συνεργασία μεταξύ των τοπικών φορέων και η συνεχής ζύμωση με κοινό στόχο την ανάπτυξη της περιοχής, ήταν η βασική προϋπόθεση για την επιτυχή υλοποίηση του Poliprespa. Με τη δημιουργία της διαδικτυακής πλατφόρμας poliprespa.gr (3) η ΤΟΔ αποκτά ένα ευρύ πεδίο δράσης και επικοινωνίας.